

John
Wesley

A
keresztyén
tökéletesség
világos leírása

John Wesley

A keresztyén tökéletesség világos leírása

John Wesley

A keresztyén tökéletesség világos leírása

Amint azt John Wesley tiszteletes hitte
és tanította 1725-től 1777-ig.

Názáreti Egyház Alapítvány
2013

A fordítás a londoni Wesleyan Conference Office által 1872-ben jóvá-
hagyott teljes eredeti szöveg alapján készült.

Fordította: Hargitai Róbert
A szögletes zárójelben levő ígehelyek a fordítótól származnak.

A Szentírási idézeteket, ha másképp nem jelöltük, a protestáns új for-
dítású Bibliából vettük. © Magyar Bibliatársulat,
1990, Budapest. A Károli fordításra a † jel utal.

A Plain Account of Christian Perfection
By John Wesley
Copyright © 1966
Published by Beacon Hill Press of Kansas City
A Division of Nazarene Publishing House
Kansas City, Missouri 64109 USA

This edition published by arrangement
with Nazarene Publishing House.
All rights reserved

© Názareti Egyház Alapítvány, 2013
Creative Commons 2.5 Magyarország
Nevezd meg! - Ne add el! - Ne változtasd!
(CC BY-NC-ND 2.5 HU)

A könyv szabadon másolható és terjeszthető az alábbi feltételekkel:
1) megfelelő forrás-és licencmegjelölés (CC BY-NC-ND 2.5 HU),
2) kereskedelmi célokra nem használható, 3) nem módosítható, nem
készíthető belőle átdolgozás, származékos mű.
A felhasználási feltételekről részletes tájékoztató az alábbi webolda-
lon található: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/hu/>.

Nincs olyan írás, amely átfogóbban kifejtené John Wesley keresztyén tökéletességgel kapcsolatos álláspontját, vagy hívebben bemutatná e kiemelkedő igehirdető szentségre vonatkozó tanítását, mint saját műve, „A keresztyén tökéletesség világos leírása”. Az itt található szöveg eredetije teljes egészében Wesley összes művei 1872-es kiadásának XI. kötetéből való.

Wesley naplószerűen írja le, hogyan nyert egyre mélyebb bepillantást a szentség tanába 1725 és 1777 között. Amint azonban az eredeti kiadás szerkesztői megjegyzése is utal rá: „Ne gondoljuk, hogy Wesleynek 1777 után bármilyen mértékben megváltozott a keresztyén tökéletességhez való hozzáállása. Élete folyamán többször módosította és kiegészítette ezt az írást. ... Az utolsó módosítás feltehetően 1777-ben történt.” Érdekes megfigyelni Wesley eredeti megfogalmazásának módosításait, melyeket az általa írt lábjegyzetek tükröznek.

Ez a mű tartalmazza Wesley fontos prédikációinak és írásainak válogatott kivonatait, valamint számos éneket idéz. Talán az a legjellegzetesebb vonása, hogy gyakran kérdezz-felelek formában fejt ki az igazságot. Stílusa bensőséges és határozott, érvelése meggyőző.

Az egész értekezés vagy „traktátus” (ahogy Wesley nevezte) 28 részből áll, melyek között vannak egészen rövidek is, némelyik viszont meglehetősen hosszú. Wesley nem adott címet a részeknek – csupán megszámozta őket –, ezért az egyes részek központi gondolatainak kiemelése végett kiegészítettük őket egy átfogó címmel, a terjedelmesebbeket pedig egy rövid vázlattal is.

Aki pontosabban meg szeretné érteni a keresztyén tökéletesség tanát, az mérhetetlen értéket talál ebben a kötetben. Gazdag lelki meglátásai minden buzgó kereső lelkét fölemelik és Isten mély dolgai felé viszik.

J. Fred Parker
szerkesztő

Aki John Wesley munkásságát és életét szeretné magyar nyelven megismerni, annak be kell érnie néhány olyan kiadvánnyal mint a naplórészleteit tartalmazó „Parókiám az egész világ”, az életét bemutató „Tűzből kikapott üszök”, és a lelkészei tanítására írt „Prédikációk” háromkötetes sorozata. Folytatva ezt a sort, most egy olyan könyvet tart a kezében az olvasó, mely tanításának egyik sarkalatos pontját fejt ki a rá jellemző alapossággal.

Wesley, ez a XVIII. századi anglikán lelkész arra tette fel az életét, hogy az embereket elvezesse az Istennel való helyes kapcsolatra. Ehhez azonban önmagának is meg kellett harcolni a hit „nemes harcát” és eljutni arra a pontra, amikor mindent feladva leteszi az életét Isten kezébe és elfogadja az Ő ingyen kegyelmét. Amíg Wesley ide eljut, sokfelé keresi a módját, hogyan élhetne az ember Istennek tetsző szent életet. Az ebben az időben kialakított fegyelmezett lelki élet lett azután a keret, amit megtöltött a Szentlélek tartalommal, miután Wesley 1738 májusában átélte Isten bűnbocsánatát és üdvbizonyosságra jutott. Ettől kezdve számára nem volt semmi fontosabb annál, mint hirdetni ezt a bűnbocsánatot és mutatni az utat a keresztyén tökéletesség felé.

Ebben a könyvében Wesley azt az utazást írja le, melyen lépésről lépésre haladva felfedezte a keresztyén tökéletesség útját, és amelyen minden embernek járni kell, ha követni kívánja Mesterét. Wesley számára a megszentelt élet kulcsa a Máté 22,36–40-ben található: „Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben? Jézus így válaszolt: »Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.«” A tökéletes szeretet tehát az alapja a keresztyén tökéletességnek és ez csak Isten megszentelő kegyelme által lehet a miénk. Hogy Wesley mit értett ez alatt, azt a kedves olvasó megtudhatja ebből a könyvből.

*Gusztin Imre
a magyar kiadás szerkesztője*

1. Az írás célja

Az alábbi írással az a célom, hogy világosan és pontosan leírjam azokat a lépéseket, amelyek révén hosszú évek alatt eljutottam a keresztyén tökéletesség tanához. Tartozom ezzel a komoly embereknek, akik meg kívánják ismerni a teljes igazságot, „ahogyan az megvalósult Jézusban” [Ef 4,21; vö. Károli]. Az ilyesfajta kérdések csak őket foglalkoztatják. Szeretném nekik nyíltan kijelenteni a dolgot úgy, ahogy van, végig annak bemutatására törekedve, hogy az egyes időszakokban mit gondoltam és miért.

2. A teljes odaszánás fontossága

1725-ben, életem 23. évében találkoztam Taylor püspök *Rule and Exercises of Holy Living and Dying* (A szent élet és halál szabálya és gyakorlata) c. írásával. E könyv egyes részei rendkívül nagy hatást gyakoroltak rám, különösen az a rész, amely a szándékok tisztaságáról szól. Azonnal elhatároztam, hogy Istennek szentelem egész életemet, minden gondolatomat, szavamat és tetteimet; mivel teljesen meg voltam győződve arról, hogy nincs középút – vagy Istennek adom áldozatul életem minden területét (nemcsak néhányat), vagy gyakorlatilag az ördögnek adom magamat.

Komoly ember kételkedhet-e ebben, vagy találhat-e közeputat Isten szolgálata és az ördög szolgálata között?

3. A szándék egyszerűsége

1726-ban találkoztam Kempis Tamás „Krisztus követése” c. könyvével. Ekkor minden korábbinál erősebb fényben tárult elélem a belső vallásnak, a szív vallásának természete és mibenléte. Láttam, hogy mit sem használna nekem, ha akár egész életemet Istennek adnám (feltételezve, hogy lehetséges volna

ezt megtenni, és itt megállni), de nem adnám neki a szívemet, teljes szívemet.

Láttam, hogy „a szándék egyszerűsége és a vágy tisztasága”, az összes szavunkat és tettünket vezérlő egyetlen elgondolás és a minden indulatunkat uraló egyetlen vágy valóban „a lélek szárnya”, melyek nélkül az sosem emelkedhet föl az Isten hegyére.

4. Nincsenek félig keresztyének

Egy-két évvel később kezembe került William Law *Christian Perfection* (Keresztyén tökéletesség) és *Serious Call* (Komoly elhívás) c. könyve. Ezek még jobban meggyőztek arról, hogy teljességgel lehetetlen félkeresztyénnek lenni, s Isten kegyelme által (amely kegyelem feltétlen szükségességének mélyen tudatában voltam) elhatároztam, hogy teljesen odaszánom magam Istennek, átadom neki egész lelkemet, testemet és lényemet.

Megfontolt ember mondhatja-e, hogy ez túlzás, vagy hogy azt, aki odaadta magát értünk, kevesebb illeti meg annál, hogy átadjuk neki önmagunkat: mindazt, amink van és amik vagyunk?

5. A Mesterhez való hasonlóság

1729-ben elkezdtem nemcsak olvasni, hanem tanulmányozni is a Bibliát mint az igazság egyetlen mércéjét és mint a tiszta vallás egyetlen mintáját. Így egyre világosabban láttam annak elengedhetetlen voltát, hogy „az a lelkület hasson át bennünket, ami Krisztus Jézusban is van” [Fil 2,5; Vida], és „úgy éljünk, ahogyan ő élt” [1Jn 2,6] – sőt a benne meglévő lelkület ne csak részben, hanem teljes egészében legyen bennünk, és ne csak sok vagy a legtöbb szempontból éljünk úgy, ahogyan ő élt, hanem mindenben. S ennek fényében akkoriban általában úgy

tekintettem a vallásra, mint Krisztus mindent átfogó követésére, a Mesterünkhöz való teljes belső és külső hasonlóságra. Semmitől sem félttem jobban annál, minthogy a saját tapasztalatomhoz vagy másokéhoz igazítsam ezt a szabályt – hogy akár a mi nagy Példaképünktől való legkisebb eltérést is megengedjem magamnak.

6. A szív körülmetélése

Megtisztítva a bűntől

A szeretet a törvény betöltése

Istennek vetélytárs nélkül kell uralkodnia

1733. január 1-jén a Szent Mária templomban prédikáltam az egyetem gyülekezete előtt „A szív körülmeteléséről”, melyet a következő szavakkal jellemeztem: „a szív körülmetelését a léleknek a Szentírásban szentségnek nevezett magatartásmódja képezi, amely félreérthetetlenül jelenti: a minden bűntől, minden »testi és lelki tisztátalanságtól« való megtisztultságot [1Jn 1,7; 2Kor 7,1], és következésképpen a Krisztus Jézus érdemeivel való ékességet és »az elménk képe szerint való olyan megújulást« [vö. Ef 4,23†], hogy immár »tökéletesek vagyunk, mint ahogy a mi mennyei Atyánk tökéletes« [Mt 5,48].”*

Ugyanebben a prédikációban a következőket is megállapítottam: „»A törvény betöltése« [Róm 13,10] és »a parancs célja a szeretet« [1Tim 1,5]. [A szeretet...] nemcsak az első és legnagyobb parancsolat [Mt 22,38], hanem az összes parancsolat egyben. Ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre- vagy tiszteltetreméltó, ami nemes és dicséretes [Fil 4,8], ezt mind magában foglalja az egy szó: szeretet. Jelenti ez a tökéletességet, dicsőséget és boldogságot is. Ég és föld királyi törvénye [ld. Jak 2,8] ez: »Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből,

---

* John Wesley: *Prédikációk I.* (Názáreti Egyház Alapítvány, 2001, ford. Bedőné Kriszt Éva), 220. o. (ford.)

teljes elmédből és teljes erődből» [Mk 12,30]. [...] [A]z egyetlen tökéletes jó legyen a végső célod. Magamagáért egyetlen dolgot kívánj: valóra váljék benned az, aki minden mindenekben [ld. 1Kor 15,20-28]. Egyetlen boldogságot ajánlj lelkednek: az alkotójával való egyesülést: »az Atyával és az ő Fiával való közösséget« [1Jn 1,3], azt, hogy az Úrral egyesülve, egy Lélek légy vele [1Kor 6,17]. Az idők végéig egyetlen célod legyen: hogy Istenben örvendezz az időben és az örökkévalóságban. Mást akkor kívánj, ha ezt szolgálja. Szeresd a teremtményt, ha a Teremtőhöz visz. De minden lépésedben ez a dicsőséges igazság határozza meg látásodat. Rendeld ez alá minden indulatodat, gondolatodat, szavadat és cselekedetedet. Amit csak kívánsz, amitől csak félsz, amit csak keresel vagy kerülsz, amit csak gondolsz, szólni vagy teszel, csak azért legyen, hogy örvendezz Istenben, aki léted egyedüli célja és forrása.”*

Befejezésül ezt mondtam: „Íme a tökéletes törvény [Jak 1,25] summája: a szív igaz körülmetélése. Térjen vissza a lélek Istenhez, aki adta [Préd 12,7] minden indulatával együtt. [...] Más áldozatot Isten nem akart, a szív élő áldozatát választotta. Ajánljuk hát fel neki ezt Krisztus által szüntelenül, a szent szeretet lángjaiban. Soha ne hagyjuk, hogy Isten teremtménnyel osztozzék rajta: hiszen ő féltőn szerető Isten [2Móz 20,5]. Trónját mással nem osztja meg, vetélytárs nélkül uralkodik. Ne engedj oda semmilyen szándékot vagy kívánságot, hanem csak azt, amely őt óhajtja. Ezen az úton jártak egykor Isten ama gyermekei, akik még holtuk után is beszélnek [Zsid 11,4]: »Csak azért akarj élni, hogy dicsérd az ő nevét; az ő dicsőségét szolgálja minden gondolatod, szavad és cselekedeted.« [...] »Tölts be lelkedet teljesen az Isten szeretete, mást ne szeressen, hacsak őmiatta nem!« »Tartsd tisztán szíved, és tántoríthatatlanul az ő dicsőségére tégy mindent!« [...] Mert akkor, csakis akkor lesz meg bennünk »az az indulat, ami Krisztus Jézusban is van« [Fil 2,5], amikor szívünk minden szándékával, minden ki-mondott szavunkkal, kezünk minden cselekedetével »csak azon

---

* Uo., 224. o.

igyekszünk, ami hozzá fűződik és kedvének engedelmeskedik»; amikor már mi sem gondolunk, szólunk vagy teszünk semmit a »magunk akaratából, hanem csak annak akaratából, aki elküldött bennünket« [ld. Jn 5,30; 6,38]; amikor »akár eszünk, akár iszunk, bármi mást cselekszünk, mindent Isten dicsőségére teszünk« [1Kor 10,31].”*

Megjegyezhetjük, hogy összes megjelent írásaim közül ez a prédikáció született meg elsőként. A vallást illetően ez volt az akkori meggyőződése, melyet már akkor sem haboztam tökéletességgnek nevezni. Ma is ezt a nézetet vallom, mindennemű jelentős hozzáadás vagy elvétel nélkül. Mi kifogásolnivalót találhat ebben bármely értelmes ember, aki hisz a Bibliának? Mit tagadhat úgy, hogy nyíltan ellent ne mondana a Szentírásnak? Mi hagyható el belőle anélkül, hogy elvennénk Isten Igéjéből?

7. „Csak a tiszta szereteted”

Testvérem és én ugyanebben a lelkiállapotban maradtunk (mindazokkal a fiatalemberekkel együtt, akiket metodistáknak csúfoltak), míg 1735 második felében el nem hajóztunk Amerikába. A következő évben, savannah-i tartózkodásom alatt írtam az alábbi sorokat:

*Van-e olyan a nap alatt,
Mi szívemet megosztaná Véled?
Tépd ki onnan, urald magad,
Minden érzése kövessen Téged!*

Amikor 1738 elején visszatértem onnan, szívem kiáltása ez volt:

*Add, hogy lelkem más ne lakja,
Csak a tiszta szereteted!
Vegyen egészen birtokba,*

---

* Uo., 228-229. o.

*Adva kincset és örömet.
Vedd el tőlem az idegen tüzeket,
Tettem, szóm, gondom legyen csak szeretet!*

Sosem hallottam, hogy bárki ellenvetést tett volna emiatt. Csakugyan, ki tehetne? Nem így beszél-e nem csupán minden hívő, hanem minden igazán felébredt ember is? De mit írtam máig, ami erősebb vagy világosabb volna ennél?

8. A hit teljes bizonyossága

A következő augusztusban hosszú beszélgetést folytattam Németországban Arvid Gradinnal. Miután beszámolt tapasztalatáról, kértem, hogy írásban közölje velem „a hit teljes bizonyosságának” meghatározását, amit meg is tett az alábbi módon:

Requies in sanguine Christi; firma fiducia in Deum, et persuasio de gratia Divina; tranquillitas mentis summa, atque serenitas et pax; cum absentia omnis desiderii carnalis, et cessatione peccatorum etiam interiorum.

Megnyugvás Krisztus vérében; szilárd bizalom Istenben, és jóindulatáról való meggyőződés; a legnagyobb lelki nyugalom, derű és békesség, minden testies kívánságtól való megszabadulás, és a bűn teljes megszűnése, a belső bűnt is beleértve.

Ekkor hallottam először élő embert beszélni arról, amit korábban magam is megtudtam Isten kijelentéseiből, és éveken át imádkozva vártam (barátaim maroknyi csoportjával együtt).

9. „Dicséreted legyen egyetlen dolgom”

1739-ben a testvéremmel kiadtunk egy kötetet *Hymns and Sacred Poems (Himnuszok és vallásos versek)* címmel. Ezekben

sok helyütt erőteljesen és nyíltan hirdettük felfogásunkat. Így a 24. oldalon:

*A természet folyását fordítsd meg,
Minden tettünk vegyen célba téged;
Szereteted vezessen bennünket,
Célunk legyen a te dicsőséged.*

*Akkor a föld mennybe vivő út lesz,
Értelmünk megmutatja az utat,
A teremtmények hozzád vezetnek
mind, és akkor Istent ízleljük csak.*

Azután a 122. oldalon:

*Uram, add nekem Lelked erejét,
Mert a te hatalmas neved hordom;
Benned egyesüljön összes gondolatom,
Minden tettem irányuljon feléd;
Szereteted kísérje minden napom,
Dicséreted legyen egyetlen dolgom.*

Majd a 125. oldalon:

*Szívem buzgón érted dobban,
Oly erős az isteni vágy,
Édes kényszer visz magával,
Lelkem mind neked adom át;
Mély tengeredbe merülve,
Végtelenedben elveszve!*

Végül a 153. oldalon:

*Mennyei Ádám, isteni élet,
Természetem vegyen át téged;
Lelkem itasd át egészen,
Teljesen töltsd be a lényem.*

Könnyűszerrel idézhetnénk sok más, hasonló értelmű szakaszt. De ezek is minden vitán felül megmutatják, milyen volt akkori lelkületünk.

10. A metodista jelleme

Teljes szívéből, lelkéből, elméjéből és erejéből
szereti Istent
Mindenben hálát ad
Mindig Istenhez emeli a szívét
Minden embert úgy szeret, mint a saját lelkét
Tiszta a szíve
Egyedül Isten uralkodik benne
Minden parancsolatot megtart
Mindent Isten dicsőségére tesz
Isten tanításának díszére válik mindenben

Ennek az évnek a második felében jelent meg az első olyan írásom, amely kifejezetten erről a témáról szól. „A metodista jelleme” címet adtam neki, hogy senki se ítélje meg, mielőtt elolvasta volna. Ebben leírtam egy tökéletes keresztyént, a legelején kijelentve: „Nem mintha már elértem volna mindezt” [Fil 3,12]. Az írás egy részét változtatás nélkül idézem:

A metodista olyan ember, aki teljes szívéből, lelkéből, elméjéből és erejéből szereti Istenét, az Urat. Szívének öröme Isten, őrá vágyik a lelke, amely állandóan így kiált: „Kicsodám van az egekben? Náladnál egyébben nem gyönyörködöm e földön!” Én Istenem, én mindenem! „...szívemnek kösziklája és az én örökségem te vagy, oh Isten, mindörökké!” [Zsolt 73,25k†] Ezért mindig boldog Istenben; csakugyan mindig boldog, mivel örök életre buzgó víz forrása van benne, s békességgel és örömmel árasztja el a lelkét. Miután a teljes szeretet kiűzte belőle a félelmet, mindig örül.

Öröme teljes, és minden csontja így kiált: „Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjá szült engem élő reménységre, arra az el nem múló, szeplőtelen örökségre, amely a mennyben van fenntartva számomra” [vö. 1Pt 1,3k].

Akiben pedig megvan ez a reménység, ily módon telve halhatatlansággal, az mindenben hálát ad, tudva, hogy Isten akarata ez (bármilyen legyen is az) Krisztus Jézusban őrá vonatkozóan [vö. 1Thessz 5,18; Csia]. Tehát mindent jókedvűen fogad tőle, mondván: „Jó az Úr akarata”; s akár ad, akár elvesz, egyformán áldja az Úr nevét. Jólétben és fájdalomban, betegségben és egészségben, életben és halálban egyaránt szíve mélyéből hálát ad annak, aki a javára rendeli el azt, s akinek kezébe teljesen letette testét és lelkét „mint hű Teremtő kezébe” [vö. 1Pt 4,19†]. Következésképpen „semmiért sem aggódik”, mivel „minden gondját arra vetette, akinek gondja van rá” [vö. 1Pt 5,7]; és „mindenkor” őrá hagyatkozik, miután „hálaadással föltárta előtte kívánságait” [vö. Fil 4,6].

Mert csakugyan „szüntelenül imádkozik” [1Thessz 5,17]; szíve így beszél: „Hang nélkül is hozzád fordul szám, és csöndem hozzád szól”. Szívét mindig és mindenütt Istenhez emeli. Ebben soha nem akadályozza senki és semmi, még kevésbé szakítja félbe. Akár egyedül van, akár társaságban, pihen, ügyeit intézi vagy beszélget, szíve mindig az Úrral van. Akár lefekszik, akár fölkel, „minden gondolata Isten” [vö. Zsolt 10,4]: állandóan Istennel jár; lelkének szerető szemét őrá veti, és mindenütt „látja a láthatatlan” Istent [Zsid 11,27].

Mivel pedig szereti Istent, „szereti felebarátját, mint önmagát” [Mt 22,39]; minden embert úgy szeret, mint a saját lelkét. Szereti ellenségeit, sőt Isten ellenségeit is. S ha nincs is lehetősége „jót tenni azokkal, akik gyűlölik”, akkor sem szűnik meg „imádkozni értük”, bár visszautasítják szeretetét, „bántalmazzák és üldözik” őt [Lk 6,27k; Mt 5,44].

Ugyanis „tisztá szívv”. A szeretet megtisztította szívét az irigységtől, rosszindulattól, haragtól és minden barátságtalan indulattól. Megtisztította őt a büszkeségtől, amelyből „csak civódás lesz” [Péld 13,10], s „könyörületes szívét, jóságot, alázatot, szelidséget, türelmet” öltött magára [Kol 3,12]. Csakugyan megszűnt nála a

viszálykodás minden lehetséges alapja. Mert senki sem veheti el tőle, amire vágyik, hiszen „nem szereti a világot, sem azt, ami a világban van” [1Jn 2,15]; hanem Istenben „reménykedik..., neve dicséretére vágyik a lelke” [Ézs 26,8].

Ezzel az egyetlen kívánságával összhangban van életének egyetlen célja, vagyis hogy ne „a maga akaratát tegye, hanem annak az akaratát, aki elküldte” őt [Jn 6,38]. Mindig és mindenütt az az egyetlen törekvése, hogy ne a saját tetszését keresse, hanem azét, akit a lelke szeret. Tiszta a szeme, és mivel „a szeme tiszta, az egész teste világos... Olyan világos lesz az egész, mint amikor a lámpás megvilágítja a házat a fényével” [vö. Lk 11,34-36]. Isten egyedül uralkodik benne; mindaz, ami a lelkében van, „az Úrnak szentelt” [2Móz 28,36; 39,30]. Szívének minden indulata megfelel az Ő akaratának. Minden gondolata őrá mutat, és „engedelmeskedik Krisztus törvényének” [vö. Gal 6,2].

A fát pedig a gyümölcseről lehet megismerni. Mivel szereti Istent, „megtartja parancsolatait” [5Móz 13,19; 26,18]; nemcsak némelyiket vagy a legtöbbet, hanem mindegyiket, a legkisebttől a legnagyobbig. Nem elégszik meg azzal, hogy „az egész törvényt megtartsa, de vétlen egy ellen” [Jak 2,10†], hanem „lelkiismerete” minden tekintetben „tiszt... Isten és emberek előtt” [ApCsel 24,16]. Kerüli mindazt, amit Isten megtiltott; teszi mindazt, amit megparancsolt. Isten „parancsolatainak útján jár” [Zsolt 119,32], az Úr felszabadította a szívét. Ez a dicsősége és öröme; napról napra az „dicsekedésének koronája” [1Thessz 2,19†], hogy „tegye Isten akaratát a földön, amint a mennyben megteszik” [vö. Mt 6,10].

Ennek megfelelően megtartja Isten összes parancsolatát, méghozzá teljes erejével; mert engedelmessége arányban áll szeretetével – azzal a forrással, amelyből fakad. Mivel tehát teljes szívéből szereti Istent, teljes erejéből szolgálja őt; állandóan odaszánja lelkét és „testét élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek” [Róm 12,1]; teljesen és fenntartás nélkül odaszenteli magát – mindenét és egész lényét – az ő dicsőségére. Minden talentumát szüntelenül Ura akaratára szerint használja – lelkének minden képességét és tehetségét, testének minden tagját.

Következésképpen „bármit cselekszik is, mindent Isten dicsőségére tesz” [vö. 1Kor 10,31]. Mindennemű foglalatosságában nemcsak törekszik erre, amit a tiszta szem magában foglal, hanem ténylegesen el is éri ezt; tevékenysége és kikapcsolódása, valamint imádságai mind ezt a nagy célt szolgálják. Akár „a házban van, akár úton jár, akár lefekszik, akár fölkel” [5Móz 6,7], minden szavával és tetteivel életének egyetlen ügyén fáradozik. Amikor öltözködik, dolgozik, eszik, iszik, vagy éppen tartózkodik a szervezetét túlzottan igénybe vevő munkától, mindez arra szolgál, hogy előmozdítsa Isten dicsőségét az emberek közti béke és jóindulat által. Egyetlen változhatatlan szabálya ez: „Amit pedig szóltok vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek őáltala” [Kol 3,17].

A világ szokásai sem tartják vissza a legkevésbé sem attól, hogy „megfussa az előtte levő pályát” [Zsid 12,1]. Ezért „nem gyűjthet... kincseket a földön” [Mt 6,19], mint ahogy tüzet sem vihet a keblében [vö. Péld 6,27]. Amint nem hazudhat Istennek és embernek, ugyanúgy nem mondhat rosszat felebarátjáról sem. Senkiről sem szólhat egy barátságtalan szót, mert a szeretet zárva tartja ajkának ajtaját. Nem mondhat „haszontalan szavakat” [Mt 12,36]; „bomlasztó beszéd” sosem „jön ki a száján”, sem olyasmi, ami nem „jó a szükséges építésre”, nem hozhat „áldást azokra, akik hallják” [Ef4,29]. Ellenben azt gondolja, mondja és teszi, „ami tiszta, ami szeretetreméltó, ami” jogosan „jóhírű” [Fil 4,8], „hogy a mi üdvözítő Istenünk tanításának dicsőére váljon mindenben” [Tit 2,10].

Éppen ezekkel a szavakkal fejtettem ki első ízben a keresztény tökéletességhez való hozzáállásom lényegét. S nem könnyű-e észrevenni, hogy (1) pontosan erre törekszem 1725-től kezdve, és még eltökéltebben 1730 óta, amikor *homo unius libri*, „az egy könyv embere” kezdtem lenni, semmi másra nem tekintve úgy, mint a Bibliára? Nem könnyű-e észrevenni, hogy (2) ma is ugyanezt a tant hiszem és tanítom; semmit sem téve hozzá ahhoz a belső és külső szentséghez, amelyet harmincnyolc évvel ezelőtt hirdettem? S Isten kegyelméből ugyanezt tanítottam attól kezdve mostanáig, amint azt minden elfogulatlan ember láthatja az alább közölt kivonatokból.

11. A vallási vezetők ellenállása

Nem tudok róla, hogy a mai napig bármely író kifogást emelt volna a fenti írás ellen, és egy ideig nem sok ellenállást tapasztaltam e tekintetben, legalábbis komoly emberek részéről. Később azonban ellenezni kezdték, méghozzá – ami kissé meglepett – vallásos emberek, akik nem azt állították, hogy tévesen írtam le a tökéletességet, hanem azt, hogy „nincs tökéletesség a földön”, sőt hevesen támadták testvéreimet és engem, amiért az ellenkezőjét állítjuk. Aligha vártunk tőlük ilyen kemény támadást, mégpedig különösen azért, mert egyértelműen beszéltünk a hit általi megigazulásról, és az egész szabadulást gondosan Isten pusztá kegyelmének tulajdonítottuk. De az a vád lepett meg minket a legjobban, hogy állítólag „Krisztust gyaláztuk”, amikor kijelentettük, hogy ő „mindenestül megment” [Zsid 7,25; Csia], azt állítva, hogy egyedüli Ura lesz szívünknek, és mindent alávet uralmának.

12. A keresztyén tökéletességre vonatkozó nézetek

A keresztyének milyen értelemben nem tökéletesek?

Milyen értelemben azok?

Jelenlegi megtisztulás

Azt hiszem, 1740 második felében beszélgettem dr. Gibsonnal, London akkori püspökével Whitehallban. Megkérdezte, mit értek tökéletességen. Elmondtam neki anélkül, hogy bármit is eltitkoltam vagy visszatartottam volna. Amikor befejeztem a beszédet, így szólt: „Wesley úr, ha csupán ezt érti rajta, akkor tárja az egész világ nyilvánossága elé. Ha azután valaki meg tudja cáfolni önt, tegye meg nyugodtan.” Azt feleltem: „Úgy

lesz, uram” – s megírtam és kiadtam a keresztyén tökéletességről szóló prédikációt.*

Ebben megkíséreltem rámutatni, hogy (1) a keresztyének milyen értelemben nem tökéletesek, és (2) milyen értelemben tökéletesek.

(1) Milyen értelemben nem tökéletesek? Nem tökéletesek az ismeretben. Nem mentesek a tudatlanságtól, sem a tévedésektől. Egy élő embertől ugyanúgy nem remélhetünk tévedhetetlenséget, mint ahogy mindentudást sem. Nem mentesek az olyan fogyatékoságoktól, mint a megértés gyenge vagy lassú volta, a képzelet rendkívüli gyorsasága vagy nehézkessége. Ide sorolható a helytelen nyelvhasználat, a suta kiejtés, amelyhez hozzátehetnénk még a beszéd és a viselkedés ezernyi névtelen hiányosságát. Az ilyesfajta fogyatékoságoktól senki sem szabadul meg egészen, amíg a lelke vissza nem tér Istenhez. Arra sem számíthatunk ennél hamarabb, hogy teljesen megszabadulunk a kísértéstől, mivel „a szolga nem nagyobb az uránál” [Jn 13,16; 15,20]. De ezek közül egyik értelemben sincs abszolút tökéletesség a földön. Nincs fokbeli tökéletesség, amely ne tenné lehetővé a folyamatos növekedést.

(2) Akkor hát milyen értelemben tökéletesek? Jegyezzük meg, hogy most nem azokról beszélünk, akik kiskorúak Krisztusban, hanem nagykorú keresztyénekről. Azonban a Krisztusban kiskorúak is tökéletesek annyiban, hogy nem követnek el bűnt.** Szent János ezt határozottan kijelenti; s ez nem cáfolható meg ószövetségi példákkal. Hiszen mi van akkor, ha a legszentebb ókori zsidók néha vétkeztek? Ebből nem következtethetünk arra, hogy minden keresztyén szükségképpen vétkezik, amíg csak él.

De nem mondja-e a Szentírás, hogy „az igaz ember naponta hétszer vétkezik”? Nem mondja. Valójában azt mondja: „hétszer is elesik az igaz” [Péld 24,16]. Ez azonban egész más dolog, mivel

---

* Ld. John Wesley: *Prédikációk III.*, XL. prédikáció. (ford.)

** Azaz szóval és tettel nem szegik meg szándékosan Isten ismert törvényét, ld. Wesley XIX. prédikációjának II. 2. pontját; vö. 1Jn 3,9. (ford.)

egyrészt a naponta szó nem szerepel a szövegben, másrészt itt nem bűnbeesésről van szó, hanem átmeneti szenvedésről.

De Salamon másutt azt mondja: „nincs ember, aki ne vétkeznék” [1Kir 8,46]. Ez kétségkívül így volt Salamon idején, sőt Salamon-tól Krisztusig nem volt olyan ember, aki ne vétkezett volna. De bármilyen volt is a törvény alattiak helyzete, nyugodtan kijelenthetjük Szent Jánossal, hogy mióta az evangélium adatott, „aki Istentől született, nem vétkezik” [1Jn 5,18].

A keresztyének kiváltságait semmiképpen sem mérhetjük azzal, amit az Ószövetség rögzít a zsidó törvény alatt levőkkel kapcsolatban; mivel most már eljött az idő teljessége, megadatott a Szentlélek, Jézus Krisztus kijelentése által eljutott az emberekhez Isten nagy üdvössége. A földön megjelent a mennyek országa, melyről Isten Lelke régen kijelentette (ily távol van Dávid attól, hogy a keresztyén tökéletesség példaképe vagy mércéje legyen): „olyan lesz közöttük még a botladozó is azon a napon, mint Dávid. Dávid háza pedig előttük jár, mint... az Úr angyla” (Zak 12,8).

De maguk az apostolok is követtek el bűnt; Péter az elkülönüléssel, Pál a Barnabással való éles vitájával. Tegyük fel, hogy így van. Ez esetben érvelhetünk-e ily módon: „Ha két apostol egyszer vétkezett, akkor minden idők minden más keresztyéne szükségképpen vétkezik, amíg csak él”? Nem, Isten őrizz, hogy így beszéljünk! Nem volt szükségszerű, hogy vétkezzenek; Isten kegyelme kétségkívül elegendő volt nekik – és számunkra is elegendő ma.

De Szent Jakab azt mondja: „mindnyájan sokképen vétkezünk” [Jak 3,2†]. Igaz, de kikről van itt szó? Hát arról a „sok tanítóról”, akiket Isten nem küldött – nem magáról az apostolról, és nem is valódi keresztyénekről. Az a tény, hogy a többes szám első személy – melyet nemcsak az ihletett írások, hanem más iratok is általánosan használnak ilyen értelemben – nem foglalhatta magában sem az apostolt, sem más igazi hívőket, kitűnik először a 9. versből: „Ezzel áldjuk az Urat és Atyát, és ezzel átkozzuk az Isten hasonlatosságára teremtett embereket”. Természetesen nem mi, apostolok – és nem is mi, hívők! Másodszor, kitűnik ez a 2. vers előtti szavakból: „Testvéreim, ne legyetek sokan tanítók, hiszen

tudjátok, hogy súlyosabb ítéletben lesz részünk. Mert sokat vétkezünk mindnyájan”. Vétkezünk! Kik? Nem az apostolok, nem is az igazi hívők, hanem azok, akiknek „súlyosabb ítéletben lesz részük” e sok véték miatt. Harmadszor pedig maga a vers igazolja, hogy a „mindnyájan vétkezünk” kifejezés nem vonatkozhat minden emberre, sem minden keresztyénre, hiszen rögtön megemlít egy olyan embert, aki „nem vétkezik”, ellentétben az elsőként említett személyekkel, akikkel így kimondottan szembe van állítva mint „tökéletes ember”.

De maga Szent János kijelenti: „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, önmagunkat csaljuk meg”, és „ha azt mondjuk, hogy nem vagyunk bűnösök, hazuggá tesszük őt, és nincs meg bennünk az ő igéje” [1Jn 1,8.10].

Válaszom a következő: (1) A 10. vers pontosítja a 8. vers jelentését: „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk” (8. v.), vagyis „[h]a azt mondjuk, hogy nem vétkeztünk” (10. v.†). (2) Most nem az a kérdés, hogy vétkeztünk-e azelőtt; és egyik vers sem állítja, hogy jelenleg vétkezünk, vagyis követünk el bűnöket. (3) A 9. vers mind a 8., mind a 10. verset magyarázza: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól.” Mintha csak azt mondta volna: „Az imént kijelentettem, hogy Krisztus vére megtisztít minket minden bűntől”. És senki sem mondhatja: „Nincs szükségem rá; nincs bűnöm, amelytől meg kellene tisztulnom.” „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk”, hogy „nem vétkeztünk, önmagunkat csaljuk meg”, és hazuggá tesszük Istent. De „ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő:” nemcsak „megbocsátja bűneinket”, hanem meg is „tisztít minket minden gonoszságtól”, hogy elmenve „többé ne vétkezzünk” [Jn 8,11]. Tehát Szent János tanításával és az egész Újszövetség mondanivalójával összhangban levonhatjuk a következtetést: a keresztyén ember tökéletes annyiban, hogy nem követ el bűnt.

Ez minden keresztyén dicsőséges kiváltsága – még a Krisztusban kiskorúaké is. Azonban csak érett keresztyénekről mondható el, hogy olyan értelemben is tökéletesek, hogy megszabadultak a gonosz gondolatoktól és indulatoktól. Először is, a gonosz vagy bűnös gondolatoktól. Csakugyan, honnan is származhatnának azok? „Az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok” – ha

előjönnek egyáltalán. Ha tehát a szív többé nem gonosz, akkor többé nem jönnek belőle gonosz gondolatok. Ugyanis „nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt”.

S ahogy megszabadultak a gonosz gondolatoktól, úgy a gonosz indulatoktól is. Mindegyikük elmondhatja Szent Pállal: „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem” [Gal 2,20]. Ezek a szavak egyértelműen a külső és belső bűntől való megszabadulásra utalnak. Pál ezt kifejezi egyrészt negatívan: „nem én élek”, megsemmisült a gonosz természetem, a bűnnek teste [Róm 6,6+], másrészt pozitívan: „Krisztus él bennem”, s ezáltal mindaz, ami szent, igaz és jó. Valójában a két dolog – „Krisztus él bennem” és „nem én élek” – elválaszthatatlanul összefügg. Hiszen mi köze a világosságnak a sötétséghez, vagy Krisztusnak Beliálhoz [2Kor 6,15]?

Tehát az, aki ezekben a keresztyéneken él, „hit által megtisztította szívüket” [ApCsel 15,9], úgyhogy mindaz, akiben jelen van Krisztus, „az eljövendő dicsőség reménysége” [Kol 1,27], „megtisztítja magát, mint ahogyan ő is tiszta” [1Jn 3,3]. Megtisztult a büszkeségtől, mert Krisztus alázatos szívű volt. Megtisztult a kívánságtól és az önfejléstől, mert Krisztus csakis Atyja akaratát kívánta cselekedni. S megtisztult a haragtól – a szó általános értelmében –, mivel Krisztus szelíd és alázatos volt. Ismétlem: a szó általános értelmében, mivel az ilyen ember haragszik a bűn miatt, ugyanakkor búsul a bűnös miatt. Utál minden Isten elleni vétiséget, de a vétkest csak szelíden szánja.

Így szabadítja meg Jézus a népét bűneiből; nemcsak a külső bűnökből, hanem a szívük bűneiből is. „Igaz – mondják egyesek –, de ez nem következik be a halálig, ebben a világban”. Szent János azonban így szól: „Abban lett teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizalommal tekinthetünk az ítélet napja felé, mert ahogyan ő van, úgy vagyunk mi is ebben a világban” [1Jn 4,17]. Az apostol itt minden vitán felül önmagáról és más élő keresztyénekről beszél, akikről nyíltan kimondja, hogy nemcsak a halálukkor vagy azután, hanem „ebben a világban” olyanok, mint a Mesterük.

Pontosan megfelelnek ennek az 1. fejezetben található szavai: „az Isten világosság, és nincs benne semmi sötétség... Ha pedig

a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással, és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” [1Jn 1,5.7]. Majd hozzáteszi: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól” [9. v.]. Mármost nyilvánvaló, hogy az apostol itt, ebben a világban megvalósuló szabadulásról beszél; ugyanis nem azt mondja, hogy Krisztus vére meg fog tisztítani minket (a halálunk óráján vagy az ítélet napján), hanem azt, hogy „megtisztít” – a jelenben, minket, élő keresztyéneket – „minden bűntől”. S ugyanilyen nyilvánvaló, hogy ha bármilyen bűn megmarad, akkor nem tisztultunk meg minden bűntől. Ha a lélekben marad valamilyen gonoszság, akkor az nem tisztult meg minden gonoszságtól. Azt se mondja senki, hogy ez csak a megigazulásra vonatkozik, vagy a bűn büntethetőségétől való megtisztulásra. Először is, így összekeverjük azt, amit az apostol egyértelműen megkülönböztet, megemlítve, hogy Isten „megbocsátja bűneinket”, majd „megtisztít minket minden gonoszságtól”. Másodszor, így a cselekedetek általi megigazulást hirdetjük a szó legerősebb értelmében, mivel ezáltal minden külső és belső szentséget szükségszerűen a megigazulás elé helyezünk. Ha ugyanis az itt említett megtisztítás nem más, mint a bűnünk büntethetőségétől való megtisztulás, akkor csakis azzal a feltétellel tisztulunk meg a büntethetőségtől – vagyis igazulunk meg –, hogy „a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van”. Levonhatjuk tehát azt a következtetést, hogy a keresztyének ebben a világban megszabadulnak minden bűntől, minden gonoszságtól, s már most tökéletesek olyan értelemben, hogy nem követnek el bűnt, és megszabadulnak a gonosz gondolatoktól és indulatoktól.

Egy efféle fejtegetés, amely nyíltan ellentmond sokak kedvelt vélekedésének, akiket mások – és talán saját maguk is – a legjobb keresztyének közé soroltak (miközben, ha ezek a dolgok igazak, egyáltalán nem is keresztyének), kétségkívül nem kis megütközésre számíthatott. Ezért sok választ vagy bírálatot vártam, de kellemesen csalódtam. Nem tudok róla, hogy akár egy is született volna; úgyhogy csendesen folytattam utamat.

13. A kegyelem két munkája

A megtisztult szívek tulajdonságai
Amikor az ember Isten gyermekévé válik
A bűnbocsánatot és a megtisztulást nem
egyidejűleg kapják meg

Nem sokkal később – azt hiszem 1741 tavaszán – kiadtunk egy második énekeskönyvet. Mivel továbbra is voltak, akik félreértették és következőképpen tévesen magyarázták ezt a tanítást, szükségesnek tartottam még bővebben kifejteni, ami meg is történt az énekeskönyv előszavában, az alábbiak szerint:

Istennek ez a nagy ajándéka, lelkünk megszabadulása nem más, mint Isten újból szívünkbe pecsételt képmása; „a hívők megújulása Teremtőjük képmására a teljes megismerésig” [vö. Kol 3,10; Ravasz]. Isten most odatette „a fejszét a fa gyökerére” [vö. Lk 3,9], „hit által megtisztítva szívüket” [ApCsel 15,9], és „Szentlelkének lehelete által megtisztítva szívük minden gondolatát”.^{*} Miután megvan bennük az a reménység, hogy olyannak fogják látni Istent, amilyen valójában, „megtisztítják magukat, mint ahogyan ő is tiszta” [1Jn 3,2k], és „szentek... egész magatartásukban..., mivel ő, a Szent hívta el őket” [1Pt 1,15]. Nem mintha már elérték volna mindazt, amit el fognak érni, vagy mintha már ilyen értelemben tökéletesek volnának. De naponta „újult erővel haladnak” tovább [Zsolt 84,8], „mint egy tükörben szemlélik az Úr dicsőségét..., ugyanarra a képre formálódva át az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre” [2Kor 3,18].

Ahol pedig „az Úr Lelke, ott a szabadság” [2Kor 3,17], „a bűn és a halál törvényétől” való olyan megszabadulás [Róm 8,2], amelyet e világ gyermekei akkor sem fognak elhinni, ha egy ember mondja is nekik. Akik ily módon „Istentől születtek” [1Jn 3,9], azokat „a Fiú megszabadította” [vö. Jn 8,36] a bűn és a keserűség

---

^{*} Egy imádság alapján, melyet az anglikánok az úrvacsora és az Úr imádsága („Miatyánk”) előtt mondanak el (ld. *Book of Common Prayer*, 117. o.). (ford.)

ama nagy gyökerétől, a büszkeségtől. Úgy érzik, minden „alkalmasságuk az Istentől van” [2Kor 3,5], s egyedül ő az, aki betölti „minden gondolatukat”, és „munkálja bennük mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően” [Fil 2,13]. Úgy érzik, nem ők „beszélnek, hanem Atyjuk Lelke szól általuk” [Mt 10,20], és amit kezük cselekszik, azt a „bennük lakozó... Atya... vízi végbe” [Jn 14,10]. Számukra tehát Isten minden mindenkben [15,28; Ef 1,23], ők pedig semmik a szemében. Megszabadultak az önfejlőségtől, mivel semmi másra nem vágnak, mint Isten szent és tökéletes akaratának teljesülésére: sem a hiányuk betöltésére, sem a fájdalom enyhülésére,^{*} sem az életre, sem a halálra, vagy bármilyen teremtményre; hanem lelkük legmélyén szüntelenül azt kiáltják: „Atyám, legyen meg a te akaratod!” Megszabadultak a gonosz gondolatoktól, úgyhogy azok nem juthatnak beléjük, még egy pillanatra sem. Régente amint egy gonosz gondolat előjött, felnéztek, és eltűnt. Most azonban nem jelenik meg, mivel nincs helye egy olyan lélekben, amely telve van Istennel. Megszabadultak az imádság közbeni elkalandozástól. Amikor Isten előtt közvetlenebbül kiöntik szívüket, semmilyen múltbeli,^{**} hiányzó vagy eljövendő dologra nem gondolnak, csak egyedül Istenre. Korábban támadtak csapongó gondolataik, melyek el is illantak, mint a füst; de most a füst már föl sem száll. Nincs féltelmük vagy kétségük, sem általános állapotukat, sem bármilyen konkrét cselekedetet illetően.^{***} A „Szenttől” származó „kenet”^{****} mindenkor megtanítja őket, mit tegyenek és mit mondjanak; ezért nem szükséges érveket felsorakoztatniuk.^{*****} Bizonyos értelemben megszabadultak a kísértésektől, mert bár számtalan kísértéssel vannak körülvéve, azok mégsem háborgatják őket.^{*****} Lelkük mindig kiegyensúlyozott és nyugodt, szívük állhatatos

---

* Ez túl erős. Maga Urunk is vágyott a fájdalom enyhülésére. De megnyugvással kérte: „ne úgy legyen, ahogyan én akarom (kívánom), hanem amint te” [Mt 26,39].

** Ez rendkívül erős. Lásd a „Csapongó gondolatokról” szóló [XLI.] prédikációt.

*** Gyakran így van ez, de csak egy ideig.

**** Egy darabig így történhet, de nem mindig.

***** Néha szükségtelen ez, máskor szükséges.

***** Időnként nem, máskor viszont háborgatják, méghozzá szörnyen.

és megingathatatlan. Békességük, mely folyamként árad [Ézs 66,12], „minden értelmet meghalad” [Fil 4,7], és „kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeznek” [1Pt 1,8]. Mert a Lélek „által el vannak pecsételve a megváltás napjára” [Ef 4,30], mivel megvan bennük az a bizonyoságtétel, hogy eltételezett nekik „az igazság koronája, amelyet megad” nekik „az Úr... ama napon” * [2Tim 4,8].

Nem mintha mindenki az ördög gyermeke volna, amíg ily módon meg nem újul a szeretetben; ellenkezőleg, aki „szilárdan bízik Istenben, hogy Krisztus érdemei révén megbocsáttattak bűnei”, az Isten gyermeke, és ha őbenne marad, akkor az összes ígért örökösé. Semmiképpen nem kell elvetnie a bizalmát, vagy megtagadnia az általa kapott hitet azért, mert az gyenge, vagy mert „tűzben tétetik próbára”, úgyhogy lelke „megszomorodott különféle kísértések között” [1Pt 1,6k].

Némelyekkel ellentétben azt sem merjük állítani, hogy mindez a szabadulás egyszerre adatik. Isten ugyanis azonnali és fokozatos munkát is végez gyermekeiben; s tudjuk, hogy nem hiányzik az olyan bizonyoságtévők fellege, akik egy pillanat alatt megkapták bűneik bocsánatának világos tudatát vagy a Szentlélek marandó bizonyoságtételét. Azonban sehol nem hallottunk egyetlen olyan esetről sem, hogy valaki ugyanabban a pillanatban megkapta volna a bűnbocsánatot, a Lélek marandó bizonyoságtételét és az új, tiszta szívet.

Noha nem tudjuk megmondani, hogyan munkálkodik Isten, azt tudjuk, hogy általában a következőképpen munkálkodik. Akik egykor magukban bízva azt hitték, hogy gazdagok, igazak és meggazdagodtak, s nincs szükségük semmire, azok az Igét alkalmazó Isten Lelke által meggyőződnek róla, hogy szegények és mezítelenek [vö. Jel 3,17]. Eszükbe jut és emlékezetükben felsorakozik mindaz, amit tettek, úgyhogy meglátják Isten fejük felett lebegő haragját, és úgy érzik, megérdemlik a pokol ítéletét. Nyomorúságukban az Úrhoz kiáltanak, s ő megmutatja nekik, hogy elvette bűneiket, és megnyitja szívükben a mennyek országát – az „igazságot, békességet és a Szentlélekben való örömet” [Róm

---

* Nem mindnyájan vannak így, akik megszabadultak a bűntől; sokan közülük még nem érték el ezt.

14,17]. Elillan a szomorúság és a fájdalom, „a bűn” többé „nem uralkodik rajtuk” [Róm 6,14]. Mivel tudják, hogy ingyen megigazultak az ő véérébe vetett hit által, „békességük van Istennel... Jézus Krisztus által”; „dicsekszenek azzal a reménységgel, hogy részesülnek az Isten dicsőségében”, és „szívükbe áradt az Isten szeretete” [Róm 5,1–2,5].

Ebben a békességben maradnak napokig, hetekig vagy hónapokig, és általában feltételezik, hogy többé nem látnak harcot; mígnem egyik régi ellenségük, az a bűnük, amelyet szívükben dédelgettek, vagy amely a legkönnyebben megkörnyékezte őket (talán a harag vagy a kívánság), ismét rájuk támad és megsebzí őket, hogy elessenek. Ekkor félni kezdenek, hogy nem fognak mindvégig kitartani, és gyakran attól tartanak, hogy Isten nem bocsátott meg nekik, és csak becsapták magukat, amikor azt hitték, hogy bűneik megbocsáttattak. E fellegek alatt – különösen ha az ördöggel vitáznak – egész nap búslakodnak. De ritkán kell sokáig várniuk, míg Uruk felel magáért, elküldve nekik a Szentlelket, hogy megvigasztalja őket, és szüntelenül bizonyosságot tegyen a lelkükkel együtt arról, hogy ők az Isten gyermekei [Róm 8,16]. Ekkor csakugyan aláztosak, szelídek és taníthatóak, akár egy kisgyermek.

Ekkor látják meg először szívük mélyét,* melyet Isten korábban nem tárt föl előttük, nehogy elaléljon előtte a lélek, az ember, akit ő alkotott [Ézs 57,16]. Ekkor meglátják a magukban rejlő sok utálatosságot, a büszkeség, az önfejlőség és a pokol mélységeit; mégis megvan bennük a bizonyoságtétel: „Isten örököse és Krisztus örökostársa vagy e megpróbáltatás tüzeiben is” [vö. Róm 8,17], amely szüntelenül fokozza bennük azt a már meglévő szilárd tudatot, hogy képtelenek magukon segíteni, és azt a kimondhatatlan vágyat, hogy teljesen megújuljanak az Ő képére „igazságban és valóságos szentségben” [Ef 4,24†].

Isten ekkor figyelembe veszi az őt félők kívánságát [Zsolt 145,19], s tiszta szemet és szívet ad nekik; rájuk pecsételi saját képét és

---

* Nem elképesztő, hogy noha rendelkezésre áll ez a huszonnégy éve megjelent könyv, egyesek szememre vetik, hogy ez egy új tan, melyet korábban nem tanítottam?

feliratát; újjáteremti őket Krisztus Jézusban; meglátogatja őket Fiával és áldott Lelkével, s lelkükbe költözve beviszi őket „az Isten népére váró nyugalomba” [vö. Zsid 4,9].

Itt meg kell jegyeznem, hogy (1) ez a legerősebb leírás, melyet a keresztyén tökéletességről valaha is adtunk – sőt több részletet tekintve túlzottan is erős, amint azt a lábjegyzetekben megállapítottuk; (2) azóta sem versben, sem prózában nem tettünk hozzá olyasmit ehhez a témához, amit ez az előszó közvetlenül vagy közvetve ne tartalmazna. Akár helyes tehát ez a tan, akár téves, mindenesetre ugyanaz, mint amit kezdettől fogva tanítunk.

14. A ránk váró nyugalom

Fenséges tapasztalat
Pusztán hit által megkapható
Egy pillanat alatt bekövetkezik
Most elérhető

Nem szükséges további bizonyítékokat adnom erre, szaporítva a magából a kötetből vett idézeteket. Talán elég lesz csupán részlegesen idéznem az egyik éneket, amely a kötet legvégén található:

*Uram, nagy nyugalom várja
Az egész népedet,
Ahol tiszta öröm járja
Át és a szereteted.*

*Ahol lelkünk minden vágya
Odafentieket követ,
Hol kételyt, bűt és félelmet
Kiűz a teljes szeretet.*

*Minden rossztól szabadultunk
(A Fiú tett szabaddá),
Pokol erőin taposunk,
Dicső ez a szabadság!*

*Utunk bizton vezet át
Halálon, földön, poklon;
Teljes szeretetben vár
A mennyei otthon.*

*Add meg most e nyugalmat,
Hogy hittel belépjek!
Uram, adj most hatalmat,
Hogy többé ne vétkezzek!*

*Lágyítsd meg kemény szívem,
Vedd el hitetlenségem;
Add meg a hit nyugalját,
Szereteted szombatját.*

*Jer, Szabadítóm, jer,
Vedd birtokba lelkem!
Művedtől ne távozz el,
Teremtő Istenem.*

*Ne késleltessd örömöd,
Melyet adni akartál;
Igen bő jutalmam, jöjj,
Hisz magadnak alkottál.*

*Atya, Fiú, Szentlélek,
Vegyél lakozást bennem!*

*Hadd vesszek el tebenned;
Legyen minden Istenben!*

Lehet-e valami világosabb annál, (1) hogy itt is ugyanaz a teljes és fenséges szabadulás áll előttünk, mint amit mindig is hirdettünk; (2) hogy úgy szoltunk róla, mint ami pusztán hit által megkapható, és csak a hitetlenség akadályozza; (3) hogy ezt a hitet és következésképpen a vele járó szabadulást is úgy említettük, mint amely egy pillanat alatt adatik meg; (4) hogy feltételeztük: ez a pillanat most lehet; nem kell másik pillanatra várnunk; „most”, éppen „most van a kegyelem ideje...”, most van” e teljes „üdvösség napja”; végül pedig, hogy ha valaki mást mond, akkor ő az az ember, aki új tanítást hoz közénk?

15. Félreértések a tökéletességgel kapcsolatban

Nem mentesít a vallás gyakorlásától
Nem szabadít meg az emberi hibáktól
A megszentelődés mindenre kiterjed – a testre, az
elmére és a lélekre
Isten és mások szeretete uralja az embert
Szavai, gondolatai és tettei Isten dicséretét
mozdítják elő

Körülbelül egy évvel később, nevezetesen 1742-ben kiadtunk egy újabb énekeskönyvet. Mivel a vita hevessége elérte tetőpontját, minden korábbinál részletesebben szoltunk e témáról. Ennek megfelelően a kötetben található énekek jelentős része kifejezetten erről szól – akárcsak az előszó, melyet rövidségénél fogva talán nem árt egészében idéznünk:

(1) A keresztyén tökéletességgel szembeni általános előítélet főként talán abból adódik, hogy félreértik mibenlétét. Készségesen elismerjük, és szüntelenül hirdetjük, hogy ebben az életben nincs olyan tökéletesség, amely mentesítene a jó cselekvésétől és Isten összes rendelkezésének teljesítésétől, vagy megszabadítana a tudatlanságtól, hibázástól, kísértéstől és ezernyi más gyengeségtől, melyek a testtel és vérrel szükségszerűen együtt járnak.

(2) Először is, nem csupán elismerjük, hanem határozottan állítjuk, hogy ebben az életben nincs olyan tökéletesség, amely mentesítene attól, hogy teljesítsük Isten összes rendelkezését, és amíg időnk van, jót tegyünk mindenkivel, „leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben” [Gal 6,10]. Hisszük, hogy nemcsak a Krisztusban kiskorúaknak, akik nemrég lettek megváltást az ő vérében [Ef 1,7], hanem azoknak is, akik „tökéletes emberekké értek” [Ef 4,13; angolból], elmulaszthatatlan kötelességük, hogy „kenyeret egyenek és bort igyanak az ő emlékére”, „kutassák az Írásokat” [ApCsel 17,11]; böjtölés és önmegtartóztatás révén „megsanyargassák és szolgává tegyék a testüket” [1Kor 9,27]; s mindenekelőtt kiöntsék lelküket imádságban titokban és a nagy gyülekezetben egyaránt.

(3) Másodszor, hisszük, hogy ebben az életben nincs olyan tökéletesség, amely teljesen megszabadítana a tudatlanságtól vagy a hibázástól, ami az üdvösséghez nem szükséges dolgokat illeti, továbbá a különféle kísértésektől vagy a számtalan gyengeségtől, melyekkel a romlandó test többé-kevésbé megterheli a lelket. Nem találunk igei alapot annak feltételezésére, hogy egy agyagház lakója [Jób 4,19] teljesen megszabadulhat akár a testi gyengeségektől, akár a sokféle tudatlanságtól; sem arra a hiedelemre, hogy valaki képtelen hibázni vagy különböző kísértésekbe esni.

(4) Akkor hát mit értesz „tökéletes emberen”? Olyan embert értünk rajta, akit „az a lelkület hat át..., ami Krisztus Jézusban is van” [Fil 2,5; Vida]; aki „úgy... él, ahogyan [Krisztus] élt” [1Jn 2,6]; aki „ártatlan kezű [és] tiszta szívű” [Zsolt 24,4], illetve megtisztult „minden testi és lelki tisztátalanságtól” [2Kor 7,1]; akiben nincs „semmi megbotránkoztató” [1Jn 2,10], és aki következiképpen „nem cselekszik bűnt” [1Jn 3,9]. Kicsit konkrétabban

kifejtve, a „tökéletes ember” bibliai kifejezésen [vö. Ef 4,13; Jak 3,2] olyan embert értünk, akiben Isten beteljesítette igaz beszédét: „Minden tisztátalanságotoktól és minden bálványotoktól megtisztítlak benneteket.... Megszabadítlak benneteket minden tisztátalanságotoktól” [Ez 36,25.29]. Olyasvalakit értünk rajta, akit Isten „teljesen... megszentelt... lelkében, elméjében és testében”; aki „a világosságban jár, ahogyan... a világosságban van [az, akiben] nincs... semmi sötétség”, mert „Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztította... minden bűntől” [1Jn 1,5.7].

(5) Az ilyen ember már tanúsíthatja az egész emberiség előtt: „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem” [Gal 2,20]. Szívében és „egész magatartásában... szent”, „mivel ő, a Szent hívta el” [1Pt 1,15]. „Teljes szívéből... szereti az Urat, az ő Istenét”, és „teljes erejéből” szolgálja őt. Úgy „szereti felebarátját” – minden embert –, „mint önmagát” [Lk 10,27], sőt „ahogyan a Krisztus is szeretett minket” [Ef 5,2]; konkrétan azokat is szereti, akik „gyalázzák... és üldözik” [Mt 5,11], „mert nem ismerték meg sem az Atyát, sem” a Fiút [Jn 16,3]. Lelke valóban csupa szeretet, telve „könyörülettel..., jósággal, alázattal, szelidséggel, türelemmel” [Kol 3,12]. Élete is összhangban van ezzel: „hitből eredő munka, szeretetből jövő fáradozás és a... reménység állhatatossága” jellemzi [1Thessz 1,3]. „Amit pedig szól vagy cselekszik, mind az Úr Jézus nevében”, szeretetében és erejében „teszi” [Kol 3,17]. Egyszóval Isten „akaratát teszi a földön, amint a mennyben megteszik” [vö. Mt 6,10].

(6) Ilyen a tökéletes ember, „egészen megszentelt”, „szíve annyira ég Isten szeretetétől – Ussher érsek szavaival élve –, hogy minden gondolatát, szavát és tettét szüntelenül felajánlja mint lelki áldozatot, amely Krisztus révén tetszik az Istennek” [vö. Róm 12,1k]. Szívünk minden gondolatában, nyelvünk minden szavában, kezünk minden cselekedetében „hirdetve nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el” minket [1Pt 2,9]. Ó, bárcsak ily módon „tökéletesen eggyé lehetnénk” [Jn 17,23] mindazokkal, akik őszintén keresik az Úr Jézust!

Ezt a tant hirdettük kezdettől fogva, és hirdetjük ma is. Miközben minden szempontból megvizsgáljuk, és újra meg

újra összevetjük egyrészt Isten igéjével, másrészt Isten gyermekeinek tapasztalatával, csakugyan mélyebben belelátunk a keresztyén tökéletesség mibenlétébe és jellemzőibe. De továbbra sincs semmilyen ellentét előbbi és utóbbi hozzáállásunk között. Eleinte azt értettük rajta, hogy „az a lelkület hat át bennünket, ami Krisztusban... is van” [vö. Fil 2,5; Vida]; „úgy... élünk, ahogyan ő élt” [1Jn 2,6]; az ő egész lelkületével rendelkezünk, és mindig úgy élünk, ahogyan ő élt; más szóval belül és kívül Istennek szenteltük magunkat; szívünkben és életünkben mindent odaszenteltünk. S ma is ugyanezt értjük rajta, hozzáadás vagy elvétel nélkül.

16. Énekek a szentségről

Ebben a kötetben túl sok ének szól erről ahhoz, hogy közöljük őket. Mindössze hármát fogok részben idézni:

*Jézus bűntől szabadít,
Nevét vallom, mely gyógyít;
Teljes szeretettedben
Elhagyom mindenem;
Igaz beszéded szava:
„Lesz a szolgáló, mint Ura.”*

*Célod töltsd be énbennem,
Mire adtad életem;
Ments meg minden gonosztól,
Hadd legyek a mennybe való!
Tisztíts meg minden folttól,
Hitem ne legyen hiábavaló!*

*Meghaltál, hogy élhessek
Nem magamnak – teneked.*

*Test és lélek hadd legyen
Azé, ki meghalt értem.
Jöjj, én Uram, Istenem,
Vedd, mit szerzél véreden.*

*Hadd legyenek saját szolgálád én,
Csak a te igazságodér’;
Szenteld meg nagy neved bennem,
Tégy most magadévá engem;
És teljesen tisztíts meg,
Neked haljak és éljek!
(80. oldal)*

*Világból kivéve állok,
Igazsággal ékesítve,
Az ígéret földjén járok,
Enyém a Megváltó végre.*

*Megszentelő Lelked jöjjön,
Mosson le, betöltve engem;
Kegyelmed árja ömöljön,
Bűnöktől tisztává tegyen.*

*Bűneimtől mind tisztíts meg,
Összes bálványom szórjad szét;
Rossz gondolatoktól ments meg,
Vedd el önzés és gőg szennyét.*

*Gyűlölet és testiesség
Többé ne maradjon itt;
Szívem legyen nyugodt, gyengéd,
Tiszta szeretet és hit.*

*Bűntől megtisztulva bárcsak
Igéd mind bizonyíthatnám,
Kapva megígért nyugalmad –
Teljes szeretet e Kánaán!*

*Tökéletes most hadd legyek,
Semmibe ne engedj esnem.
De én mindig kisebbedjek,
Krisztus minden mindenekben!
(258. oldal)*

*Hiszem, hogy kegyelmed műve
Tökéletes a lélekben:
Ó, mily tiszta annak szíve,
Ki látja arcod szüntelen!*

*A te igéd megtisztít,
Segít bajon, betegségen;
Egészen meg is gyógyít,
Teljes szentséget ad nékem.*

*Fenséges szabadságban jár,
Teljesen meghalt a bűnnek,
Kit a Fiú tett szabaddá –
Valósággal szabad lett!*

*Lelke mélyéig megújult,
Dicsőséged hatja át,
Igazságodtól kivirult,
Tőled kapott díszruhát.*

*Ó, e nyugvás, élet, béke –
Ez jellemzi népedet –;*

*Mit teljesség köteléke
Fog egybe: a szeretet!*

*E jó hír mily örömteli:
Krisztus bennem megjelenhet;
Arcát is látnom engedi,
Mindenestől megszentelhet!*

*Agyagházba ellátogat,
Nézi leendő otthonát;
Még ma kérem jó Uramat:
Vegye birtokba templomát!*

*Ó, jelentsd ki magad nekem,
Ezt a nagy úrt töltsd be bennem;
Csak te töltheted be lelkem,
Jöjj, én édes jó Istenem!*

*Teljesítsd a lelkem vágyát,
Mely nagyobb már nem lehet;
Add meg szívem kívánságát:
Egész teljességedet!
(208. oldal)*

17. Kérdések és válaszok a megszentelődés tanával kapcsolatban

Mit jelent?

Mikor kapjuk meg?

Igei alátámasztás

Az isteni parancs

A keresztyén tökéletesség példái

1744. június 25-én, hétfőn megkezdődött első konferenciánk, melyen jelen volt hat lelkész és az összes prédikátorunk. Másnap délelőtt komolyan megtárgyaltuk a megszentelődés vagy tökéletesség tanát. Az alábbiakban leírom az ezzel kapcsolatban elhangzott kérdéseket és a rájuk adott válaszok lényegét.

Mit jelent megszentelődni?

Megújulni Isten képmására, „igazságban és valóságos szentségben” [Ef 4,24†].

Mit jelent tökéletes keresztyénnek lenni?

Szeretni Istent teljes szívünkkel, elménkkel és lelkünkkel (5Móz 6,5).

Azt is jelenti ez, hogy megszabadulunk minden belső bűntől?

Kétségkívül; máskülönben hogyan mondhatná rólunk Isten: „Megszabadítlak benneteket minden tisztátalanságotoktól” (Ez 36,29)?

1745. augusztus 1-jén megkezdődött második konferenciánk. Másnap délelőtt az alábbiakat mondtuk a megszentelődésről:

Mikor kezdődik a belső megszentelődés?

A megigazulás pillanatában. (Azonban a bűn megmarad az emberben – méghozzá minden bűn magja –, amíg teljesen meg nem szentelődik.) Attól kezdve a hívő fokozatosan meghal a bűnnek, és növekszik a kegyelemben.

Ez általában csak kevéssel a halál előtt adatik meg?

Azok esetében igen, akik nem számítanak rá előbb.

De számíthatunk rá előbb?

Miért ne? Elismerjük ugyan, hogy (1) az általunk eddig ismert hívők többsége nem szentelődött meg így jóval a halála előtt; (2) Szent Pál leveleinek címzettjei közül az írás idején kevesen voltak így megszentelődve; (3) ő maga sem volt a korábbi leveleinek megírásakor – mindez azonban nem bizonyítja, hogy ma nem szentelődhetünk meg.

Hogyan hirdessük a megszentelődést?

Akik nem törekednek a növekedésre, azoknak ne nagyon hirdessük; a többieknek mindig ígéret formájában, mindig vonzva, sosem űzve őket.

1746. május 26-án kezdődött harmadik konferenciánk. Ezen gondosan elolvastuk két korábbi konferenciánk jegyzőkönyveit, hogy megállapítsuk, van-e bennük olyasmi, amit érettebb megfontolás után ki kell hagynunk vagy meg kell változtatnunk. Azonban nem láttunk okot arra, hogy bármit változtassunk azon, amiben korábban egyetértésre jutottunk.

1747. június 16-án kezdődött negyedik konferenciánk. Mivel több olyan ember volt jelen, akik nem hittek a tökéletesség tanában, megállapodtunk abban, hogy az alaptól kiindulva megvizsgáljuk ezt a tanítást.

Ennek érdekében fölmerültek a következő kérdések.

Miben értenek egyet velünk azok a testvéreink, akik máshogy vélekednek a teljes megszentelődésről?

Elismerik, hogy (1) mindenkinek teljesen szentnek kell lennie a halál pillanatában; (2) addig a hívő naponta növekszik a kegyelemben, egyre közelebb kerül a tökéletességhez; (3) állandóan törekednünk kell rá, és másokat is erre kell buzdítanunk.

Miben értünk egyet velük?

Elismerjük a következőket: (1) Azok közül, akik hitben haltak meg, sok ember – sőt az általunk ismert emberek többsége – nem lett teljessé a szeretetben jóval a halála előtt. (2) Szent Pál a megszentelt szót állandóan alkalmazta mindazokra, akik megigazultak. (3) Ezen az egyetlen szón ritkán vagy sosem érti azt, hogy „minden bűntől megszabadult”. (4) Ezért nem helyes ilyen értelemben használni ezt a szót, anélkül hogy hozzátennénk: egészen, teljesen stb. (5) Az ihletett szerzők szinte mindig azokról vagy azokhoz szólnak, akik megigazultak, de nagyon ritkán beszélnek olyanokról vagy olyanoknak, akik teljesen megszentelődtek.* (6) Ezért az a helyes, ha szinte állandóan a megigazulás állapotáról beszélünk, de ritkábban szólunk** a teljes megszentelődésről, legalábbis nyílt és határozott kifejezésekkel.

Akkor hát miben tér el a véleményünk?

A következőben: számítsunk-e arra, hogy a halálunk pillanata előtt megszabadulunk minden bűntől?

Van-e a Szentírásban egyértelmű ígéretünk erre – hogy Isten megszabadít minket minden bűntől?

Van: „Meg is váltja Izráelt minden bűnéből” (Zsolt 130,8).

Részletesebben kifejti ezt Ezékiel próféciája: „Tiszta vizet hintek rátok, hogy megtisztuljatok. Minden tisztátalanságotoktól és minden bálványotoktól megtisztítalak benneteket... Megszabadítalak benneteket minden tisztátalanságotoktól” (Ez 36,25.29). Egy ígéret sem lehet ennél világosabb. S az apostol egyértelműen erre utal a következő buzdításban: „Mivel tehát ilyen ígéreteink vannak, szerettem, tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztátalanságtól, és Isten félelmében tegyük teljessé a mi megszentelődésünket” (2Kor 7,1). Ugyanilyen

---

* Vagyis csak nekik, kizárva a többieket; azonban szinte mindig hozzájuk is szólnak a többiekkel együtt.

** Csakugyan ritkábban, de helyenként nagyon gyakran, erőteljesen és határozottan.

világos és határozott az ősi ígélet: „Szívedet és utódaid szívéért körülmetéli Istened, az Úr, szeretni fogod Istenedet, az Urat teljes szívedből és teljes lelkedből” (5Móz 30,6).

De van-e ennek megfelelő állítás az Újszövetségben?

Van, sőt az Újszövetség a lehető legvilágosabban fejti ki ezt. Az 1Jn 3,8-ban ez áll: „Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa” – az ördög munkáit, minden korlátozás vagy megszorítás nélkül; de minden bűn az ördög munkája. Összhangban van ezzel Szent Pál kijelentése: „Krisztus is szeretete az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjével az ige által megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt, vagy ránc, vagy bármi hasonló, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen” (Ef 5,25-27).

S ugyanilyen értelmű a Róm 8,3-4-beli állítása: Isten elküldte Fiát, „hogy a törvény követelése teljesüljön bennünk, akik nem test szerint járunk, hanem Lélek szerint”.

Nyújt-e az Újszövetség további alapot arra a reményre, hogy a halálunk előtt megszabadulunk minden bűntől?

Kétségkívül nyújt; azokban az imádságokban és parancsokban, amelyek felérnek a legerősebb állításokkal.

Milyen imádságokról van szó?

A teljes megszentelődésért mondott imádságokról, amelyek Isten megcsúfolását jelentenék, ha nem létezne ilyesmi. Ilyenek különösen a következők: (1) „szabadíts meg a gonosztól” [Mt 6,13]. Ha ez megtörténik, ha megszabadulunk minden gonosztól, akkor nem maradhat bennünk bűn. (2) „De nem értük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem; hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek..., én őbennük és te énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek” (Jn 17,20-23). (3) „Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt..., adja meg nektek..., [hogy] a szeretetben meggyökerezve és megalapozva képesek legyetek felfogni

minden szenttel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység; és így megismerjétek Krisztusnak minden ismeretet meghaladó szeretetét, hogy teljességre jussatok, az Isten mindent átfogó teljességéig” (Ef 3,14kk). (4) „Maga pedig a békesség Istene szenteljen meg titeket teljesen, és őrizze meg a ti lelketeket, elméteket és testeteket teljes épségben, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére” (1Thessz 5,23).

Milyen parancsot találunk erre vonatkozóan?

(1) „Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes” (Mt 5,48). (2) „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből” (Mt 22,37). Ha viszont Isten szeretete tölti be az egész szívet, akkor nem lehet benne bűn.

De miből látható, hogy ennek a halál pillanata előtt kell bekövetkeznie?

(1) Magából a parancsok természetéből, melyek nem a halottaknak szólnak, hanem az élőknek. Tehát a „szeresd Istent teljes szívedből” szavak nem jelenthetik azt, hogy „tedd ezt, amikor meghalsz” – addig kell tenned, amíg élsz.

(2) A Szentírás világos szavaiból: (i) „Mert megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek, és arra nevel minket, hogy megtagadva a hitetlenséget és a világi kívánságokat, józanul, igazságosan, és kegyesen éljünk a világban, mivel várjuk... Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését, aki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik” (Tit 2,11-14). (ii) „Erős üdvözítőt támasztott nekünk..., hogy irgalmasan cselekedjék atyáinkkal, és megemlékezzék szent szövetségéről, arról az esküről, amellyel megesküdött atyánknak, Ábrahámnak; és megadja nekünk, hogy ellenségeink kezéből megszabadulva, félelem nélkül szolgáljunk neki, szentségben és igazságban őelőtte életünk minden napján” (Lk 1,69kk).

Találunk-e a Szentírásban példát olyan személyekre, akik elérték ezt?

Igen: Szent Jánost és mindazokat, akikről a következőket mondja: „Abban lett teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizalommal tekinthetünk az ítélet napja felé, mert ahogyan ő van, úgy vagyunk mi is ebben a világban” (1Jn 4,17).

Láthatnánk most egy ilyen példát? Hol az az ember, aki ilyen értelemben tökéletes?

Aki ezt kérdezi, annak azt felelhetjük, hogy ha tudnék ilyen emberről, nem mondanám meg neked, mert nem szeretetből kérdezed. Olyan vagy, mint Heródes: csak azért keresed a zsenge gyermeket, hogy megöld.

De nyíltabban szólva válaszunk a következő: sok okunk van annak feltételezésére, hogy kevés vitathatatlan példa létezik, ha van ilyen egyáltalán. Milyen kellemetlenségeket zúdítana ez az illetőre, aki mindenek céltablájává válna! S milyen hiábavaló lenne ez az ellenkezők számára! Mert ha nem hallgatnak „Mózesre és a prófétákra”, Krisztusra és apostolaira, „az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül”.

Vajon nem vagyunk-e hajlamosak arra, hogy titokban ellenszenvvel viseltessünk azok iránt, akik azt mondják, hogy minden bűntől megszabadultak?

Könnyen lehetséges, hogy így van, s ennek több oka is lehet: egyrészt törődhetünk a lelkek javával, akiket sérelem érhet, ha ők nem ezt vallják; másrészt burkoltan irigykedhetünk azokra, akik a mienknél külön eredményekről beszélnek; végül előfordulhat, hogy a szívünk természeténél fogva késlekedik és vonakodik elhinni Isten tetteit.

Miért ne maradhatnánk meg a hit örömeiben, amíg teljessé nem leszünk a szeretetben?

Csakugyan, miért ne tennénk? Hiszen a szent szomorúság nem oltja ki ezt az örömet, mivel addig is kimondhatatlan örömmel örvendezhetünk, amíg a kereszttel vagyunk, s mélyen elmerülünk Krisztus szenvedéseiben.

Ezekből a kivonatos idézetekből tagadhatatlanul kitűnik nemcsak testvéremmel közös véleményünk, hanem mindazoké a prédikátoroké is, akik az Úr 1744., 45., 46. és 47. évében kapcsolatban álltak velünk. Arra sem emlékszem, hogy bármelyik konferencián hangot adott volna valaki eltérő véleményének; ha a találkozásunkkor voltak is kételyek valakiben, egytől egyig eloszlottak, mielőtt elváltunk.

18. „Énekek és vallásos versek”

Megszabadulás minden bűntől
Elfogadása pusztán hit által
Egy pillanat alatt adatik
Minden pillanatban várjuk

1749-ben a testvérem kiadott két kötetet *Hymns and Sacred Poems* (Himnuszok és vallásos versek) címmel. Mivel a megjelenésük előtt nem láttam őket, tartalmaztak olyan dolgokat is, amelyekkel nem értettem egyet. Azonban szívből egyetértettem az e témáról szóló énekek zömével, melyek néhány versszakát alább közlöm.

*Jöjj, Uram, jelenj meg most itt,
Rontsd le az ördög munkáit;
Jelenj meg bennem büntelen,
Tölts be örömmel szüntelen;
Kegyes arcodat mutasd meg;
A teljes dél: jelenléted!
(I. kötet, 203. o.)*

*Légy most az én menedékem,
Ragadd meg ezt a percet,*

*Vond magadhoz kósza lelkem,
Adj teljes békességet.*

*Nem vár többé a nagyvilág,
Már nem bolyonghatok benne;
Fogd el szereteted foglyát,
Zárj be engem Istenembe!
(247. o.)*

*Engedd ki foglyaid, békédben részesíts;
Bajoktól s bűnöktől menten megszabadíts.
Hadd legyen ez ma még! Szavunk jusson eléd,
Megváltónk, Pártfogónk már most te légy!
(II. kötet, 124. o.)*

*Rabigámat törd össze,
Ments meg makacs bűnömtől,
Tiéd legyek örökre.*

*Hadd hordozzam újra képed,
Legyek benned, áldva téged,
Új, bűntelen teremtményed.
(156. o.)*

*Fordíts, Uram, tehozzád,
Lelkem vegye föl igád;
Hadd leljem meg gyöngyödet,
A szelíd, nyugodt szívet.*

*Sajgó lelkem, pihenj le,
Nyugalmadba már menj be;
Munkáidtól csendesedj,*

*Szentségedben teljesedj.
(168. o.)*

*Kegyelem idején jöjj el
Királyságotat megnyitni!
Töltsél be dicső erőddel,
Bűnünk magjait irtsad ki.
(162. o.)*

*Jöjj, bűnösökért megölt Bárány,
Hozd tisztító fürdőd vizét;
Melyet szerzél véred árán,
Mosd le vele vétünk szennyét.*

*Itasd át lelkünk egészen,
Le a bűnök gyökeréig;
Sebzett lélek gyógyult lészen,
És a lepra eltűnik.
(171. o.)*

*Reménység foglyai, keljetek,
Íme, Uratok jön el;
Felétek szárnyal a szeretet,
Meváltást hozva közel.*

*A szabadulást vérében
Kínálja nektek: vegyétek!
Gyertek hozzám – szól az Isten,
Higgyétek – kiált –, higgyétek!*

*Jézus, fölnézünk reád,
Vedd el megmaradt bűnünket,*

*Törd szét ezt a rabigát,
Oldd le kötelékünket!*

*Természetünk nem úr rajtunk,
Reánk többé nem rak terhet.
Hitünk által erőt kapunk,
Mely örökre megment minket
(188. o.)*

*Jézus, életünk, jelenj meg,
Naponta meghalunk veled.
Hitünk bevezetőjeként
Éltető Lelked fújd belénk!*

*Bontsd ki a rejtett titkokat,
Add második áldásodat;
Tárd fel magad énbennem
S minden rád váró szívben.
(195. o.)*

*Őbenne van békéd, őbenne van erőd!
Kegyelme őriz s véd, ha jó nehéz időd.
Minden kísértés közt ő tart meg bennünket,
Adva végső üdvöt, teljes szeretetet.*

*Mondd ki a boldog szót, tégy szabaddá engem!
Uram, egy áldásod számomra már nincsen?
Add békességedet, add megint e percben,
És nyisd meg a mennyet újfent a szívemben!
(324. o.)*

1752-ben megjelent ezeknek az énekeknek a második kiadása, melyben csupán néhány sajtóhibát javítottunk ki.

A fenti kivonatokat azért idéztem ilyen terjedelmesen, mert így kivétel nélkül egyértelműen kitűnik belőlük, hogy testvéremmel együtt a mai napig azt tanítjuk, hogy (1) a keresztyén tökéletesség Isten és felebarátaink olyan szeretetét jelenti, ami magában foglalja az összes bűntől való megszabadulást; (2) pusztán hit által megkapható; (3) azonnal, egy pillanat alatt adatik; (4) nem a halálunkkor kell számítanunk rá, hanem bármelyik pillanatban – most van a kegyelem ideje, most van a szabadulás napja [vö. 2Kor 6,2].

19. Gondolatok a keresztyén tökéletességről

Mit jelent?

Mit nem jelent?

Általános megállapítások

Az 1759. évi konferencián – érezve annak veszélyét, hogy észrevétlenül nézeteltérés lopózhat be közénk – ismét részletesen megvizsgáltuk ezt a tanítást, és nem sokkal később kiadtam „Gondolatok a keresztyén tökéletességről” c. írásomat, melyet a következő szavakkal vezettem be:

Az alábbi írásnak semmiképpen nem az a célja, hogy kielégítse bárkinek a kíváncsiságát. Nem arra hivatott, hogy bebizonyítsa a szóban forgó tanítás egészét azokkal szemben, akik elvetik és gúnyolják azt; vagy választ adjon a számos ellenvetésre, amelyet akár komoly emberek is felhozhatnak vele szemben. Itt csupán az a szándékom, hogy kifejtsem a témával kapcsolatos véleményemet: nézetem szerint mit foglal magában a keresztyén tökéletesség, és mit nem; kiegészítve néhány idevágó gyakorlati észrevétellel.

Mivel ezek a gondolatok először kérdések és válaszok formájában jelentek meg, ugyanebben a formában írom le őket. E nézeteim több mint húsz éve változatlanok.

Mit jelent a keresztyén tökéletesség?

Azt jelenti, hogy teljes szívünkben, elménkben, lelkünkben és erőnkben szeretjük Istent. Ez azt is magában foglalja, hogy nem marad a lélekben rossz hozzáállás, ami ellentétes volna a szeretettel; és hogy minden gondolatunkat, szavunkat és cselekedetünket a tiszta szeretet irányítja.

Azt állítod, hogy ez a tökéletesség kizár minden gyengeséget, tudatlanságot és hibát?

Állandóan az ellenkezőjét állítom, és mindig is ezt tettem.

De hogyan lehetséges, hogy minden gondolatot, szót és cselekedetet a tiszta szeretet irányít, ugyanakkor az ember ki van téve a tudatlanságnak és a hibázásnak?

Én nem látok ebben ellentmondást: „A tiszta szeretet által betöltött ember is hajlamos lehet a hibázásra.” Nem is számítok a tényleges hibáktól való megszabadulásra, amíg ez a halandó halhatatlanságba nem öltözik [1Kor 15,53]. Szerintem ez természetes következménye annak, hogy a lélek testben és vérben lakik. Jelenleg ugyanis nem tudunk máshogy gondolkozni, csakis e szervek közvetítésével, melyek ugyanazt szenvedték el, mint szervezetünk többi része. Ezért időnként elkerülhetetlenül tévesen gondolkodunk, míg e romlandó romolhatatlanságba nem öltözik.

De tovább is fűzhetjük ezt a gondolatmenetet. A téves megítélés hibás gyakorlathoz vezethet. Például: DeRenty úrnak az önsanyargatással kapcsolatos tévedése, amely az elfogult nevelésből adódott, ahhoz a gyakorlati tévedéshez vezetett, hogy vasövet hordott. Ezernyi hasonló példára lelhetünk, még azokban is, akik a kegyelem legmagasabb fokán állnak. Ahol azonban minden szó és tett szeretetből fakad, ott egy ilyen hiba nem egyértelműen bűn. Ugyanakkor nem állhat meg Isten szigorú ítélete előtt, és az engesztelő vére van utalva.

Hogyan vélekedtek erről mindazok a testvéreink, akik 1758 augusztusában összegyűltek Bristolban?

Véleményüket a következő szavakkal fejezték ki: (1) Mindenki hibázhat, amíg csak él. (2) A téves vélekedés hibás gyakorlathoz vezethet. (3) Minden ilyen hiba a tökéletes törvény megszegése. Ezért (4) az engesztelés vére hiányában minden ilyen hiba örök kárhozatot eredményezne. (5) Ebből következik, hogy a legtökéletesebbeknek is szüntelenül szükségük van Krisztus érdemeire – tényleges vétkeiket illetően is –, és úgy a saját nevükben, mint másokéban elmondhatják: „...bocsásd meg vétkeinket” [Mt 6,12].

Ez egyszerű magyarázatot ad arra, ami máskülönben teljesen megmagyarázhatatlannak tűnhetne: nevezetesen, akik nem ütköznek meg, ha a szeretet legmagasabb fokáról beszélünk, hallani sem akarnak a büntelen életről. Tudják ugyanis, hogy mindenki hajlamos hibázni, mind a vélekedés, mind a gyakorlat terén. Azonban nem tudják vagy nem veszik észre, hogy ez nem bűn, ha a cselekvés egyetlen indítéka a szeretet.

De ha büntetlenül élnek, nem zárja ez ki mégis a Közbenjáró szükségességét? Legalábbis nem egyértelmű-e, hogy többé nincs szükségük Krisztusra mint papra?

Távolról sem. Senki sem érzi annyira, hogy szüksége van Krisztusra, mint ők; senki sem függ olyan mértékben Tőle. Krisztus ugyanis nem önmagától elválasztva ad életet a léleknek, hanem önmagában és magával együtt. Ezért a szavai egyformán vonatkoznak mindenkire, a kegyelem bármilyen állapotában legyen is: „Ahogyan a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok énbennem... [n]élkülöm (vagy tőlem elválasztva) semmit sem tudtok cselekedni” [Jn 15,4k].

Minden állapotunkban szükségünk van Krisztusra az alábbiakat illetően: (1) Mindaz a kegyelem, amit kapunk, az ő ingyenes ajándéka. (2) Úgy kapjuk, mint az ő tulajdonát, pusztán az általa megfizetett árra való tekintettel. (3) Nemcsak Krisztustól kapjuk ezt a kegyelmet, hanem egyúttal őbenne is.

Tökéletességünk ugyanis nem olyan, mint a fáé, melyet a saját gyökeréből felszívott nedv éltet, hanem – ahogy az imént idéztük – olyan, mint a szőlővesszőé, amely a szőlőtőn maradvagyümölcsöt terem, de attól elválasztva kiszárad és elsorvad. (4) Minden földi, lelki és örök áldásunk az ő értünk való közbenjárásán múlik, ami az ő papi tisztségének egyik ága. Erre tehát mindig ugyanolyan nagy szükségünk van. (5) A legjobb embereknek is szükségük van Krisztusra mint papra, hogy engesztelést végezzen mulasztásaikért, hiányosságaikért (ahogy egyesek találóan kifejezik), hibás vélekedésükért és gyakorlatukért, valamint különféle fogyatkozásaikért. Hiszen mindezek a tökéletes törvénytől való eltérést jelentenek, és ezért engesztelést igényelnek. A szó szoros értelmében ezek mégsem bűnök, amint az megítélésünk szerint felismerhető Szent Pál szavaiból: „aki... szeret, betöltötte a törvényt.... A szeretet tehát a törvény betöltése” (Róm 13,8.10). A hibák és a test romlott állapotából szükségszerűen adódó gyengeségek semmiképpen sem ellentétesek a szeretettel, ezért bibliai értelemben nem bűnök.

Hadd fejtsem ezt ki egy kicsit bővebben. (1) Nemcsak olyan dolgok miatt van szükség az engesztelő vérré, amelyeket helyesen mondanak bűnnek (vagyis az ismert törvény szándékos megszegése miatt), hanem olyasmért is, amit tévesen neveznek bűnnek (vagyis az ismert vagy nem ismert isteni törvény akaratlan megszegése miatt). (2) Meggyőződésem, hogy ebben az életben nincs olyan tökéletesség, amely kizárja ezeket az akaratlan vétkeket, melyek szerintem a halandóságtól elválaszthatatlan tudatlanság és hibák természetes következményei. (3) Ezért sosem használom a büntelen tökéletesség kifejezést, nehogy úgy tűnjek föl, mint aki ellentmond önmagának. (4) Úgy vélem, az Isten szeretetével teljes ember is ki van téve ezeknek az akaratlan vétkeknek. (5) Ha tetszik, ezeket a vétkeket nevezhetjük bűnnek; én az imént említett okokból nem teszem.

Milyen tanácsot adnál azoknak, akik bűnnek nevezik őket, és azoknak, akik nem?

Akik nem nevezik őket bűnnek, azok sose higgyék, hogy saját maguk vagy mások olyan állapotban vannak, hogy Közbenjáró nélkül megállhatnak a végtelen igazságosság előtt. Ez vagy a legmélyebb tudatlanságot árulná el, vagy a legmagasabb fokú gőgöt és önteltséget.

Akik bűnnek nevezik őket, azok óvakodjanak attól, hogy összekeverjék ezeket a hibákat a szó szoros értelmében vett bűnökkel.

De hogyan kerülhetik el ezt? Hogyan fogják megkülönböztetni őket, ha mindkettőt válogatás nélkül bűnnek mondják? Erősen tartok attól, hogy ha bármilyen bűnt a tökéletességgel összeférhetőnek mondunk, akkor kevesen fogják a dolgot csupán azokra a hibákra korlátozni, amelyeket illetően az állítás igaz lehet.

De hogyan férhet össze a tökéletes szeretettel a hibázás lehetősége? Aki teljessé lett a szeretetben, az talán nincs minden pillanatban annak hatása alatt? S származhat-e valamilyen hiba a tiszta szeretetből?

Válaszom a következő: (1) Sok hiba összeférhet a tiszta szeretettel. (2) Egyes hibák akaratlanul fakadhatnak is belőle. Úgy értem, maga a szeretet hajlamossá tehet minket a tévedésre. Felebarátunk tiszta szeretete, amely Isten szeretetéből fakad, nem gondol rosszat, mindent hisz és remél [1Kor 13,5.7]. Nos, éppen ez a hozzáállás, melynek következtében mindenkiről készek vagyunk gyanútlanul a legjobbat hinni és remélni, ahhoz vezethet, hogy egyeseket jobbnak vélünk, mint amilyenek valójában. Íme egy nyilvánvaló tévedés, ami akaratlanul a tiszta szeretetből fakad.

Hogyan kerülhetjük el, hogy a tökéletesség mércéjét túl magasra vagy túl alacsonyra tegyük?

Úgy, hogy a Bibliához igazodunk, és éppolyan magasra tesszük, mint a Szentírás. Semmivel sem magasabb vagy ala-

csonyabb ez Isten és az emberek tiszta szereteténél – teljes szívünkől és lelkünkől szeretjük Istent, felebarátainkat pedig mint magunkat. Ekkor a szeretet irányítja szívünket és életünket, hatja át minden indulatunkat, szavunkat és tettünket.

Tegyük fel, hogy valaki elérte ezt. Tanácsolnád-e neki, hogy beszéljen róla?

Eleinte talán aligha tudná magában tartani, olyan forró volna belsejében a tűz; az Úr jóságának hirdetése utáni vágya magával ragadná, mint az ár. De később megtehetné, s akkor tanácsos volna nem beszélnie erről azoknak, akik nem ismerik Istent (valószínűleg csak arra indítaná őket, hogy ellene mondanak és káromolják az Urat), sem másoknak anélkül, hogy ennek konkrét oka vagy jó célja volna. S akkor is különös gondot kellene fordítania arra, hogy a dicsekvés legkisebb látszatát is kerülje, s a legmélyebb alázattal és tisztelettel szóljon, Istennek adva minden dicsőséget.

De nem lenne jobb hallgatnia, egy szót sem szólva erről?

A hallgatással elkerülhet sok keresztet, melyek természet-szerűen és elkerülhetetlenül adódnak, ha akár csak hívők közt is egyszerűen kijelenti, amit Isten elvégzett a lelkében. Ha tehát az illető testtel és vérrel tanácskozik, akkor nem szól egy szót sem. Ezt azonban nem teheti tiszta lelkiismerettel, mert kétségtől beszélnie kellene. Az emberek nem azért gyűjtanak lámpást, hogy véka alá tegyék [Mt 5,15]; még kevésbé tesz ilyet a mindentudó Isten. Nem azért állít ilyen emléket hatalmának és szeretetének, hogy elrejtse az egész emberiség előtt. Inkább általános áldásként szánja az egyszerű szívűeknek. Tehát nem pusztán az illetőt akarja boldoggá tenni, hanem másokat is lelkesíteni és biztatni akar, hogy keressék ugyanezt az áldást. Azt akarja, hogy „sokan lássák ezt”, és örüljenek, „és bízzanak” az Úrban [Zsolt 40,4]. Nincs is az ég alatt olyasmi, ami jobban felélesztené a megigazultak vágyait, mint ha olyanokkal beszélgetnek, akik hitük szerint még fenségesebb szabadulást tapasztaltak. Ezáltal egészen a szemük elé kerül ez a szabadu-

lás, és erősebben vágnak rá; amely előny kétséggkívül teljesen elveszne, ha az ily módon megszabadult ember hallgatásba temetkezne.

De nem lehet valamiképpen megakadályozni ezeket a keresztek, amelyek általában utolérik azokat, akik ilyen szabadulásról beszélnek?

Úgy tűnik, nem lehet teljesen megakadályozni őket, amíg a hívőkben is oly sok megmarad a természetből. De valamit lehet tenni, ha az ígéhirdető mindenütt (1) sokat beszélget azokkal, akik így beszélnek, és (2) igyekszik megelőzni, hogy méltatlanul vagy durván bánjanak azokkal, akik mellett meggyőző bizonyíték szól.

Mi minősül meggyőző bizonyítéknak? Hogyan bizonyosodhatunk meg arról, hogy valaki megszabadult minden bűntől?

Nem tudhatjuk tévedhetetlenül, hogy valaki ilyen értelemben megszabadult-e (sőt azt sem, hogy megigazult-e), kivéve, ha Istennek úgy tetszik, hogy felruházzon minket a lelkek csodálatos megkülönböztetésével. Azonban úgy véljük, hogy a következő bizonyítékok elégségesek minden értelmes embernek, s nem sok helyet hagynak a kétségnek akár a teljes megszentelődés igaz voltát, akár mélységét illetően: (1) Ha egyértelmű bizonyítékunk van arra, hogy az illető e feltételezett változás előtt egy ideig példásan élt. Emiatt okkal hihetjük, hogy nem „hazudik Istennek” [ApCsel 5,4], s nem mond többet, sem kevesebbet annál, amit érez. (2) Ha egészséges és feddhetetlen beszéddel [Tit 2,8] pontosan beszámol róla, mikor és hogyan következett be ez a változás. (3) Ha úgy tűnik, hogy minden későbbi szava és tette szent és feddhetetlen volt.

A dolog lényege a következő: (1) bőséges okom van elhinni, hogy az illető nem hazudik; (2) Isten előtt tanúsítja: „Nem érzek bűnt, csakis szeretetet; szüntelenül imádkozom, örülök és hálát adok; s ugyanolyan egyértelmű belső bizonyásgtételem van a teljes megújulásomat, mint a megigazulásomat illetően.” Ha te-

hát nincs mit szembeállítanom ezzel a világos bizonyágtétellel, akkor a józan ész szerint el kell hinnem.

Hiábavaló ez az ellenvetés: „De tudom, hogy ő több dologban is nagyot téved”. Elismertük ugyanis, hogy mindazok, akik a testben vannak, hajlamosak tévedni; s a téves megítélés időnként téves gyakorlatot eredményezhet, bár erősen kell ügyelnünk arra, hogy senki se éljen vissza ezzel az engedménnyel. Például: a szeretetben teljessé lett ember is tévedhet embertársát illetően, és adott esetben a ténylegesnél hibásabbnak vagy ártatlanabbnak tarthatja őt. Ennek következtében szigorúbban vagy enyhébben beszélhet vele, mint amit az igazság megkövetelne. S ilyen értelemben (bár Szent Jakab elsősorban nem erre gondolt) „mindnyájan sokképen vétkezünk” (Jak 3,2†). Ez tehát egyáltalán nem bizonyítja azt, hogy a szóban forgó ember nem tökéletes.

De nem jelent-e bizonyítékot, ha az illető valamilyen zaj, elesés vagy hirtelen veszély miatt meglepődik vagy nyugtalanná válik?

Nem, mert az ember megijedhet és remeghet, arca elszíneződhet, teste rendellenesen működhet, miközben lelke nyugodtan Istenre hagyatkozik, és megmarad a teljes békességben. Sőt, maga az elme is lehet mélyen elkeseredett, szomorú és tanácstalan, megterhelheti a gond és a gyötrődés, akár halálosan is, mialatt a szív teljes szeretettel ragaszkodik Istenhez, és az akarat egészen átadja magát neki. Vajon nem így volt ez magának Isten Fiának az esetében? Az emberek fiai közül átéli-e valaki azt a nyomorúságot, gyötrelmet és haláltusát, amelyet ő elszenvedett? S mégsem ismert bűnt.

De egy tiszta szívű ember előnyben részesítheti-e az ízletes ételt az ellenszenvessel szemben, vagy élhet-e olyan érzéki élvezettel, ami szigorúan véve nem szükségszerű? Ha igen, miben különbözik másoktól?

Az ízletes ételek fogyasztását illetően az alábbi dolgokban különbözik másoktól: (1) A boldogsághoz nincs szüksége

ilyesmire, mivel van egy belső boldogságforrása. Látja és szereti Istent. Ezért mindenkor örül, és mindenben hálát ad. (2) Élhet velük, de nem keresi őket. (3) Módjával él velük, és nem pusztán önmagukért. Mindezt előrebocsátva, nyílt válaszunk a következő: „Az ilyen ember fogyasztat ízletes ételt, és nem fenyegeti olyan veszély, mint azokat, akik nem szabadultak meg a bűntől. Előnyben részesítheti ezt az ellenszenves, bár ugyanolyan egészséges étellel szemben mint a hála növelésének eszközét, egyedül Istenre tekintve, aki megélhetésünkre mindent bőségesen megad nekünk [1Tim 6,17]. Ugyanilyen alapon megszagolhat egy virágot, megehet egy fürt szőlőt, vagy örömet lelheti valamiben, ami nem csökkenti, hanem növeli Istenben való gyönyörködését. Ezért azt sem mondhatjuk, hogy aki teljessé lett a szeretetben, az alkalmatlan a házasságra vagy a világi tevékenységre; ha erre hívatott, akkor alkalmasabb rá, mint valaha, hiszen mindent sietség és aggodás, lelki nyugtalanság nélkül tud tenni.

De ha két tökéletes keresztyénnek gyermekei lesznek, hogyan születhetnének bűnben, ha egyszer a szülőkben nem volt bűn?

Ez az eset lehetséges, de nem valószínű. Kétlem, hogy valaha bekövetkezett, vagy bármikor be fog következni. De ettől eltekintve azt felelem: „A bűnt nem közvetlen nemzés révén kaptam meg, hanem az első szülőm által.” „Ádámban mindenki meghalt; egynek engedetlensége által minden ember bűnössé vált” [vö. Róm 5,19] – kivétel nélkül minden ember; mindazok, akik ágyékában voltak, amikor a tiltott gyümölcsből evett.

Feltűnő példát találunk erre a kertészetben: a vadalma ágába ágyazott oltványok kitűnő gyümölcsöt teremnek, de mi történik, ha elültetjük e gyümölcs magjait? A lehető legközönségesebb vadalma lesz belőlük.

De miből tesz többet a tökéletes ember másoknál, az átlagos hívőknél?

Talán semmiből – annyira korlátozhatja őt Isten gondviselése a külső körülmények által. Talán kevesebbet tesz – bár

nagyon vágyik arra, hogy Isten oltárán feláldozza magát, ez nem történik meg, legalábbis külsőleg: nem beszél annyit, és nem is tesz olyan sokat. Mint ahogy maga Urunk sem beszélt annyit, és nem tett olyan sokat, sem olyan nagy dolgokat, mint néhány apostola (Jn 14,12). De mit számít az? Ebből nem következik, hogy ne rendelkezne több kegyelemmel; és Isten ezzel méri a külső tetteket. Hallgassuk csak őt: „Bizony, mondom néktek, hogy ez a szegény özvegyasszony mindenkinél többet dobott a perselybe” [Mk 12,43]. Bizony, ez a szegény ember a néhány akadozó szavával többet mondott mindenkinél. Bizony, ez a szegény asszony, aki egy pohár hideg vizet adott, többet tett mindenkinél. Ne ítéljünk többé „látszat szerint”; tanuljunk meg végre „igazságos ítéletet” hozni [Jn 7,24]!

De vajon nem ellene szóló bizonyíték-e az, hogy nem érzek erőt a szavaiban, sem az imádságában?

Nem az; ez ugyanis talán a te hibád. Nem valószínű, hogy bármi erőt éreznél bennük, ha az alábbi körülmények bármelyike akadályoz. (1) Saját lelked halott volta. A halott farizeusok még annak szavaiban sem éreztek erőt, akihez hasonlóan „ember még soha nem beszélt” [Jn 7,46]. (2) Valamilyen meg nem bánt bűn, melynek súlya a lelkiismeretet terheli. (3) Bármilyen előítélet az illetővel szemben. (4) Nem hiszed, hogy elérhető az az állapot, amelyben ő saját állítása szerint van. (5) Nem vagy hajlandó elképzelni vagy elismerni, hogy elérte ezt. (6) Túlbecsülöd vagy bálványozod őt. (7) Túlbecsülöd önmagadat vagy a saját véleményedet. Ha ezek bármelyike fennáll, csoda-e, hogy nem érzel erőt az illető szavaiban? De mások sem éreznek? Ha ők érzik azt, érved összeomlik. Ha nem érzik, vajon nem akadályozzák-e őket is ezek a körülmények? Erről meg kell bizonyosodnod, mielőtt bármilyen érvelést építhetnél erre; s érvelésed akkor is csupán annyit fog bizonyítani, hogy a kegyelem és az ajándékok nem mindig járnak együtt.

„De az illető nem felel meg annak az eszményképnek, amely a tökéletes keresztyénről él bennem.” S talán soha senki nem felelt meg annak, és nem is fog. Ugyanis az eszményképed

túlszárnyalhatja a bibliai leírást, vagy legalábbis eltérhet attól. Lehet, hogy többet értesz a dolgon, mint a Biblia, illetve olyasmit is beleértesz, amit az nem tartalmaz. A bibliai tökéletesség nem más, mint a tiszta szeretet, amely betölti a szívet, s minden szót és tettet irányít. Ha az eszményképed ennél többet vagy mást tartalmaz, akkor nem biblikus; és ez esetben nem csoda, hogy a Szentírás szerint tökéletes keresztyén nem felel meg neki.

Félek, hogy sokan elesnek ennél a buktatónál. A tökéletes hívőről alkotott eszményképükbe annyi összetevőt építenek, amennyit akarnak – nem a Szentírás, hanem a saját elképzeléseik alapján –, majd könnyedén tagadják, hogy tökéletes lenne bárki, aki nem felel meg ennek az elképzelt eszménynek.

Annál nagyobb gondot kell fordítanunk arra, hogy az egyszerű, bibliai leírást állandóan szem előtt tartsuk. A tiszta szeretet, mely egyedül uralkodik az ember szívében és életében – ez a bibliai tökéletesség egésze.

Mikor gondolhatja valaki, hogy elérte ezt?

Ha azután, hogy meggyőződött a vele született bűnről – sokkal mélyebben és világosabban annál, amit a megigazulása előtt tapasztalt –, és átélte annak fokozatos elhalását, megtapasztalja a bűnnek való teljes meghalást, valamint az Isten szeretetében és képére történő teljes megújulást, hogy mindenkor örüljön, szüntelenül imádkozzon, és mindenért hálát adjon [1Thessz 5,16kk]. Nem mintha elegendő bizonyíték volna, hogy az ember „csak szeretetet érez, és semmi bűnt”. Többen tapasztalták ezt egy ideig, mielőtt a lelkük teljesen megújult volna. Senki se higgye tehát, hogy bekövetkezett a változás, amíg ki nem egészíti ezt a Lélek bizonyágtétele, amely olyan egyértelműen tanúsítja teljes megszentelődését, mint a megigazulását.

De hogyan képzelhetik egyesek, hogy ily módon megszentelődtek, ha valójában ez nem történt meg?

Az az oka ennek, hogy nem az összes említett jel alapján ítélnék, hanem csak egy részük alapján, vagy más, homályos jelekből kiindulva. Azonban egy olyan embert sem ismerek,

aki mindegyik jellemzővel rendelkezne, és mégis tévedne e tekintetben. Ha valaki a megigazulás után mélyen és teljesen meggyőződött a vele született bűnről; ha azután átéli a bűn fokozatos halálát, majd az Isten képére való teljes megújulást; ha ezt a változást, amely mérhetetlenül nagyobb annál, amely a megigazulását kísérte, kiegészíti a megújulásra vonatkozó egyértelmű, közvetlen bizonyágtétel, akkor ugyanolyan lehetetlennek tartom, hogy az illető tévedjen e téren, mint hogy Isten hazudjon. S ha egy olyan ember, akit igazmondónak ismernek, tanúságot tesz nekem ezekről a dolgokról, akkor kellő ok nélkül nem szabad elutasítanom a bizonyágtételét.

Ez a bűnnek való meghalás és szeretetben való megújulás fokozatosan vagy azonnal megy végbe?

Az ember egy ideig haldokolhat, de a szó szoros értelmében csak akkor hal meg, amikor a lelke elválik a testétől; s ettől a pillanattól kezdve az örökkévalóságban él. Ugyanígy, eltarthat egy darabig, mire meghal a bűnnek, de csak akkor halt meg annak, amikor a bűn elválik a lelkétől; és attól a pillanattól fogva a szeretet teljes életét éli. S amint a test halálakor bekövetkező változás más jellegű, és végtelenül nagyobb, mint a korábban ismert változások – olyannyira, hogy azt addig a pillanatig föl sem tudjuk fogni –, úgy a lélek bűnnek való meghalásakor bekövetkező változás is más jellegű és végtelenül nagyobb, mint bármely korábbi változás, és mint amit bárki felfoghatna, mielőtt megtapasztalja. Azonban az ember továbbra is növekszik a kegyelemben, Krisztus ismeretében, Isten szeretetében és a képére való formálódásban, s nemcsak a haláláig, hanem örökké.

Hogyan várjuk ezt a változást?

Ne könnyelmű közömbösséggel vagy hanyag tétlenséggel, hanem erőteljes, mindenre kiterjedő engedelmességgel, az összes parancsolat buzgó megtartásával, éberén és fáradságot nem kímélve, megtagadva magunkat, és naponta fölvéve a kereszttünket; továbbá buzgó imádsággal és böjtöléssel, gyakran élve Isten összes rendelkezésével. S aki arról álmodik, hogy más módon

is elérheti ezt (vagy megtarthatja, miután elérte – miután akár a lehető legteljesebb mértékben megkapta), az megcsalja a saját lelkét. Igaz, hogy ezt egyszerű hit által kapjuk meg; de Isten csak és kizárólag akkor adja nekünk ezt a hitet, ha teljes igyekezettel törekszünk rá az általa elrendelt módon.

Ez a meggondolás választ adhat azoknak, akik tudni szeretnék, miért kapták meg ezt az áldást oly kevesen. Nézzünk utána, hányan törekszenek rá ily módon, s kielégítő választ kapunk.

Az imádságból különösen kevés van. Ki imádkozik mindig sürgetően? Ki küzd Istennel ezért a dologért? Tehát „nem kapjátok meg azért, mert nem kéritek”, vagy „mert rosszul kéritek” [Jak 4,2k] – vagyis azt kéritek, hogy megújulhassatok, mielőtt meghaltok. Mielőtt meghaltok! Ezzel megelégedtek? Dehogy – kérjétek azt, hogy megtörténhessen most, a mai napon, amíg tart a ma [Zsid 3,13]. Ne mondjátok, hogy ezzel „határidőt szabtok Istennek”. Kétségtelen, hogy a mai nap éppúgy az ő ideje, mint a holnapi. Igyekezz, ember, igyekezz!

*Erős vágy eméssze lelked,
Kutatva teljes örömet;
Kívánságtól égjen szíved,
Hogy átjárjon a szeretet!*

*De nem maradhatunk meg a békességben és az örömben,
amíg tökéletessé nem válunk a szeretetben?*

Kétségkívül megmaradhatunk benne, mivel Isten országa nem hasonlik meg önmagával – ezért a hívők ne riadjanak el attól, hogy „mindenkor... örüljenek az Úrban” [Fil 4,4]. Ugyanakkor érezhetően fájlalhatjuk a továbbra is bennünk maradó bűnös természetet. Jót tesz nekünk, ha áthatóan érzékeljük ezt, és hevesen vágyunk arra, hogy megszabaduljunk tőle. Ez azonban csak arra ösztönözzön minket, hogy annál buzgóbban repüljünk minden pillanatban erős Segítőnkhez, annál lelkesebben „fussunk egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért” [Fil 3,14]. S amikor fölöttébb

megnövekedik a büntudatunk, legyen még erősebb bennünk az ő szeretetének tudata [vö. Róm 5,20].

Hogyan bánjunk azokkal, akik úgy vélik, hogy elérték ezt?

Vizsgáljuk meg őket elfogulatlanul, s biztassuk őket, hogy imádkozzanak buzgón azért, hogy Isten megmutassa nekik mindazt, ami a szívükben van. Az Újszövetség mindenütt a legkomolyabban buzdítja azokat, akik a kegyelem legmagasztosabb állapotában vannak, hogy bővelkedjenek minden kegyelemben, és a legerőteljesebben inti őket, hogy kerüljenek minden gonoszságot. De ezt a legnagyobb gyengédséggel kell tennünk, minden keménység, könyörtelenség vagy barátságtalanság nélkül. A haragnak, a rosszindulatnak és a megvetésnek még a látszatát is gondosan kerülnünk kell. Bízunk a Sátánra a kísértésnek ezt a módját, s gyermekeire a véghezvitelt: „Vizsgáljuk meg őt rosszindulattal és kínzással, hogy megismerjük szelídségét, és próbára tegyük türelmét.” Ha hűek a kapott kegyelemhez, akkor nem fenyegeti őket az a veszély, hogy ezáltal elvesznek; akkor sem, ha ebben a tévedésben maradnak, amíg lelkük vissza nem tér Istenhez.

De mi baj származhat abból, ha keményen bánunk velük?

Vagy tévednek, vagy nem. Ha tévednek, ez tönkretelheti a lelküket. Ez egyáltalán nem lehetetlen, sőt nem is valószínűtlen. Annyira feldühítheti vagy elcsüggesztheti őket a dolog, hogy elsüllyednek, és többé nem kelnek föl. Ha nem tévednek, ezzel megszomoríthatjuk azokat, akiket Isten nem szomorított meg, és sok kárt okozhatunk a saját lelkünknek. Kétségtelen ugyanis, hogy aki őket bántja, az úgyszólván Isten szeme fényét bántja. Ha csakugyan telve vannak az ő Lelkével, akkor aki rosszindulatúan vagy megvetően bánik velük, az nem kis sértést követ el a kegyelem Lelkével szemben. Amellett ezáltal gonosz gyanúsítást és sok helytelen indulatot táplálunk magunkban. Hogy csak egy példát említsünk: micsoda elbizakodottság főinkvizítorrá, ellentmondást nem tűrő bíróvá tenni magunkat Istennek e mély dolgaiban! Alkalmasak vagyunk erre a tisztségre? Meg tudjuk-e

mondani minden esetben, meddig terjed a gyengeség, mi sorolható hozzá, és mi nem, tetszőleges körülmények között mi egyeztethető össze a teljes szeretettel, és mi nem? Meg tudjuk-e határozni pontosan, hogyan befolyásolja az a tekintet, a gesztusokat, a hanghordozást? Ha igen, kétségtelenül mi vagyunk „az egész nép, és velünk kihal a bölcsesség” [Jób 12,2].

De ha nem tetszik nekik, hogy nem hiszünk a szavaiknak, vajon ez nem teljes bizonyíték-e ellenük?

Attól függ, mit jelent ez a nemtetszés. Ha mérgesek, az ellenük szóló bizonyíték; ha szomorúak, az nem az. Szomorúaknak kell lenniük, ha nem hiszünk Isten valóságos munkájában, s ezáltal megfosztjuk magunkat attól az előnytől, amelyet nyerhettünk volna belőle. S ezt a szomorúságot könnyen összetéveszthetjük a haraggal, mivel a kettő külső jelei nagyon hasonlóak.

De nem helyes leleplezni azokat, akik tévesen képzelik, hogy elérték ezt?

Helyes, ha ezt szelíd és szeretetteljes vizsgálat révén érjük el. De az ilyeneken sem helyes diadalt ülni. Ha ilyesmire bukkanunk, rendkívül helytelen örvendezni, mintha nagy zsákmányra leltünk volna. Nem kéne inkább bánkódnunk, és sok könnyet hullatva szívünkre vennünk a dolgot? Itt egy ember, aki élő bizonyítéknak tűnt arra, hogy Isten hatalma a végsőkéig meg tud szabadítani, de sajnos, nem úgy van, ahogy reméltük! Megméretett, és könnyűnek találtatott [Dán 5,27]! Talán ez öröme ad okot? Nem kellene ezerszer inkább örülnünk, ha nem találunk mást, mint tiszta szeretetet?

„De tévedésben van!” Na és aztán? Ártatlan tévedés ez, amíg szívében csupán szeretetet érez. Olyan tévedés, amely általában nagy kegyelemről, a szentség és a boldogság magas fokáról tanúskodik. Minden egyszerű szívű embernek örülnie kellene ennek – nem magának a hibának, hanem a nagy kegyelemnek, ami egy időre kiváltja ezt. Örülök, hogy ez a lélek mindig boldog Krisztusban; mindig telve van imádsággal és há-

lával. Örülök, hogy sosem érez szentségtelen indulatot, csakis Isten tiszta szeretetét. És örülök, ha a bűn abbamarad, amíg teljesen meg nem semmisül.

Akkor hát nincs veszély abban, ha valaki ilyen tévedésben van?

Amíg nem érez bűnt, addig nincs. Korábban volt veszély, és megint lesz, amint az illető újabb próbákhoz érkezik. De amíg csak azt érzi, hogy szeretet hatja át minden gondolatát, szavát és tettét, addig nincs veszélyben; nemcsak boldog, hanem biztonságban is van, „a Mindenható árnyékában pihen” [Zsolt 91,1]; és az Istenért, hadd maradjon meg ebben a szeretetben, amíg csak lehet! Közben talán jól tesszük, ha figyelmeztetjük a veszélyre, ami rá vár, ha meghidegül a szeretete, és feléled a bűn; sőt annak veszélyére, hogy elveti a reménységet, és feltételezi, hogy mivel még nem érte el a tökéletességet, soha nem is fogja.

De mi van akkor, ha még senki sem érte el ezt – ha mindenki téved, aki így gondolja?

Győzzenek meg erről, és nem fogom többé hirdetni a dolgot. De ne értsenek félre: egyetlen tant sem építék egy adott személyre. Az illető tévedhet, mint ahogy bárki más is, és mégsem ingok meg. Ám ha még senki sem lett tökéletessé, akkor Isten nem küldött engem, hogy a tökéletességet hirdessem.

Vegyünk egy hasonló esetet. Évek óta hirdetem: „Istennek van olyan békessége, amely minden értelmet meghalad” [Fil 4,7]. Győzzenek meg arról, hogy ez az ige a földre hullt – hogy ezekben az években senki sem érte el ezt a békességet; hogy jelenleg nincs ennek élő tanúja –, és többé nem fogom hirdetni.

„De hisz többen meghaltak ebben a békességben.” Talán így van, de nekem élő tanúk kellene. Csakugyan nem lehetek tévedhetetlenül bizonyos abban, hogy egy adott személy tanú erre, de ha biztosra venném, hogy nincs ilyen tanú, bizonyára letettem volna erről a tanításról.

„Félreértesz. Azt hiszem, voltak olyanok, akik mielőtt meghaltak volna ebben a szeretetben, már jóval a haláluk előtt is élvezték azt. De csak néhány órával a haláluk előtt bizonyosodtam meg arról, hogy korábbi bizonyágtételük igaz volt.”

Akkor sem volt tévedhetetlen bizonyosságod; s korábban is lehetett volna elfogadható bizonyosságod – amely ösztönözhetett és megvigasztalhatta volna a saját lelked, és minden egyéb keresztyén célnak megfelelt volna. Ilyen bizonyosságra bármely elfogulatlan ember szert tehet – feltéve, hogy van élő tanú –, ha egy órát beszélget az illetővel Isten szeretetében és félelmében.

De mi a jelentősége, hogy elérte-e valaki ezt vagy sem, ha egyszer oly sok igehely tanúsítja a dolgot?

Ha meg volnék róla győződve, hogy Angliában senki sem érte el azt, amit oly sok prédikátor annyi helyen olyan világosan és erőteljesen, s annyi időn át hirdetett, akkor teljesen biztosra kellene vennem, hogy mindnyájan félreértettük ezeket az igehelyeket, s így a jövőben nekem is azt kellene tanítanom, hogy „a bűn megmarad a halálig”.

20. A fanatizmus veszélye

1762-ben Isten munkája nagyon fellendült Londonban. Akik addig semmi ilyesfélével nem törődtek, azok közül sokan mélyen meggyőződtek elveszett állapotukról; sokan megváltást találtak Krisztus vérében; nem kevés visszaeső helyreállt; és számosan hitték, hogy Isten megszabadította őket minden bűntől. Mivel könnyű volt látni, hogy a Sátán megpróbál majd konkolyt vetni a búza közé, nagyon igyekeztem figyelmeztetni őket a veszélyre, különösen a büszkeséget és a rajongást illetően. S amíg a városban tartózkodtam, okom volt remélni, hogy alázatosak és józan gondolkodásúak maradnak. De alig távoztam el, szinte azonnal megjelent a rajongás. Ketten vagy hárman a saját képzelődésüket kezdték Istentől jövő benyomásoknak tartani, és így feltételezték, hogy sosem fognak meghalni. Miközben

pedig azon fáradoztak, hogy másokat is meggyőzzenek erről, nagy lármát és zűrzavart okoztak. Kisvártatva ezek az emberek néhány társukkal együtt további szélsőségekbe estek, azt képzelve, hogy nem kísérthetők, nem éreznek többé fájdalmat, s rendelkeznek a prófétálásnak és a lelkek megkülönböztetésének az ajándékával. Amikor ősszel visszatértem Londonba, néhányukra hatott a feddés, másokat viszont már nem lehetett tanítani. Közben a szemrehányások özöne zúdult rám szinte mindenfelől; az említettektől azért, mert minden alkalommal fékeztem őket, másoktól pedig azért, mert szerintük nem fékeztem őket. Az Úr keze azonban nem volt lefogva, hanem egyre több bűnöst győzött meg; szinte naponta tértek meg emberek Istenhez, mások pedig teljes szívükből tudták szeretni őt.

21. A kifogástalan élet felelőssége

Ekkortájt írta nekem az alábbiakat egy Londontól távolabb lakó barátom:

Ne nagyon riadjatok meg amiatt, hogy a Sátán konkolyt vet Krisztus búzája közé. Mindig is így volt ez, különösen az ő Lelkének szembetűnő kiadásai alkalmával; és mindig is így lesz, amíg meg nem kötöztetik ezer esztendőre. Addig állandóan utánozni fogja és akadályozni igyekszik Krisztus Lelkének munkáját.

Ennek egyik sajnálatos hatása az, hogy a szüntelenül a gonosz karjában alvó világ kigúnyolja a Szentlélek minden munkáját.

De mit tehetnek a valóban keresztyének? Nos, ha magukhoz méltóan cselekszenek, akkor (1) imádkozzanak, hogy minden rászedett lélek megszabaduljon; (2) szelíd lélekkel próbálják meg visszanyerni őket; végül pedig imádkozva és éberen őrködve a legnagyobb gondot fordítsák arra, hogy másoknak ez a tévedése ne csökkentse lelkesedésüket, mellyel elméjük, testük és lelkük egyetemes szentségét keresik, „amely nélkül senki sem látja meg az Urat” [Zsid 12,14].

Ez a teljesen új teremtmény az esztelen világ számára valóban merő esztelenség. Azonban mégis ez az Isten akarata és bölcsesége. Bárcsak mindnyájan törekednénk rá!

De egyesek, akik ezt a tant teljes egészében hirdetik, gyakran vétkesek a Mindenható korlátozásában. Ő tetszése szerint osztja szét ajándékait; ezért se nem bölcs, se nem szerény dolog kijelenteni, hogy bármilyen hosszú ideig hívőnek kell lennünk, mielőtt magas fokon megkaphatnánk a szentség Lelkét.

Isten megszokott módszere és szuverén tetszése két különböző dolog. Neki bölcs okai vannak munkájának siettetésére és vizsgatartására is. Időnként hirtelen, váratlanul jelenik meg, máskor csak hosszú várakozás után.

Hosszú évek óta úgy vélem, hogy az emberek isteni dolgokban való igen csekély haladásának egyik fő oka a saját hidegségük, nemtörődömségük és hitetlenségük. Pedig hívőkről beszélnek!

Bárcsak Krisztus Lelke megadná nekünk, hogy mindent helyesen ítéljünk meg, és „teljességre jussunk, az Isten mindent átfogó teljességéig” [Ef 3,19], hogy „tökéletesek és hibátlanok legyünk, minden fogatkozás nélkül” [Jak 1,4]!

22. Téves elképzelések a második eljövételről

Nagyjából ugyanabban az időben öt-hat őszinte rajongó azt jósolta, hogy február 28-án véget ér a világ. Azonnal szembeálltam velük nyilvánosan és négy szemközt, minden lehetséges eszközt felhasználva. A West Streeten és Spitalfieldsben is nyíltan beszéltem erről a témáról. Újra meg újra figyelmeztettem a társaságot, és külön-külön is annyi emberrel beszéltem, ahánynyal csak tudtam. Végül megláttam munkám gyümölcsét. Igen kevés embert térítettek meg; azt hiszem, egész társaságunkban alig harmincat. Mindazonáltal hatalmas lármát csaptak, sok alkalmat adtak a támadásra azoknak, akik minden lehetőséget

gondosan és teljes mértékben kihasználtak velem szemben, s nagymértékben növelték a keresztyén tökéletességet ellenzők számát és bátorságát.

23. Kérdések azokhoz, akik tagadják, hogyan a keresztyén tökéletesség elérhető ebben az életben

Egyikük mostanában közzétett néhány kérdést, melyek az alábbiak leírására indítottak egy őszinte embert:

Alázattal fölteszt kérdések azoknak, akik tagadják, hogy a tökéletesség elérhető ebben az életben.

(1) Nem adatott-e a Szentlélek nagyobb mértékben az evangélium idején, mint a zsidó üdv történeti korszakban? Ha nem, akkor milyen értelemben nem adatott a Lélek, amikor Krisztus még nem dicsőült meg (Jn 7,39)?

(2) A „Krisztus szenvedéseit követő dicsőség” (1Pt 1,11) külső dicsőség volt-e, vagy inkább belső – a szentség dicsősége?

(3) Isten a Szentírás bármelyik helyén parancsolt-e nekünk többet, mint amit megígért?

(4) Istennek a szentségre vonatkozó ígéretei ebben az életben teljesülnek be, vagy csak az eljövendőben?

(5) A keresztyén alá van-e vetve bármely más törvénynek, mint amelyeket Isten az ígérete szerint a „szívünkbe ír” (Jer 31,31kk; Zsid 8,10)?

(6) Milyen értelemben teljesül „a törvény követelése... bennünk, akik nem test szerint járunk, hanem Lélek szerint” (Róm 8,4)?

(7) Lehetetlen-e bárki számára, hogy ebben az életben „szeresse Istent teljes szívéből, elméjéből, lelkéből és erejéből”? S a keresz-

tyén alá van-e vetve bármely törvénynek, amely nem teljesül ebben a szeretetben?

(8) A léleknek a testből való távozása előidézi-e a benne lakozó bűntől való megtisztulását?

(9) Ha igen, akkor nem valami más tisztítja-e meg „minden bűntől”, mint „Krisztus vére” [1Jn 1,7]?

(10) Ha az ő vére akkor tisztít meg minket minden bűntől, amikor a test egy a lélekkel, akkor ez nem ebben az életben történik?

(11) Ha ez a kettő egységének megszűnése után következik be, akkor nem az eljövendő életben történik? S nem késő az?

(12) Ha ez a halál pillanatában következik be, akkor milyen helyzetben van a lélek, ha sem a testben nincs, sem azon kívül?

(13) Krisztus tanított-e minket bárhol arra, hogy olyasmért imádkozunk, amit soha nem akar megadni?

(14) Nem tanított-e minket így imádkozni: „legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is” [Mt 6,10]? S a mennyben nincs-e meg tökéletesen?

(15) Ha ez igaz, nem tanított-e minket arra, hogy tökéletességért imádkozunk a földön? Akkor hát nem akarja-e megadni azt?

(16) Vajon Szent Pál nem Isten akarata szerint imádkozott-e, amikor azért imádkozott, hogy a thesszalonikaiakat Isten „szentelje meg... teljesen, és őrizze meg” (ebben a világban, nem az eljövendőben, hacsak nem halottakért imádkozott) „lelküket, elméjüket és testüket teljes épségben, feddhetetlenül... Jézus Krisztus eljövételére” [1Thessz 5,23]?

(17) Őszintén szeretnél-e megszabadulni a benned lakó bűntől ebben az életben?

(18) Ha igen, vajon nem Isten adta-e neked ezt a vágyat?

(19) Ha igen, talán azért adta, hogy kigúnyoljon, mivel a vágyad sosem teljesülhet?

(20) Ha ahhoz sincs benned elég őszinteség, hogy kívánd ezt, vajon nem olyan dolgokat vitatsz-e, amelyek túl magasak neked?

(21) Szoktál-e azért imádkozni, hogy Isten „megtisztítsa szíved gondolatait, hogy tökéletesen szeresd őt”?*

(22) Ha nem vágysz arra, amit kérsz, és nem is tartod elérhetőnek, vajon nem bolond módjára imádkozol-e?

Isten segítsen nyugodtan és tárgyilagosan átgondolnod ezeket a kérdéseket!

24. Jane Cooper bizonyágtétele

Ennek az évnek a második felében Isten magához hívta amaz égő és világító fáklyát [Jn 5,35], Jane Coopert. Mivel ő életében és halálában egyaránt a keresztyén tökéletesség tanúja volt, egyáltalán nem térünk el a tárgytól, ha röviden beszámolunk haláláról, közölve egyik levelét is, melyben egyszerűen és mesterkéletlenül elmondja, hogyan tetszett Istennek elvégezni lelkében ezt a nagy változást:

1761. május 2.

Azt hiszem, amíg csak emlékezni tudok, hálás leszek. Attól kezdve, hogy ön a Gal 5,5-ről prédikált, világosan láttam lelkem valódi állapotát. Ez az igehirdetés leírta a szívemet és azt, amit az el akart érni, vagyis az igazi boldogságot. Ön felolvasta M. úr levelét, amely bemutatta azt a vallást, amelyre vágytam. Attól fogva a szemem előtt lebegett a jutalom, és Isten lehetővé tette, hogy keményen küzdjek érte. Megtartattam az éber imádkozásban, néha erősen gyötrődve, máskor türelmesen várva az áldásra. Mielőtt ön elhagyta Londont, a lelkem néhány napig ráállt egy ígéretre, melyet imádságban magamra alkalmaztam:

---

* Egy imádság szavai, melyet az anglikánok az úrvacsora és az Úr imádsága („Miatyánk”) előtt mondanak el (ld. *Book of Common Prayer*, 117. o.). (ford.)

„Hamar eljön templomába az Úr, aki után vágyódtok” [Mal 3,1]. Hittem, hogy eljön, és olyan lesz ott, mint az ötvösök tüze. Az ön távozása utáni kedden azt hittem, nem tudok elaludni, ha aznap éjjel valóra nem váltja szavát. Még sosem értettem meg annyira e szavak jelentőségét: „Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten!” [Zsolt 46,11] Semmivé váltam ölelőte, és lelkemben teljes nyugalmat élveztem. Nem tudtam, megsemmisítette-e a bűnömet, de tudni kívántam, hogy dicsérhessem őt. Azonban nemsokára visszatért a hitetlenség, s megterhelten nyöszörögtem. Szerdán Londonba mentem, és szüntelenül az Urat kerestem. Megigérttem, hogy ha megszabadít a bűntől, dicsőíteni fogom őt. Mindentől meg tudtam volna válni, hogy Krisztust megnyerjem. De rájöttem, hogy mindezek a fogadalmak mit sem érnek, és ha ő megszabadít, azt ingyen kell tennie, a saját nevéért. Csütörtökön olyan erős kísértés ért, hogy azt gondoltam, eldobom magamtól az életet, vagy soha többé nem beszélek az Isten népéhez tartozókkal; ugyanakkor nem kételkedtem az ő megbocsátó szeretetében, de

*A halálnál rosszabb volt szeretni Istenemet,
És nem csak őt egyedül.*

Pénteken még mélyebben gyötrődtem. Imádkozni próbáltam, de nem tudtam. Elmentem D.-néhez, aki imádkozott értem, és azt mondta, hogy ez a természet halála. A következő szavaknál nyitottam ki a Bibliát: „...a gyáváknak és hitetleneknek... meglesz az osztályrésze a tűzzel és kénnel égő tóban” [Jel 21,8]. Nem tudtam elviselni. Ismét kinyitottam, a Márk 16,6-7-nél: „Ne féljete! A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? ...[M]enjete el, mondjátok meg a tanítványainak...”, hogy előtettek megy Galileába: ott meglátjátok őt...”. Felbátorodtam, és ismét tudtam imádkozni, azzal a meggyőződéssel, hogy otthon látni fogom Jézust. Aznap este visszatértem, és ott találtam G.-nét. Imádkozott értem, és a predesztináció híve nem kért semmit, csupán azt mondta: „Urunk, te nem vagy személyválogató”. Ő igazolta ezt azzal, hogy megáldott. Egy pillanat alatt meg tudtam ragadni Jézus Krisztust, és egyszerű hit által megtaláltam a szabadulást. Ő biztosított, hogy velem van az Úr, a Király, és többé nem látok gonoszt [Zof 3,15†]. Ekkor áldottam őt, aki meglátogatott

és megváltott engem, s „bölcességemmé, igazságommá, megszentelődésemmé és megváltásommá” lett [1Kor 1,30]. Egészen szeretetreméltónak láttam Jézust, és tudtam, hogy minden tiszt-ségében az enyém. S dicsőség neki, most már vetélytárs nélkül uralkodik a szívemben. Csakis az ő akaratát látom. Nem érzek büszkeséget, sem más érzelmet, csak ami őrá irányul vagy belőle fakad. Tudom, hogy hit által állok; és hogy a hitet éber imádkozással kell őrizni. Ebben a percben boldog vagyok Istenben, és hittel tekintek a következőre. Gyakran olvasom az ön által említett fejezetet (1Kor 13), s összehasonlítom vele a szívemet és az életemet. Közben érzem a hiányosságaimat, és hogy szükségem van az engesztelő vére. Mégsem merem azt mondani, hogy nem érzek valamennyit az ott leírt szeretetből, bár nem vagyok még mindaz, ami leszek. Azt kívánom, hogy elveszek abban a szeretetben, amely „minden ismeretet meghalad” [Ef 3,19]. Látom, hogy „az igaz ember hitből fog élni” [Gal 3,11]; és nekem, minden szent között a legkisebbnek adatott ez a kegyelem [Ef 3,8]. Ha arkangyal volnék, eltakarnám őelötte arcomat, és hagynám, hogy a csend hirdesse dicsőségét!

Az alábbi beszámoló egy olyan hölgytől származik, aki szem- és fültanúja volt a történeteknek.

(1) November elején Jane mintha előre látta volna, mi vár rá, és gyakran énekelte:

*Ha kín győzi le gyöngye testem,
Bárányszelíden állj mellettem.*

S amikor üzenetet küldött nekem, értesítve betegségéről, azt írta: „Elszenvedem Jézus akaratát; szeretete édessé teszi mindazt, amit küld. Olyan boldog vagyok, mintha egy hang azt mondta volna nekem:

*Vár a sok idősebb testvér,
Angyalok intenek felém,
És Jézus szava hív!”*

(2) Amikor azt mondtam neki: „Nem választhatom helyetted az életet vagy a halált”, azt felelte: „Arra kértem az Urat, hogy ha ez

az ő akarata, én halhassak meg előbb. Azt mondta, hogy túlélsz engem, és te fogod lecsukni a szemem.” Mikor rájöttünk, hogy himlős, megkérdeztem tőle: „Kedvesem, nem fogsz megijedni, ha megmondjuk, mi bajod van?” Így válaszolt: „Nem ijedhetek meg az ő akaratától.”

(3) A betegség hamarosan igen erősen megtámadta őt, de annál jobban megerősödött a hite. November 16-án, kedden így szólt hozzám: „Csodálatos volt imádni Istent a trón előtt; lelkem annyira elmerült őbenne!” „Adott az Úr valamilyen konkrét ígéretet?” – kérdeztem. „Nem – felelte –, csak ennyi volt:

*Szent félelem, mely moccanni sem mer,
Égi szeretet, mindent átölel.”*

(4) Csütörtökön megkérdeztem tőle: „Van-e valami mondanivalód számomra?” Mire így felelt: „Nincs, csak amit már amúgy is tudsz: Isten szeretet.” „Van valamilyen konkrét ígéreted?” – kérdeztem. Így válaszolt: „Azt hiszem, nem hiányzik egy sem. Tudok élni nélkülük. Formátlan halomként fogok meghalni, de teljes dicsőségben találkozom majd veled; és addig is közösségben leszek a lelkeddel.”

(5) M. úr megkérdezte tőle, hogy szerinte mi a legkiválóbb út, és melyek a legfőbb akadályai. Azt felelte: „A legnagyobb akadály általában a természetes alkatból adódik. Az én részem az volt, hogy visszafogott és nagyon csöndes legyek, sokat szenvedjek és keveset mondjak. Egyesek az egyik utat tarthatják kiválóbbnak, mások a másikat, de az a lényeg, hogy Isten akaratában éljünk. Néhány hónapja, amióta különösen ennek szentelem magam, annyira érzem az ő Lelkének vezetését, és a Szenttől kapott kenet annyira megtanít mindenre, hogy nincs rá szükségem, hogy valaki tanítson, kivéve amire ez a kenet tanít.”

(6) Péntek délelőtt azt mondta: „Azt hiszem, meghalok.” Aztán felült az ágyban, és így szólt: „Uram, áldalak téged, mert mindig velem vagy, és mindaz, ami a tied, az enyém [Jn 17,10]. Szeretted nagyobb a gyengeségemnél, a tehetetlenségemnél és a méltatlanságomnál. Uram, te azt mondod a sírnak: Néném vagy! [Jób 17,14.] S dicsőség neked, ó Jézus, te vagy a bátyám. Hadd

értsem meg minden szenttel együtt a te szereteted szélességét, hosszúságát, magasságát és mélységét [Ef 3,18]! Áldd meg őket (a jelenlevőket); hadd legyenek minden pillanatban mindenben megpróbáltak, amilyennek te akarod látni őket!”

(7) Néhány órával később úgy tűnt, mintha küszöbön állna a haláltusa, de az arcán diadalmas mosoly ragyogott, és tapsolt örömeiben. C.-né így szólt hozzá: „Kedvesem, felettébb diadalmaskodsz a Bárány vére által” [Róm 8,37†]. „Igen, ó igen, édes Jézus! Hol a te fullánkod, ó halál?” – felelte [1Kor 15,55]. Aztán egy időre mintha elbóbiskolt volna. Később beszélni próbált, de nem tudott; mégis tanúsította szeretetét azzal, hogy kezet fogott minden jelenlevővel.

(8) Ekkor megjött W. úr. Jane azt mondta: „Uram, nem tudtam, hogy még életemben láthatom önt. De örülök, hogy az Úr alkalmat adott erre, és erőt is, hogy beszélhetek önnel. Szeretem önt. Mindig a legszigorúbb tanítást hirdette, és én örömmel követtem azt. Tegye továbbra is, függetlenül attól, hogy kinek tetszik vagy nem tetszik.” W. úr megkérdezte tőle: „Hiszi-e most, hogy megszabadult a bűntől?” „Igen – felelte –, hosszú hónapok óta nem kételkedem ebben. Korábban azért kételkedtem benne, mert nem maradtam meg a hitben. Most érzem, hogy megtartottam a hitet, és a teljes szeretet kiűz minden félelmet [1Jn 4,18]. Ami önt illeti, az Úr megígérte nekem, hogy későbbi tettei felülmúlják a korábbiakat, bár én nem érem meg őket. Úgy mondják, az utóbbi hat hónapban nagy rajongó voltam, de egész életemben sosem éltem ilyen közel Krisztus szívéhez. Ön, uram, százak szívét kívánja megvigasztalni, követve azt az egyszerűséget, melyet lelke szeret.”

(9) Így szólt ahhoz, aki imádságára megkapta Isten szeretetét: „Úgy érzem, nem kitalált meséket követtem [2Pt 1,16], mert olyan boldog vagyok, amennyire csak életemben lehetek. Fuss tovább a cél felé, és ne állj meg előtte.” M. kisasszonynak azt mondta: „Szeresd Krisztust; ő szeret téged. Hiszem, hogy meglátlak majd Isten jobbján; de ahogy egyik csillag fényességben különbözik a másik csillagtól, úgy lesz a feltámadásban is [1Kor 15,41k]. Meghagyom neked Isten színe előtt, hogy találkozz velem ama napon teljes belső dicsőségben. Kerülj a világhoz való bármilyen igazodást.

Sok kiváltságodtól meg vagy fosztva. Tudom, hogy feddhetetlennek találattam. Igyekezz, hogy ő békességben tisztának találjon” [2Pt 3,14].

(10) Szombat délelőtt nagyjából így imádkozott: „Tudom, Uram, hogy az életem csak azért hosszabbodik meg, hogy akaratomat tegyem. S ha többé nem eszem és iszom is (közel huszonnyolc órája nem nyelt le semmit), legyen meg a te akaratom. Kész vagyok tizenkét hónapon át is megtartatni így; nemcsak kenyérrel él az ember [Lk 4,4]. Dicsérlek téged, hogy a panasz árnyéka sincs az utcáinkon. Ilyen értelemben nem tudjuk, mit jelent a betegség. Csakugyan, Uram, sem élet, sem halál, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem semmiféle teremtmény nem választ el minket a te szeretetedtől, egy pillanatra sem [Róm 8,38k]. Áldd meg őket, hogy ne legyen hiány a lelkükben. Hiszem, hogy nem lesz. Hittel imádkozom.”

Vasárnap és hétfőn csak ritkán volt egészen magánál. Olyankor világosan kitűnt, hogy szíve továbbra is a mennyben van. Valaki így szólt hozzá: „Jézus a célunk.” „Csak egy célom van, teljesen lelki vagyok” – felelte. M. kisasszony azt mondta neki: „Istenben maradsz.” „Egészen” – válaszolta. A jelenlevők egyike megkérdezte tőle: „Szeretsz engem?” „Ő, szeretem Krisztust; szeretem az én Krisztusomat!” – mondta. Egy másikhoz így szólt: „Nem sokáig leszek itt; Jézus drága, valóban nagyon drága.” M. kisasszonyhoz így szólt: „Nagyon jó az Úr; mindenkifelett megtartja lelkemet.” A halála előtt tizenöt órán át görcsösen rángatózott; rendkívüli szenvedésen ment keresztül. Valaki azt mondta: „Szenvedések által válsz tökéletessé” [vö. Zsid 2,10]. „Egyre inkább” – felelte. Miután egy ideig csöndesen feküdt, így szólt: „Uram, erős vagy!” Majd hosszabb szünet után kiejtette utolsó szavait: „Számomra Jézus minden mindenkben; dicsőség neki az időben és az örökkévalóságban.” Ezután mintegy félóráig nyugodtan feküdt, majd egyetlen sóhaj vagy nyögés nélkül meghalt.

25. „További gondolatok a keresztyén tökéletességről”

Törvény és szeretet

A szeretet gyümölcsei

Mit jelent a tökéletesség?

A kísértés természete

Az elbukás lehetősége

A megigazultak és a megszenteltek közti különbségek

Hogyan maradjunk megszentelődve?

Mivel tovább nőtt azok száma, akik úgy vélték, hogy megszabadultak a bűntől, a következő évben főként miattuk szükségesnek láttam kiadni a „További gondolatok a keresztyén tökéletességről” c. írást:

1. Mit jelent az, hogy „a törvény vége Krisztus minden hívőnek igazságára” (Róm 10,4†)?

Ahhoz, hogy ezt megértsük, tudnunk kell, milyen törvényről van itt szó. Úgy vélem, egyrészt a mózesi törvényről, az egész mózesi üdvintézményről, melyről Szent Pál mindig úgy beszél, mint ami egységes egész, bár három részből áll: politikai, erkölcsi és szertartási részből; másrészt az ádami törvényről, melyet Ádám a bűnbeesés előtt kapott, az ún. „cselekedetek törvényéről”. Ez lényegében azonos az angyali törvénnyel, mivel angyaloknak és embereknek egyaránt szól. Ez a törvény megkövetelte, hogy az ember Isten dicsőségére használja fel az összes képességet, mellyel teremtetett. S értelmét és érzelmeit tekintve egyaránt hibátlanul teremtetett. Teste akkor nem béklyózta meg elméjét, nem akadályozta abban, hogy mindent világosan megértsen és pontosan megítéljen, s helyesen érveljen, ha érvelt egyáltalán. Azért mondom, hogy ha érvelt, mert lehetséges, hogy nem tette. Talán nem volt szüksége érvelésre, amíg romlandó teste rá nem

nehézdedett elméjére, elrontva eredeti képességeit. Korábban talán az elme meglátott minden elé kerülő igazságot, ugyanolyan közvetlenül, mint ahogy a szem látja a fényt.

Ez a törvény tehát az ember eredeti képességeinek megfelelően megkövetelte, hogy az ember mindig, minden szempontból egészen helyesen gondolkodjon, beszéljen és cselekedjen. Erre minden további nélkül képes volt, és Istennek meg kellett követelnie tőle azt a szolgálatot, amelyet nyújtani tudott.

Ádám azonban elbukott, és romolhatatlan teste romlandóvá vált; s azóta megbéklyózza a lelket, és akadályozza működését. Ezért jelenleg senki emberfia nem tud mindig mindent pontosan megérteni és helyesen megítélni. S ahol a megítélés vagy a megértés téves, ott lehetetlen helyesen érvelni. Így az ember esetében ugyanolyan természetes, hogy hibázik, mint az, hogy lélegzik; az egyik nélkül ugyanúgy nem tud élni, mint a másik nélkül. Következésképpen egyetlen ember sem nyújthatja azt a szolgálatot, amelyet az ádámi törvény megkövetel.

Ugyanakkor egyetlen embernek sem kell ezt nyújtania; Isten senkitől sem követeli meg, mivel Krisztus mind a mózesi, mind az ádámi törvény vége. Halálával mindkettőnek véget vetett; az embert illetően mind a kettőt megszüntette; és így megszűnt bármelyik teljesítésének kötelessége. Egyetlen élő embernek sem kell megtartania az ádámi törvényt, mint ahogyan a mózesit sem. (Úgy értem, ez nem feltétele sem a jelenlegi, sem a jövőbeli szabadulásnak vagy üdvösségnek.)

Krisztus ehelyett egy másik törvényt léptetett életbe, mégpedig a hit törvényét. Most nem mindazok nyernek igazságot, akik cselekednek, hanem mindazok, akik hisznek, mégpedig a szó legteljesebb értelmében, vagyis megigazulnak, megszentelődnek és megdicsőülnek.

2. Akkor hát halottak vagyunk a törvénynek?

„Meghaltunk a törvény számára a Krisztus teste által”, amely értünk adatott (Róm 7,4) – mind az ádámi, mind a mózesi törvény számára. Krisztus halála által teljesen megszabadultunk tőle; ez a törvény övele együtt elmúlt.

3. *Akkor mit jelent az, hogy „nem vagyunk Isten törvénye nélkül, hanem Krisztus törvénye szerint élünk” (1Kor 9,21)?*

Az említett törvény nélkül vagyunk, de ez nem jelenti azt, hogy minden törvény nélkül élünk; mivel Isten az előbbi törvényt egy másikkal helyettesítette: a hit törvényével, és mindnyájan alá vagyunk vetve e törvény által Istennek és Krisztusnak – Teremtőnk és Megváltónk egyaránt megköveteli, hogy megtartsuk.

4. *E törvény betöltése a szeretet?*

Vitathatatlanul. Az egész törvény, amelynek most alá vagyunk vetve, szeretet által tölthető be (Róm 13,9–10). Isten jelenleg csupán szeretet által munkálkodó vagy vezérelt hitet követel az embertől. Az anyagi tökéletességet (nem az őszinteséggel, hanem) a szeretettel helyettesítette.

5. *Mit jelent az, hogy „a parancs célja... a szeretet” (1Tim 1,5)?*

Isten összes parancsának ez a végcélja. A keresztyén intézmény egésze és minden része e cél felé mutat. Az alap a hit, amely megtisztítja a szívet, a végcél pedig a szeretet, amely megőrzi a jó lelkiismeretet.

6. *Milyen szeretetről van szó?*

Arról, hogy teljes szívünkben, elménkben, lelkünkben és erőnkben szeretjük Istenünket, az Urat; és szeretjük felebarátunkat – minden embert –, mint magunkat, mint a saját lelkünket.

7. *Melyek e szeretet gyümölcsei vagy tulajdonságai?*

Szent Pál általános meghatározása szerint a szeretet hoszszútűrést jelent [1Kor 13,4†]. Elszenvedi Isten gyermekeinek összes gyengeségét, a világ gyermekeinek összes gonoszságát, még hozzá nemcsak rövid ideig, hanem amíg Istennek tetszik. Mindebben Isten kezét látja, és készségesen aláveti magát annak. S mindeközben kedves. Mindazok közepette és mindazok után, amit elszenved, gyengéd, szelíd, tapintatos, jóságos. „A szeretet nem irigykedik” [1Kor 13,4]; az irigység minden fajtáját és fokát kizárja a szívből. A szeretet „nem cselekszik meggondolatla-

nul”,* erőszakos vagy makacs módon, nem ítéel elhamarkodottan vagy szigorúan. „Nem viselkedik bántóan” [5. v.], nem goromba vagy illetlen. „Nem keresi a maga hasznát”, könnyebbségét, örömet, tiszteletét. „Nem gerjed haragra”, minden haragot száműz a szívből. „Nem gondol rosszat” [angolból], kiűz minden féltékenységet és gyanakvást, nem hajlamos elhinni a rosszat. „Nem örül a hamisságnak” [6. v.], sőt legádázabb ellenségeinek bűnét vagy ostobaságát is siratja. „De együtt örül az igazsággal”, örül minden ember szentségének és boldogságának. A szeretet „mindent elfedez” [7. v.], nem mond rosszat senkiről. „Mindent hisz”, ami a másik jellemének előnyére válik. „Mindent remél”, ami a tagadhatatlan hibákat mentheti. „Mindent eltűr”, amit Isten megengedhet, vagy amit az emberek és ördögök okoznak. Ez „Krisztus törvénye, a tökéletes törvény, a szabadság törvénye” [1Kor 9,21; Jak 1,25].

S „a hit (vagy szeretet) törvényének” és „a cselekedetek törvényének” ez a megkülönböztetése nem jelentéktelen, és nem is szükségtelen dolog. Az átlagos értelem számára is világos, könnyű és érthető. Emellett mindenképpen szükség is van rá annak érdekében, hogy ne legyen ezernyi kétely és félelem még azokban is, akik csakugyan „szeretetben élnek” [Ef 5,2].

8. De nem „vétkezünk-e sokféleképpen mindnyájan”, a legjobbakat is beleértve, e törvénnyel szemben is [vö. Jak 3,2†]?

Bizonyos értelemben nem, amíg minden indulatunk, gondolatunk, szavunk és tettünk szeretetből fakad. Más értelemben viszont igen, és többé-kevésbé véteni is fogunk, amíg a testben maradunk. Ugyanis sem a szeretet, sem „a Szenttől” származó „kenet” [1Jn 2,20] nem teszi tévedhetetlenné az embert; így a megértés elkerülhetetlen hiányosságai folytán szükségszerűen sok mindenben tévedünk. Ezek a tévedések pedig gyakran vezetnek valami rosszhoz hozzáállásunkban, szavainkban és tetteinkben. Előfordulhat, hogy tévesen ítélünk meg valakit, és

---

* Wesley feltehetően a „nem kérkedik” kifejezés megfelelőjét fordítja így, ld. az igevershoz írt magyarázatát („Notes on the Whole Bible”). (ford.)

emiatt kevésbé szeretjük őt, mint ahogy valójában megérdemli. S ugyanezen tévedés következtében elkerülhetetlenül olyan módon beszélünk vagy cselekszünk az illetővel kapcsolatban, ami valamilyen szempontból ellentétes ezzel a törvénnyel.

9. Nincs-e szükségünk akkor Krisztusra emiatt is?

A legszentebb embereknek is szükségük van Krisztusra mint Prófétájukra, mint „a világ világosságára” [Jn 8,12; 9,5]. Ő ugyanis csak percről percre ad nekik világosságot; amint visszahúzódik, minden elsötétül. Nekik is szükségük van Krisztusra mint Királyukra, mert Isten nem ad nekik egy nagy adag szentséget. Ha nem kapnak belőle utánpótlást minden pillanatban, csupán istentelenség marad helyette. Nekik is szükségük van Krisztusra mint Papjukra, hogy engesztelést végezzen szent dolgukért. A tökéletes szentség is csak Jézus Krisztus által kedves Istennek.

10. Akkor hát nem vallhatják-e meg a legjobb emberek is a haldokló vértanúval együtt: „Önmagamban csupán bűn, sötétség és pokol vagyok, de te vagy a világosságom, szentségem és mennyem”?

Nem egészen. De a legjobb emberek is elmondhatják: „Te vagy a világosságom, szentségem és mennyem. A veled való egyesülesem révén telve vagyok világossággal, szentséggel és boldogsággal. De ha magamra maradnék, csupán bűn, sötétség és pokol volnék.”

De továbbmenve, a legjobb embereknek is szükségük van Krisztusra mint Papjukra, Engesztelőjükre és Pártfogójukra az Atyánál; nemcsak azért, mert minden áldásuk megmaradása az ő halálára és közbenjárására épül, hanem azért is, mert nem felelnek meg a szeretet törvényének. Ez ugyanis minden élő emberről elmondható. Ti, akik kizárólag szeretetet éreztek, hasonlítások össze magatokat a fenti leírással. Mérjétek meg magatokat ezen a mérlegen, megvizsgálva, nem vagytok-e könnyűek sok tekintetben.

11. *De ha mindez összeegyeztethető a keresztyén tökéletességgel, akkor ez a tökéletesség nem jelent minden bűntől való szabadulást, mivel „a bűn törvényszegés” [1Jn 3,4], és a tökéletesek éppen azt a törvényt szegik meg, amelynek alá vannak vetve. Ezenfelül szükségük van Krisztus engesztelésére, és ő pontosan a bűnért szerzett engesztelést. Helyénvaló akkor a „bűntelen tökéletesség” kifejezés?*

Nem érdemes ezen vitatkozni. De figyeljük meg, milyen értelemben van szükségük a szóban forgó embereknek Krisztus engesztelésére. Nem azért van rá szükségük, hogy újból megbéküljenek Istennel, hiszen már megbékültek vele. Nem azért van rá szükségük, hogy helyreállítsa Isten jóindulatát, hanem hogy továbbra is biztosítsa azt. Nem szerez nekik újból bűnbocsánatot, hanem „mindenkor él, hogy esedezzek értük” [Zsid 7,25], és „egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket” (Zsid 10,14).

Mivel egyesek ezt nem veszik kellően figyelembe, tagadják, hogy szükségük van Krisztus engesztelésére. Valójában rendkívül kevesen vannak; nem emlékszem, hogy akár ötöt találtam volna belőlük Angliában. Az engesztelés és a tökéletesség közül előbb mondanék le a tökéletességről. Azonban egyikről sem kell lemondanunk. Az általam tanított tökéletesség – „a mindenkor örülő, szüntelenül imádkozó és mindenben hálát adó szeretet” – nagyon jól megfér ezzel; ha valaki olyan tökéletességet hirdet, amelyről ez nem mondható el, akkor ügynöki kell erre.

12. *A keresztyén tökéletesség többet jelent az őszinteségnél?*

Nem, ha ezen a szón olyan szeretetet értünk, amely betölti a szívet, száműzi a büszkeséget, haragot, kívánságot, önfejliséget; mindenkor örül, szüntelenül imádkozik, és mindenben hálát ad [1Thessz 5,16kk†]. De attól tartok, kevesen használják ilyen értelemben az őszinteség szót. Ezért úgy vélem, a régi szó a legjobb.

Lehet őszinte az olyan ember, akiben természeti indulatok vannak: büszkeség, harag, kéjvágy, önfejűség. Azonban az illető

nem tökéletes, amíg a szíve meg nem tisztult ezektől és összes többi romlottságától.

Hadd világítsam meg kicsit jobban ezt a kérdést. Sokakat ismerek, akik teljes szívükből szeretik Istent. Ő az egyetlen vágyuk és gyönyörűségük, s szüntelenül boldogok őbenne. Szeretik felebarátjukat, mint önmagukat. Ugyanolyan őszintén, buzgón és állandóan vágynak minden ember – jó és rossz, barát és ellenség – boldogságára, mint a sajátjukéra. Mindenkor örülnek, szüntelenül imádkoznak, és mindenben hálát adnak. Lelkük szüntelenül fölemelkedik Istenhez szent örömben, imádságban és dicséretben. Ez tény, és egyszerű, valóságos, biblikus tapasztalat.

De ezek a lelkek is megtört testben élnek, amely annyira rájuk nehezedik, hogy nem mindig tudják kellőképpen megérőltetni magukat, egészen helyesen gondolkodva, beszélve és cselekedve. Jobb szervek hiányában néha kénytelenek tévesen gondolkodni, beszélni vagy cselekedni – nem szeretetük, hanem ismeretük hiányossága miatt. S amíg ez a helyzet, a hiányosságtól és következményeitől függetlenül betöltik a szeretet törvényét.

Ugyanakkor ezek az emberek sem igazodnak teljesen a tökéletes törvényhez, úgyhogy éppen emiatt a legtökéletesebbeknek is szükségük van az engesztelés véérére, s a maguk és testvéreik nevében egyaránt nyugodtan mondhatják: „...bocsásd meg vétkeinket” [Mt 6,12].

13. De ha Krisztus véget vetett ennek a törvénynek, miért van szükségük engesztelésre e törvény megszegése miatt?

Figyeljük meg, milyen értelemben vetett véget annak, és eltűnik a nehézség. Az ő halálának maradandó érdeme és értünk való folyamatos közbenjárása nélkül továbbra is elítélne minket a törvény. Tehát még mindig szükségünk van ezekre a törvény minden egyes megszegésekor.

14. De kísérthető-e valaki, miután megszabadult a bűntől?

Igen, mivel Krisztus is kísértést szenvedett.

15. Azonban amit te kísértésnek mondasz, azt én a szívem romlottságának mondom. S hogyan különbözteted meg a kettőt?

Bizonyos esetekben lehetetlen megkülönböztetni őket a Lélek közvetlen bizonyágtétele nélkül. Általában azonban a következőképpen különböztethetők meg:

Valaki megdicsér. Ekkor megkísért a büszkeség. De a lelkem azonnal megalázkodik Isten előtt. S nem érzek büszkeséget, amiben ugyanolyan biztos vagyok, mint abban, hogy ez a büszkeség különbözik az alázattól.

Egy ember megüt. Erre megkísért a harag. De a szívemben túlrad a szeretet, és semmi haragot nem érzek, amiről ugyanúgy meg lehetek győződve, mint arról, hogy ez a szeretet és a harag két különböző dolog.

Leszólít egy nő. Ekkor megkísért a kéjvágy. De azonnal visszahúzódok. S egyáltalán nem érzek kívánságot vagy kéjvágyat, amiről ugyanúgy meggyőződhetek, mint arról, hogy a kezem hideg-e vagy meleg.

Így van ez, ha egy valóságosan jelen levő dolog kísért, és ugyanez a helyzet, ha az ördög juttat eszembe egy dicséretet, sértést vagy nőt. A lélek abban a pillanatban elutasítja a kísértést, és továbbra is telve marad tiszta szeretettel.

S a különbség még nyilvánvalóbb, ha jelenlegi állapotomat összehasonlítom a korábbival, melyben kísértést és romlottságot is éreztem.

16. De honnan tudod, hogy megszentelődtél, megszabadultál természetadta romlottságodtól?

Nem tudhatom máshonnan, mint ahonnan azt tudom, hogy megigazultam. Mindkét értelemben „abból tudjuk meg..., hogy Istentől valók vagyunk..., hogy a Lelkéből adott nekünk” [1Jn 4,6.13].

A Lélek bizonyágtételéből és gyümölcséből tudjuk ezt. Először is a bizonyágtételéből. Amikor megigazultunk, a Lélek bizonyágot tett a lelkünkkel együtt arról, hogy a bűneink megbocsáttattak; ugyanígy, amikor megszentelődtünk, a Lélek bizonyágot tett arról, hogy elvétettek. Valójában a megszentelő-

dést alátámasztó bizonyágtétel eleinte nem mindig egyértelmű (akárcsak a megigazulást alátámasztó bizonyágtétel); és később sem marad mindig egyforma, hanem a megigazulás esetéhez hasonlóan néha erősebb, máskor gyengébb. Sőt, időnként meg is szűnik. Általában azonban a Lélek utóbbi bizonyágtétele ugyanolyan egyértelmű és tartós, mint az előbbi.

17. De mi szükség van rá, ha egyszer a megszentelődés valódi változás, nem csupán relatív (láthatatlan), mint a megigazulás?

De az újjászületés csupán relatív (láthatatlan) változás? Nem valódi változás-e? Ha tehát nincs szükségünk bizonyágtételre a megszentelődésünket illetően, mert ez valódi változás, akkor ugyanezen okból a tekintetben sincs szükségünk bizonyágtételre, hogy Istentől születtünk, vagyis az ő gyermekei vagyunk.

18. De a megszentelődés nem beszél-e önmagáért?

És az újjászületés? Néha igen – akárcsak a megszentelődés –, máskor nem. A kísértés idején a Sátán elhomályosítja Isten munkáját, s különféle kételyeket és érveket sugall, különösen azoknak, akik nagyon gyenge vagy nagyon erős felfogóképességgel rendelkeznek. Ilyenkor mindenképpen szükség van erre a bizonyágtételre, amely nélkül nemcsak fölsismerni nem sikerülne a megszentelődés munkáját, hanem az meg sem maradhatna tovább. Enélkül a lélek nem maradhatna meg Isten szeretetében, még kevésbé tudna mindenkor örülni és mindenben hálát adni. Ilyen körülmények között tehát a megszentelődésünket alátámasztó közvetlen bizonyágtétel a legnagyobb mértékben szükséges.

„De nincs bizonyágtételem arról, hogy megszabadultam a bűntől. Ugyanakkor nincs kétségem efelől.” Remek. Amíg nincs kétséged, az elég; ha kétséged támad, szükséged lesz erre a bizonyágtételre.

19. De melyik ige említ ilyesmit, vagy ad okot arra, hogy számítsunk rá?

A következő ige: „Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istenből való Lelket, hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk” (1Kor 2,12).

A megszentelődés kétségkívül olyasmi, „amit Isten ajándékozott nekünk”. És semmi okunk nincs feltételezni, hogy ezt kivételnek kellene tekintenünk, amikor az apostol kijelenti: „a Lelket” éppen azért kapjuk, „hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk”.

Vajon nem ugyanerre utal-e a jól ismert ige: „Maga a Lélek tesz bizonytságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk” (Róm 8,16)? Talán csak azoknak tesz bizonytságot erről, akik a legenyhébb értelemben véve Isten gyermekei? Nem, hanem azoknak is, akik a legteljesebb értelemben azok. S vajon nem tesz bizonytságot arról, hogy a legteljesebb értelemben azok? Mi okunk van kételkedni ebben?

Mi lenne, ha valaki kijelentené (mint ahogy sokan ki is jelentik), hogy ezzel a bizonytságtétellel csak a keresztyének legfelső rétege rendelkezik? Nem felelnénk-e rá: „Az apostol nem korlátozza a dolgot; így kétségkívül Isten minden gyermeke rendelkezik ezzel”? S vajon nem áll-e meg ugyanez a válasz, ha valaki azt állítja, hogy csak a legalsó réteg rendelkezik e bizonytságtétellel?

Figyeljük meg az 1Jn 5,19-et is: „Tudjuk, hogy Istentől vagyunk...”. Honnan? „A Lelkétől”, melyet „adott nekünk”; sőt ebből „tudjuk meg..., hogy ő bennünk van” [3,24]. S milyen bibliai vagy ésszerű okunk van arra, hogy ennek az ígének az értelmét a Lélek gyümölcisére korlátozzuk, kizárva belőle a Lélek bizonytságtételét? Tehát ebből „tudjuk” azt is, „hogy Istentől vagyunk”, és milyen értelemben vagyunk tőle; ugyanígy tudjuk meg, hogy kiskorúak, ifjak vagy atyák vagyunk-e.

Nem mintha azt állítanám, hogy minden ifjú vagy akár atya minden pillanatban rendelkezik ezzel a bizonytságtétellel. Lehetnek szünetek az arra vonatkozó közvetlen bizonytságtételben,

hogy ily módon Istentől születtek; de ezek a szünetek egyre ritkábbak és rövidebbek lesznek, ahogy felnőnek Krisztusban. Egyesekben pedig szüntelenül megvan a megigazulásukat és megszentelődésüket alátámasztó bizonyágtétel, amely véleményem szerint többekben meglehetne, ha alázatosan Istennel járnának, szoros kapcsolatot tartva vele.

20. Nem rendelkezhetnek-e némelyek a Lélek bizonyágtételével arra vonatkozóan, hogy végül nem térnek el Istentől?

Rendelkezhetnek. S ez a meggyőződés, hogy sem halál, sem élet nem fogja elválasztani őket Istentől, bizonyos körülmények között távolról sem ártalmas, sőt rendkívül hasznos lehet. Ezért semmiképpen sem szabad megszorítanunk őket, inkább komolyan biztassuk őket, hogy „azt a bizalmat, amely kezdetben élt bennük, mindvégig szilárdan megtartsák” [Zsid 3,14].

21. De van-e valakinek bizonyágtétele a Lélektől arra nézve, hogy sosem fog vétkezni?

Nem tudjuk, milyen kegyben részesíthet Isten egyeseket, de a Szentírásban nem találunk olyan általános állapotot, amelyből az ember ne mehetne vissza a bűnbe. Ha volna olyan állapot, amelyben az ilyesmi lehetetlen, akkor azok állapota volna az, akik megszentelődtek, akik „atyák Krisztusban, akik mindenkor örülnek, szüntelenül imádkoznak, és mindenben hálát adnak”; de az ő esetükben sem lehetetlen a visszaesés. Akik megszentelődtek, azok is elbukhatnak és elveszhetnek (Zsid 10,29). Még azokat is, akik atyák Krisztusban, így kell figyelmeztetni: „Ne szeressétek a világot” (1Jn 2,15). Akik „szüntelenül örülnek, imádkoznak és hálát adnak”, azok is „kiolthatják... a Lelket” (1Thessz 5,16kk). Sőt azok is „megszomoríthatják az Isten Szentlelkét”, akik „el vannak pecsételve a megváltás napjára” (Ef 4,30).

Isten tehát egyeseknek adhat ilyen bizonyágtételt, de a keresztyéneknek általában nem kell számítaniuk erre, mivel nincs olyan igeszakasz, amelyre ez a várakozás épülhetne.

22. *A Lélek mely gyümölcse révén tudhatjuk, hogy „Istentől vagyunk”, méghozzá a legteljesebb értelemben?*

A következők révén: mindig megmaradó szeretet, öröm, békesség; állandó hosszútűrés, türelem, megnyugvás; szívesség, minden felizgatás legyőzése; jóság, barátságosság, kedvesség, gyengéd lelkület; hűség, egyszerűség, istenfélő őszinteség; szelídség, nyugalom, kiegyensúlyozottság; önmegtartóztatás, nemcsak az evésben és az alvásban, hanem minden természetes és lelki dologban.

23. *De mi olyan nagy dolog ebben? Nem kapjuk-e meg mind-
ezt, amikor megigazulunk?*

Micsoda? Isten akarátában való teljes megnyugvást, melybe semmi önfejlőség nem vegyül? Szívességet, melyet abban a pillanatban sem érint a harag, amikor bosszúságra ingerlik? Isten iránti olyan szeretetet – a teremtmény legcsekélyebb szeretete nélkül, csupán Istenben és Istenért lángoló szeretetet – amely kizár minden büszkeséget? Emberek iránti szeretetet, mely száműz minden irigységet, minden féltékenységet és meggondolatlan ítélkezést? Szelídséget, amely az egész lelket sérthetetlen nyugalomban tartja? És mindenben érvényesülő önmegtartóztatást? Ha úgy tetszik, tagadd, hogy mindeddig akár csak egyvalaki is elérte ezt, de ne mondd, hogy mindenki ilyen, aki megigazult!

24. *De egyes frissen megigazult emberek ilyenek. Mit mond-
junk akkor nekik?*

Ha valóban ilyenek, akkor én azt mondom, hogy megszentelődtek; abban a pillanatban megszabadultak a bűntől, és sosem kell elengedniük, amit Istentől kaptak; nem kell többé bűnt érezniük.

De ez minden bizonnyal ritka eset. A megigazultak általában nem ilyenek; több-kevesebb büszkeséget, haragot, önfejlőséget, visszaesésre hajlamos szívet éreznek magukban. S amíg fokozatosan meg nem ölték ezeket, addig nem újultak meg teljesen a szeretetben.

25. De nem így vannak ezzel mindazok, akik megigazultak? Nem fokozatosan halnak meg a bűnnek és növekednek a kegyelemben, míg a halálukkor vagy valamivel korábban Isten teljessé nem teszi őket a szeretetben?

Azt hiszem, a legtöbben így vannak vele, de nem mindeki. Isten általában hosszabb időt ad az embereknek, hogy növekedjenek a kegyelemben, hogy tegyék és elszenvedjék akarát, mielőtt megigazulnának vagy megszentelődnének; de nem mindig ragaszkodik ehhez ugyanúgy. Néha „megrövidíti a történet” [Róm 9,28; Csia]; hosszú évek munkáját néhány hét, esetleg egyetlen hét, nap vagy óra alatt végzi el. Megigazítja vagy megszenteli azokat, akik semmit sem tettek vagy szenvedtek, és akiknek sem a világosságban, sem a kegyelemben nem volt idejük fokozatosan növekedni. S „nem szabad-e neki azt tennie a javaival, amit akar? Vagy a te szemed azért gonosz, mert ő jó?” [Mt 20,15].

Nem szükséges tehát újra meg újra leszögezni és negyven igeszakasszal bizonyítani, hogy a legtöbb ember utoljára lesz teljessé a szeretetben, hogy Isten fokozatosan munkálkodik a lélekben, vagy hogy általában hosszú idő, sőt sok év telik el, mielőtt a bűn megsemmisül. Mindezt tudjuk. De azt is tudjuk, hogy Isten az ember jóváhagyásával „megrövidítheti a történet” a neki tetsző mértékben, és egyetlen pillanat alatt elvégezheti azt, ami általában hosszú évek munkája. Sok esetben megteszi ezt, ugyanakkor az adott pillanat előtt és után fokozatosan is munkálkodik, úgyhogy mindennemű ellentmondás nélkül mondhatja valaki fokozatosnak ezt a munkát, másvalaki pedig azonnalinak.

26. Szent Pál a szeretetben való megújulásnál többet ért a Lélekkel való megpecsételtetésen?

Az egyik helyen (2Kor 1,22) talán nem ért rajta annyit sem, de úgy tűnik, egy másik helyen (Ef 1,13†) a gyümölcsre és a bizonyágtételre egyaránt gondol, méghozzá annál is magasabb fokon, mint amit akkor tapasztalunk, amikor először újulunk meg a szeretetben. Isten „megpecsétel az ígéretnek ama...

Lelkével”, megajándékozva minket „a reménység teljes bizonyosságával” [Zsid 6,11; Csia], azzal a meggyőződéssel, hogy megkapjuk Isten összes ígétét, ami kizárja a kételkedés lehetőségét; s a Szentlélek az általános szentség révén Isten egész képmását a szívünkbe pecsételi.

27. De akik így megpecsételtettek, azok hogyan „szomoríthatják meg az Isten Szentlelkét” [Ef 4,30]?

Szent Pál egész konkrétan elmondja [Ef 4,29-31]: (1) olyan beszéddel, amely nem használ, nem épít, nem alkalmas arra, hogy kegyelmet közvetítsen a hallgatókhoz; (2) ha visszasüllyedünk a keserűségbe vagy a jóság hiányába; (3) indulatossággal, tartós nehezteléssel, a jószívűség hiányával; (4) haraggal, bármilyen hamar múlik is el; az azonnali megbocsátás hiányával; (5) kiabálással vagy üvöltözéssel, hangos, kemény, durva beszéddel; (6) gonosz beszéddel [angolból], pletykával – ha szükségtelenül beszélünk egy távollevő ember hibájáról, bármilyen finoman tesszük is.

28. Mit gondolsz azokról a londoniakról, akik mostanában állítólag „megújultak a szeretetben”?

Többségük élményének van egy rendkívül sajátos összetevője. Azt várnánk, hogy az ember előbb megtelik szeretettel, és ezáltal eltűnik belőle a bűn; azonban a szóban forgó emberekben előbb szűnt meg a bűn, és utána teltek meg szeretettel. Talán tetszett Istennek, hogy így munkálkodjon, hogy egyértelműbbé és tagadhatatlanabbá tegye munkáját, világosabban megkülönböztetve ezt attól a túláradó szeretettől, amelyet gyakran a megigazult állapotban levő ember is érez.

Úgy tűnik, ez teljesen összecseng ama nagyszerű ígérettel is: „Minden tisztátalanságotoktól... megtisztítlak benneteket. Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek” (Ez 36,25-26).

De nem gondolkodom mindnyájukról egyformán; néha nagyon eltérnek a többiektől. Azt hiszem, azok közül, akikkel beszéltem, a legtöbb emberben sok hit, szeretet, öröm és békesség van. Úgy vélem, egy részük megújult a szeretet-

ben, és közvetlen bizonyágtételt is kapott erre vonatkozóan. Ők minden szavukkal és tetteikkel tanúskodnak az imént leírt gyümölcsről. Mindenki úgy nevezheti ezt, ahogy akarja; én ezt nevezem tökéletességnek.

De vannak köztük olyanok is, akikben ugyan sok szeretet, békesség és öröm van, de nem kapták meg a közvetlen bizonyágtételt. Másoknál pedig, akik úgy vélik, hogy megkapták, nyilvánvalóan hiányos a gyümölcs. Nem mondom meg, hányan vannak – talán tíz közül egy; de lehet, hogy több vagy kevesebb. Néhányukból mindenesetre kétségkívül hiányzik a türelem, a keresztyén megnyugvás. Nem látják Isten kezét minden törtézésben, lelkesen fogadva azt. Nem lehet róluk elmondani, hogy mindenben hálát adnak, és mindenkor örülnek. Nem boldogok, legalábbis nem mindig, mivel néha panaszkodnak. Azt mondják, ez vagy az nehéz!

Egyesekből hiányzik a szívesség. Ellenállnak a gonosznak, ahelyett hogy a másik arcukat is odafordítanák. Nem fogadják szelíden a szidalmazást, sőt a feddést sem. Az ellentmondást sem bírják elviselni anélkül, hogy legalább a neheztelezés látszata ne mutatkozna rajtuk. Ha csak kicsit is megfeddik őket, vagy ellentmondanak nekik, nem veszik jó néven, nagyobb távolságot tartanak, és tartózkodóbban viselkednek, mint korábban. Ha nyersen feddik őket vagy ellentmondanak nekik, akkor nyersen válaszolnak: felemelik a hangjukat, haragosan vagy élesen és gorombán szólnak. Amikor másokat feddenek, élesen vagy durván beszélnek, és durván bánnak az alárendeltjeikkel.

Egyesekből hiányzik a jóság. Nem mindig jóságosak, szelídek, kedvesek, barátságosak, gyengédek és szeretetteljesek lelkületükben, szavaikban, tekintetükben és fellépésükben, viselkedésük egész színezetében; nem bánnak így mindenkivel, úrral és szolgálával, gazdaggal és szegénnyel, személyválogatás nélkül; különösen a különöccökkel, az ellenfeleikkel és saját házuk népével. Nem vágnak és törekednek arra, nem ragadnak meg minden eszközt annak érdekében, hogy egész környezetüket boldoggá tegyék. Látják, hogy valaki kellemetlen helyzetben

van, és nem törődnek vele – talán ők maguk okozzák ezt, majd megtörlik a szájukat, és azt mondják: „Hiszen megérdemli; az ő hibája!” [vö. Péld 30,20]

Egyesekből hiányzik a hűség, az igazság kellő figyelembevétele, az egyszerűség és az istenfélő őszinteség. Szeretetük nemigen nélkülözi a színlelést; szájukban van valami ravaszság. A nyersség elkerülése végett átesnek a ló másik oldalára. Túlzottan simulékonyak, úgyhogy alig kerülnek el némi hízelgést és olyan beszédet, amit nem gondolnak komolyan.

Egyesekből hiányzik a szelídség, a csendes lélek, a higgadt kiegyensúlyozottság. Föl-le hullámszerűen, elméjük nincs kellő egyensúlyban. Érzelmek aránytalanok – az egyikből túl sok van, a másiktól túl kevés – vagy nincsenek megfelelően összekeverve és elegyítve, hogy ellensúlyozzák egymást; úgyhogy gyakran bántóak. Lelkük lehangolt, és képtelen elérni a helyes összhangot.

Egyesekből hiányzik a mértékletesség. Nem fogyasztanak kitarthatóan olyan fajtájú vagy mennyiségű ételt, amelyről tudják (vagy tudhatnák), hogy a leginkább biztosítaná testük egészségét, erejét és energiáját. Nem mértékletesek az alvásban, nem ragaszkodnak szigorúan ahhoz, ami testüknek és elméjüknek a legjobb – máskülönben mindig ugyanabban a korai órában feküdnének és kelnének. Későn vacsoráznak, ami sem a testnek, sem a léleknek nem jó. Nem gyakorolják a böjtöt és az önmegtartóztatást. Előnyben részesítik (a mértéktelenség megannyi formáját gyakorolva) az igehirdetésnek, az olvasmányoknak vagy a beszélgetésnek azt a változatát, amely átmeneti örömet és vigaszt nyújt nekik, azzal szemben, ami Isten szerinti szomorúsághoz [2Kor 7,10] vagy az igazságban való neveléshez vezet [2Tim 3,16]. Az ilyen öröm nincs megszentelve, nem vezet a szív megfeszítéséhez. Az ilyen hit középpontja nem Isten, hanem önmaga.

Eddig tehát minden világos. Elhiszem, hogy van hitetek, szeretetetek, örömetök és békességetek. Mégis ti, akikről most elsősorban szó van, mindnyájan tudjátok magatokról, hogy az

imént említett dolgokban hiányosak vagytok. Hiányzik belőletek a hosszútűrés, a szívesség vagy a jóság, a hűség, a szelidség vagy a mértékletesség. Ezért egyik oldalon se vitatkozunk szavakon. A lényegben nyilvánvalóan egyetértünk.

Nem rendelkeztek azzal, amit én tökéletességnek hívok. Ha mások annak akarják nevezni, megtehetik. Mindenesetre tartások meg, amitek van [Jel 3,11], és buzgón imádkozzatok azért, amitek nincs.

29. Akik tökéletesek, növekedhetnek-e a kegyelemben?

Kétségkívül, és nemcsak addig, amíg a testben vannak, hanem örökké.

30. Kieshetnek-e belőle?

Meg vagytok róla győződve, hogy igen; a tények vitán felül igazolják ezt. Korábban azt hittük, hogy aki megszabadult a bűntől, az nem bukhat el; most már tudjuk, hogy elbukhat. Körül vagyunk véve olyan emberekkel, akik az utóbbi időben megtapasztalták mindazt, amit a tökéletességen értek. Megvolt bennük a Lélek gyümölcse és bizonyágtétele, de mára mindkettőt elveszítették. Bár ennek az állapotnak a jelentése erre utalhat, csak ez alapján senki nem áll meg. A szentségnek nincs olyan magas foka vagy ereje, amelyet ne lehetne elveszíteni. Ha van olyan ember, aki nem bukhat el, ez teljes mértékben Isten ígéretén múlik.

31. Akik kiesnek ebből az állapotból, elérhetik-e ismét?

Miért ne? Erre is sok példát láttunk. Sőt, igen gyakori, hogy az ember többször is elveszíti ezt, mielőtt szilárdan megállna benne.

Az alábbi tanácsokat tehát azért adom, hogy megőrizsem a botlás minden lehetőségétől azokat, akik megszabadultak a bűntől. De előbb hadd mondjak még néhány őszinte szót magáról a munkáról.

Úgy vélem, ami az utóbbi időben történt, az Isten műve – ma valószínűleg a legnagyobb a földön. Azonban, mint Isten minden egyéb munkájába, ebbe is sok emberi gyarlóság

vegyül. Ezek a gyengeségek azonban jóval csekélyebbek, mint amire számítani lehetne; s örömmel el kellene viselniük őket mindazoknak, akik szeretik és követik az igazságot. Az a tény, hogy volt néhány gyenge, forrófejű ember, nem hoz szégyent magára a munkára, és senkit sem jogosít föl arra, hogy megvádoljon rengeteg józan gondolkodású embert, akik a szigorú szentség mintaképei. Azonban (ellentétben azzal, ahogy lennie kellene) nagy az ellenállás és kevés a segítség. Így mások hamis buzgósa sokakat akadályoz abban, hogy hitre és szentségre törekedjenek; s akik jól kezdtek futni, azok közül néhányan eltértek a céltól.

32. Mi az első tanács, amit adnál nekik?*

Óvakodjatok a büszkeségtől, és állandóan imádkozzatok az elkerüléséért! Ha Isten elűzte, ügyeljete rá, hogy többé ne jelenjen meg – ugyanolyan veszélyes, mint a kívánság. S az ember észrevétlenül visszacsúszhat bele, különösen ha azt képzei, hogy nem áll fenn a veszélye. „De hiszen én Istennek tulajdonítok mindent, amim van!” Lehet, hogy így van, és mégis büszke vagy. Ugyanis nemcsak az büszkeség, ha magunknak tulajdonítunk valamit, amivel rendelkezünk, hanem az is, ha olyasmieért adunk hálát, amivel valójában nem rendelkezünk. L. úr például minden világosságát Istennek tulajdonította, és eddig alázatos volt; de aztán azt gondolta, hogy minden élő embernél több világossággal rendelkezik, és ez nyilvánvaló büszkeség. Tehát minden ismerettedet Istennek tulajdonítod, és e tekintetben alázatos vagy. De ha a valóságosnál több ismeretet feltételezel magadról, vagy ha annyira Istentől tanítottnak véled magadat,

---

* Ezek a tanácsok egy önálló írásban jelentek meg 1762-ben „Figyelmeztetés és útmutatás a metodista társaságok legnagyobb hitvallóinak” címen, a következő mottóval: „Vesd el a hamis tanúkat, de örökké tartsd szilárdan az igazságot.” Ennek nyilvánvalóan az volt a célja, hogy megóvja az embereket George Bell és társai káros túlzásaitól. Az illetőről konkrét beszámolót találunk Wesley naplójának az említett időszakot megőrkítő részében. – *The Works of John Wesley*, Thomas Jackson (szerk.), 1872, 11. kötet. (ford.)

hogy már nincs szükséged emberi tanításra, akkor a büszkeség az ajtó előtt leselekedik [1Móz 4,7]. Igenis szükséged van tanításra, nemcsak Morgan úréra, a társaidéra, Maxfield úréra vagy az enyéimre, hanem a leggyengébb londoni prédikátoréra is, sőt minden emberére. Isten ugyanis azt küldi, akit küldeni akar [2Móz 4,13†].

Ne mondjátok tehát senkinek, aki tanácsolni vagy feddeni akar: „Te vak vagy, nem taníthatsz engem!” Ne mondjátok: „Ez a saját bölcsességed, testies okoskodásod”, hanem nyugodtan mérlegeljétek a dolgot Isten előtt.

Sose feledjétek, hogy a sok kegyelem nem jelent sok világosságot. A kettő nem mindig jár együtt. Ahogy sok világosság lehet ott, ahol kevés a szeretet, úgy sok szeretet is lehet ott, ahol kevés a világosság. A szív melegebb, mint a szem, de nem lát. Isten pedig bölcsen elegyítette a test tagjait, hogy egyik se mondhassa a másiknak: „Nincs rád szükségem” [1Kor 12,18.21].

Igen súlyos és veszélyes hiba azt képzelni, hogy csak azok taníthatnak minket, akik maguk is megszabadultak a bűntől. Egy pillanatig se adjatok helyet ennek a gondolatnak, amely ezernyi más hibába sodorhatja az embert, még hozzá jóvátehetetlenül. Nem; a hatalom nem a kegyelmen alapul, amint azt a letűnt kor örültjei hangoztatták. Engedelmeskedjétek azoknak, „akik előljáróitok az Úrban” [1Thessz 5,12], és tiszteljétek őket; s ne gondoljátok, hogy tudásban felülmúljátok őket. Tudjátok, hol az ő helyük, és hol a tiétek; mindig szem előtt tartva, hogy a sok szeretet nem jelent sok világosságot.

Ennek figyelmen kívül hagyása egyeseket sok hibába és legalábbis a büszkeség látszatába sodort. Óvakodjatok mind a látszatától, mind magától a büszkeségtől! Az az alázatos „lelkület hasson át benneteket, ami Krisztus Jézusban is van” [Fil 2,5; Vida]. És „az alázatosságot öltsetek fel” [1Pt 5,5†]. Ne csak betöltsön, hanem teljesen fedjen be titeket. Minden szavatok és tettetek szerénységről és visszafogottságról árulkodjon. Mindaz, amit mondtok és tesztek, mutassa azt, hogy kicsinyek, értéktelenek, hitványak és alávalók vagytok a magatok szemében.

Ennek egyik példájaként legyetek mindig készek bevallani minden hibátokat. Ha bármikor rosszat gondoltatok, mondtatok vagy tettetek, ne vonakodjatok elismerni. Sose higgyétek, hogy ez ártani fog Isten ügyének – inkább elő fogja mozdítani. Legyetek tehát nyíltak és őszinték, ha valamivel vádolnak benneteket; ne próbáljátok elkerülni vagy eltitkolni a dolgot – hadd jelenjen az meg úgy, ahogy van, s ezáltal nem fogjátok akadályozni az evangéliumot [1Kor 9,12], hanem inkább díszére váltok [Tit 2,10].

33. *Mi a második tanács?*

Óvakodjatok a büszkeség leányától, a rajongástól! A lehető legjobban távolodjatok el tőle! Ne adjatok helyet a túlfűtött képzeteknek. Semmit se tulajdonítsatok elhamarkodottan Istennek. Ne vonjátok le könnyen azt a következtetést, hogy egyes álmok, hangok, benyomások, látomások vagy kijelentések Istentől vannak. Származhatnak Istentől, de a természettől és az ördögtől is. Tehát „ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e” [1Jn 4,1]. Vizsgáljátok meg mindent az írott Ige fényében, és minden hajoljon meg előtte. Szüntelenül ki vagytok téve a rajongás veszélyének, ha egy kicsit is eltértek a Szentírástól vagy bármely igeszakasz világos, szó szerinti jelentésétől, amely a szövegösszefüggésnek megfelelően határozható meg. Akkor is ez a veszély fenyeget benneteket, ha megvetitek vagy lebecsülitek a józan észet, az ismeretet vagy az emberi műveltséget, melyek mindegyike Isten kitűnő ajándéka, amely a legnemesebb célokat szolgálhatja.

Azt tanácsolom nektek, hogy sose használjátok elítélően a bölcsességet, józan észet, ismeret szavakat. Sőt, inkább imádkozzatok azért, hogy magatok is egyre bőségesebben rendelkeztek velük. Ha világi bölcsességre, haszontalan tudásra vagy téves érvelésre gondoltok, akkor pontosan ezekről beszéljétek, és ne öntsétek ki a fürdővízzel együtt a gyereket is.

Gyakran az vezet rajongáshoz, hogy eszköz nélkül reméljük elérni a célt – például ismeretre számítunk anélkül, hogy kutatnánk az Írásokat és beszéljünk Isten gyermekeivel; lelki

erőre számítunk állandó imádkozás és kitartó éberség nélkül; vagy áldásra számítunk anélkül, hogy minden adandó alkalommal hallgatnánk Isten igéjét.

Egyesek nem ismerik a Sátánnak ezt a cselvetését, és elhagyták a Szentírás kutatását. Azt mondták: „Isten az egész Szentírást a szívembe írja, ezért nem kell olvasnom azt.” Mások úgy vélték, nincs oly nagy szükségük a hallásra, ezért el-elmaradoztak a reggeli igehirdetésekről. Ó, ti érintettek, fogadjátok meg a figyelmeztetést! Egy idegen szavára hallgatatok [Jn 10,5]. Siessetek vissza Krisztushoz, és maradjatok az ősi jó úton [Jer 6,16], „amely egyszer s mindenkorra a szentekre bízott” [Júd 3] – azon az úton, amelyről egy pogány is tanúságot tett: „A keresztyének minden nap korán keltek, hogy dicséreteket énekeljenek Krisztusnak mint Istennek.”

Időnként maga „a kegyelemben való növekedés” vágya is rajongáshoz vezethet. Mivel szüntelenül arra indít minket, hogy újabb kegyelemre törekedjünk, észrevétlenül arra is indíthat bennünket, hogy az Isten és ember iránti szeretet növekvő mértékén kívül további új dolgokra is törekedjünk. Így egyeseket arra indított, hogy az új szív után újfajta ajándékokat várjanak, és azt képzeljék, hogy meg is kapták őket, mint például a következőket: (1) szeretik Istent teljes elméjükből, (2) teljes lelkükből, (3) teljes erejükből, (4) egyek Istennel, (5) egyek Krisztussal, (6) életük Krisztussal együtt el van rejtve Istenben [Kol 3,3], (7) meghaltak Krisztussal, (8) feltámadtak vele, (9) a mennyekiek világában ülnek vele [Ef 2,6], (10) felvitettek az ő trónusához, (11) az új Jeruzsálemben vannak, (12) látták, hogy az Isten sátora leszáll az emberek közé [Jel 21,3], (13) meghaltak minden cselekedetnek, (14) nincsenek kitéve a halálnak, fájdalomnak, szomorúságnak vagy kísértésnek.

E hibák jelentős részének az az egyik oka, hogy a fenti Igék minden friss, erőteljes alkalmazását újfajta ajándéknak tekintik, nem tudva, hogy néhány ezek közül még nem teljesedett be, a többi pedig zömmel a megigazulásunkkor, illetve kisebb részben a megszentelődésünkkor teljesedik be. Ezután pedig ugyaneze-

ket tapasztalhatjuk meg, de nagyobb mértékben. Ez az, amit várnunk kell.

Ezeknek a hibáknak és ezernyi további tévedésnek egy másik alapja az, hogy nem gondolnak bele mélyen, hogy Isten legnagyobb ajándéka a szeretet – az alázatos, szíves, türelmes szeretet – hogy minden látomás, kinyilatkoztatás és bármiféle megnyilvánulás jelentéktelen dolog a szeretethez képest, és hogy az összes említett ajándék vagy azonos vele, vagy mérhetetlenül kisebb értékű nála.

Jó lenne, ha teljes mértékben tudatában lennétek ennek: a mennyország teljessége a szeretet. A vallásban nincs nagyobb dolog, sőt lényegében semmi más nincs benne. Ha az ember nem csupán több szeretetet keres, akkor célt tévesztett, letért a királyi útról. Amikor pedig azt kérditek valakitől: „Megkaptad-e ezt vagy azt az áldást?” – ha ezen nem csupán több szeretetet értetek, akkor tévedésben vagytok; tévútra viszitek, hamis nyomra vezetitek az illetőt. Határozzátok el tehát szívetekben, hogy attól a pillanattól fogva, amikor Isten megszabadít benneteket minden bűntől, semmi másra nem törekedtek, mint a Korinthusi levél 13. fejezetében leírt szeretet nagyobb mértékére. Ennél magasabbra nem juthattok, amíg Ábrahám kebelére nem vitettek [Lk 16,22].

Ismét mondom, óvakodjatok a rajongástól! Ide tartozik az is, ha valaki azt képzei, hogy rendelkezik a prófétálásnak vagy a lelkek megkülönböztetésének ajándékával. Nem hiszem, hogy bármelyikőtök rendelkezne vagy valaha is rendelkezett volna ezekkel. Óvakodjatok attól, hogy az érzéseitek alapján ítéljétek meg az emberek jó vagy rossz voltát. A megítélésnek ez a módja nem biblikus. Ragaszkodjatok „a törvényhez és intelemhez” [Ézs 8,20]!

34. Mi a harmadik tanács?

Óvakodjatok az antinomizmustól* – attól a tanítástól, hogy „a hit által... érvénytelenné tesszük a törvényt” vagy annak bár-

---

* Törvényellenesség. (ford.)

mely részét [Róm 3,31]! A rajongás természetes módon ehhez vezet; sőt aligha lehet elválasztani a kettőt. Ezernyi formában hatalmába kerítheti ez az embert, úgyhogy nem lehetünk túl óvatosak vele szemben. Az elvek és a gyakorlat szintjén egyaránt őrizkedjetez mindentől, ami hajlamossá tehet titeket erre. Még az a nagy igazság is erre csábíthat minket, mely szerint „a törvény vége Krisztus” [Róm 10,4†], ha nem vesszük figyelembe, hogy ő átvette az erkölcsi törvény minden egyes pontját, és beleoltotta a szeretet törvényébe. Óvakodjatok az ilyen gondolkodástól: „Mivel megteltem szeretettel, nincs szükségem annyi szentségre. Mivel szüntelenül imádkozom, nem kell meghatározott időt szánnom az egyéni imádságra. Mivel mindig éber vagyok, nem kell külön megvizsgálnom magam.” Tegyük „nagyjá... a törvényt” – a teljes írott Igét – „és dicsőségessé” [Ézs 42,21†]. Így beszéljünk: „Többre becsülöm parancsolataidat az aranyból, a színaranyból is.” [Zsolt 119,127] „Mennyire szeretem törvényedet! Egész nap azon elmélkedem.” [Zsolt 119,97] Óvakodjatok az antinomista könyvektől, különösen dr. Crisp és Saltmarsh úr műveitől! Sok kiváló dolgot tartalmaznak, és ez annál veszélyesebbé teszi őket. Fogadjátok meg idejében a figyelmeztetést! Ne játsszatok a tűzzel! Ne fogjátok be a baziliszkus^{*} barlangjának nyílását! Kérlek titeket, óvakodjatok a vakbuzgóságtól. Szeretetez és jóságotok ne korlátozódjon csupán az úgynevezett metodistákra, még kevésbé arra a nagyon kicsiny részükre, amely úgy tűnik, megújult a szeretetben – sem azokra, akik elhiszik ezek beszámolóját és a titeket. Semmi képp se tegyétez ezt a ti sibbóletekkel [Bír 12,6]. Óvakodjatok a „tétlenségtől”, vagyis attól, hogy tévesen megnyugodjatok munkáitoktól. Hogy csak egy esetet említsünk a sok közül: „Nagy áldást kaptál – mondja valaki –, de elkezdte beszélni róla és tevékenykedni, úgyhogy elveszítetted. Nyugton kellett volna maradnod.”

Óvakodjatok önmagatok kényeztetésétől, és ne csináljatok belőle erényt, kigúnyolva az önmegtagadást, a keresztünk

---

^{*} Sárkánygyík, legendás ókori lény, amely pillantásával öl. (ford.)

naponkénti felvételét, a böjtölést és az önmegtartóztatást. Óvakodjatok az ítélezéstől; ne gondoljátok vagy mondjátok vaknak, halottnak, romlottnak vagy „Isten munkája ellenségeinek” azokat, akik ítéletükben vagy a gyakorlatban szembeszállnak veletek. Óvakodjatok a solifidianizmustól* is, ami csak azt kiáltja: „Higgy! Higgy!” – és tudatlannak vagy törvénykezőnek bélyegzi azokat, akik biblikusabban beszélnek. Bizonyos időszakokban csakugyan helyes lehet, ha az ember semmi másról nem beszél, mint a bűnbánatról vagy pusztán a hitről, illetve általában a szentségről, de többnyire arra hívtunk el, hogy Isten teljes akaratát hirdessük [ApCsel 20,27], és „a hit szabálya szerint prófétáljunk” [Róm 12,6]. Az írott Ige az igaz élet egészét és minden egyes ágát tárgyalja, egészen a legapróbb részletekig – a józanságot, az udvariasságot, a szorgalmat, a türelmet, minden ember tiszteletét. Ugyanígy a Szentlélek sem pusztán azáltal munkálja ki ezeket a szívünkben, hogy vágyat ébreszt bennünk általában a szentség után, hanem erősen ösztönöz minket a kegyelem minden konkrét formájára, elvezetve bennünket annak minden egyes részéhez, „ami szeretetreméltó” [Fil 4,8]. Ez pedig nagyon is rendjén van így, hiszen amint „cselekedetekből lesz teljessé a hit” [Jak 2,22], úgy a hit munkájának elvégzése vagy tönkretétele és Isten jóindulatának élvezése vagy nemteljesítésének elszenvedése is nagymértékben függ minden egyes engedelmes vagy engedetlen cselekedettől.

35. Mi a negyedik tanács?

Óvakodjatok a mulasztási bűnöktől – ne szalasszatok el egyetlen lehetőséget sem, ha bármi jót tehettek! Legyetek buzgók a jó cselekedetekben; ne mulasszatok el szándékosan semmilyen kegyes vagy irgalmas tettet. Tegyétek meg mindazt a jót az emberek testével és lelkével, amit csak tudtok. Különnösen: „Fedd meg bátran honfitársadat, hogy ne légy részes a vétkeben” [3Móz 19,17]. Legyetek tevékenyek. Ne adjatok helyet a tétlenségnek vagy a restségnek, ne mondhassák rólatok:

---

* A reformáció „sola fide” (egyedül hitből) jelszavából származtatott kifejezés. (ford.)

„Lusták vagytok, lusták!” [2Móz 5,17.] Így is sokan fogják mondani, de egész lelketekkel és magatartásotokkal cáfoljátok meg ezt a rágalmat. Mindig legyen elfoglaltságotok, egy fikarcnyi időt se vesztessetek el; szedjétek össze a maradék darabokat, hogy semmi ne menjen kárba [Jn 6,12]. S tegyétek meg mindazt, ami a kezetek ügyébe esik, és amihez erőtök van [Préd 9,10]. Legyetek „késedelmesek a szólásra” [Jak 1,19], és körültekintően beszéljetek. „A sok beszédben elmaradhatatlan a véték.” [Péld 10,19†] Ne beszéljetek sokat általában, sem egyhuzamban. Kevesen tudnak hasznosan beszélgetni egy óránál tovább. Maradjatok a lehető legtávolabb a kegyes fecsegéstől, a vallásos pletykálkodástól.

36. Mi az ötödik tanács?

Óvakodjatok attól, hogy Istenen kívül bármit kívánjatok! Most nem kívántok semmi mást; minden egyéb kívánság elűzött – ügyeljete rá, hogy egy se térjen vissza! „Tisztán őrizd meg önmagadat” [1Tim 5,22], maradjon „a szemed tiszta, [és] az egész tested világos lesz” [Mt 6,22]. Ne engedjétek meg magatoknak, hogy finom ételeket vagy bármilyen érzéki élvezetet kívánjatok; sem olyasmit, ami gyönyörködteti a szemet vagy a képzeletet – valami impozáns, új vagy szép dolgot –; sem pénzt, dicséretet vagy megbecsülést, sem valamely teremtményben lelhető örömet. Visszahozhatjátok ezeket a vágyakat, de ez nem szükségszerű; nem kell többé éreznetek őket. Ő, „álljatok meg... a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított!” [Gal 5,1†]

Mutassatok példát mindenkinek önmagatok megtagadásában és keresztetek naponkénti felvételében. Hadd lássák, hogy nem törődtök olyan örömmel, ami nem visz közelebb titeket Istenhez; sem olyan fájdalommal, ami közelebb visz hozzá; hogy pusztán neki akartok tetszeni mind a cselekvéssel, mind a szenvedéssel; hogy szívetek szüntelenül így beszél az örömről és a fájdalomról, a tisztességről és a gyalázatról, a gazdagságról és a szegénységről:

*Nincs semmi, amit akarjak,
Csak Uramban éljek, haljak!*

37. Mi a hatodik tanács?

Óvakodjatok a szakadástól, Krisztus Egyházának megbontásától! Minden viszály és minden külső elkülönülés erre a belső meghasonlásra, a tagok egymás iránti „kölcsonös” szeretetének (1Kor 12,25) megszűnésére vezethető vissza. Óvakodjatok mindentől, ami erre irányul. Óvakodjatok a megosztó lelkülettől, kerüljétek mindazt, ami a legcsekélyebb mértékben is efelé mutat. Ne mondjátok tehát: „Én Pálé vagyok, én Apollósé” [1Kor 1,12] – éppen ez váltotta ki Korinthusban a szakadást. Ne mondjátok: „Ez az én igehirdetőm! Anglia legjobb prédikátora. Adjátok nekem őt, és vegyétek el a többi!” Mindez könnyen idéz vagy segít elő meghasonlást, megosztva azokat, akiket Isten egybekapcsolt. Ne vessétek meg és ne ócsároljátok az egyik igehirdetőt, és ne emeljétek a másikat a többi fölé, nehogy magatoknak és Isten ügyének is ártsatok. Ne is bánjatok velük kíméletlenül se következetlen vagy pontatlan szavaik, se esetleges hibáik miatt, ha vannak is ilyenek.

Ugyanígy, ha el akarod kerülni a szakadást, lelkiismereti okokból tartsd be a társaság és a kis csoportok összes szabályát [vö. 1Kor 10,27kk]. Sose mulaszd el osztályod vagy csoportod összejöveleteit, sose maradj el a nyilvános alkalmakról. Ezek jelentik társaságunk mozgatóerejét, és ami hozzájárul vagy hajlamos hozzájárulni ahhoz, hogy kevésbé törődjünk velük, vagy pontatlanabban járunk rájuk, az közösségünk gyökerét sújtja. Amint valaki mondta: „Rendszerünknek ez a része, az imádkozást, konkrét buzditást és önmagunk megvizsgálását szolgáló zártkörű heti alkalmak jelentik a legfontosabb eszközt, melynek segítségével elmélyíthetjük és megerősíthetjük a hirdetett ige révén kapott összes áldást, s továbbadhatjuk azoknak, akik nem vehettek részt a nyilvános szolgálaton. E vallásos érintkezés és közösség nélkül a pusztá prédikálás leglelkesebb kísérletei sem bizonyultak volna maradandóan hasznosnak.”

A testvéreidtől való elkülönülés egyetlen gondolatát se tűrd el, akár egy véleményen vannak veled, akár nem. Ne hidd, hogy bárki vétkezik, ha nem hisz neked vagy nem fogadja meg a szavad; vagy hogy ez vagy az a nézet a munka elengedhetetlen része, s a kettő együtt áll vagy bukik. Óvakodj az ellenkezőkkel szembeni türelmetlenségtől. Ne ítélj vagy gondolkozz keményen azok felől, akik nem pont úgy látják a dolgokat, mint te, vagy akik kötelességüknek tartják, hogy akár kicsiny, akár nagy dologban ellentmondjanak neked. Attól félek, vannak köztünk olyanok, akik csupán azért nehezteltek valakire, mert az ellentmondott állításaiknak. Mindez megosztottsághoz vezethet, és minden effélével rossz dolgokra tanítjuk őket magunkkal szemben.

Óvakodj a sértődékeny és ingerlékeny lelkülettől, amely nem viseli el, ha szólnak neki, a legkisebb szótól is kirobban, és elmenekül azoktól, akik nem fogadják el minden további nélkül a saját vagy mások szavait!

Számíts ellentmondásra és ellenállásra, valamint különféle keresztekre. Gondolj Szent Pál szavaira: „nektek nemcsak az adatott meg a Krisztusért” – az ő halálának és értetek való közbenjárásának gyümölcseként –, „hogy higgyetek benne, hanem az is, hogy szenvedjete érte” (Fil 1,29). Megadatott! Isten adja neked ezt az ellenállást vagy gyalázást; szeretetének friss jele ez. S megtagadnád-e az Ajándékozót, vagy visszautasítanád-e ajándékát, balszerencsének tartva azt? Nem mondanád-e inkább: „Atyám, eljött az óra, hogy megdicsőülj; most megadod gyermekednek, hogy valamit szenvedjen érted; bánj velem akaratom szerint”? Tudnod kell, hogy ezek a dolgok, melyek távolról sem akadályozzák Isten munkáját vagy a lelkedet – ha csak a saját hibádból nem –, a gondviselésnek köszönhetően nemcsak elkerülhetetlenek, hanem hasznosak, sőt szükségesek neked. Fogadd tehát őket Istentől (nem a véletlentől) készségesen és hálásan. Fogadd őket az emberektől alázattal, szelíden, engedelkenyen, szívesen, kedvesen. Miért ne lenne gyengéd a külső megjelenésed és modorod is? Gondolj Lady Cutts jellemére. „Azt mondják, Titusz római császártól soha senki nem

távozott elégedetlenül. Lady Cuttsról azonban el lehet mondani, hogy soha senki nem ment hozzá elégedetlenül, olyan biztosan számíthattak nála a kedves és jóindulatú fogadtatásra.”

Óvakodj attól, hogy a téled való elkülönülésre indíts másokat. Ha lehetséges, ne sérts meg senkit; ügyelj rá, hogy gyakorlatod mindenben megfeleljen hitvallásodnak, és a mi üdvözítő Istenünk tanításának dízére váljon [Tit 2,10]. Különösen körültekintően beszélj magadról. Nem tagadhatod ugyan Isten munkáját, de akkor szólj róla, amikor arra indítatást kapsz, és akkor is a lehető legártalmatlanabb módon. Kerülj minden magasztos, fellengzős szót; sőt nem is kell olyan általános nevet adnod a tapasztalatodnak, mint a tökéletesség, megszentelődés, második áldás, vagy hogy „már elértem”. Inkább azokról a konkrét dolgokról beszélj, amelyeket Isten elvégzett benned. Mondhatod például: „Ekkor és ekkor olyan változást éreztem, amelyet nem tudok leírni, és azóta nem éreztem büszkeséget, önfejlőséget, haragot, hitetlenséget – csupán teljes szeretetet Isten és az egész emberiség iránt.” Azután minden felmerülő nyílt kérdésre válaszolj szerényen és egyszerűen.

S ha bármikor elesnél attól, ami most vagy, ha ismét büszkeséget vagy hitetlenséget éreznél, vagy bármely más indulatot, amelytől jelenleg mentes vagy, szemernyit se tagadd, rejtgeds vagy álcázd a dolgot saját lelked vesztére. Akárhogy is lesz, menj oda valakihez, akiben megbízhatsz, és mondd el, amit érzel. Isten alkalmassá fogja tenni őt arra, hogy idején mondott szavakat szóljon, ami gyógyulás lesz lelkednek. S ő biztosan fölemeli fejedet, hogy az összetört csontok örvendezzenek [Zsolt 51,10].

38. Mi az utolsó tanács, amit adnál nekik?

Mutassatok példát mindenben; különösen a külső dolgokban (például az öltözködésben), a kis dolgokban, pénzetek fölhasználásában (kerülve minden szükségtelen kiadást), mély és állhatatos komolyságban, továbbá minden beszédedek megbízhatóságában és hasznosságában. Így lesztek „sötét helyen világító lámpássá” [2Pt 1,19]. Így fogtok naponta növekedni a

kegyelemben, amíg dicsőségesen be nem mentek „a mi Urunk... Jézus Krisztus örök országába” [2Pt 1,11].

A fenti tanácsok nagy részét hathatósan megerősítik az alábbi gondolatok. Javasolom, hogy a Szentírás mellett ezeken is mélyen és gyakran elmélkedjete.

(1) A tenger kiváló képe Isten és az áldott Lélek teljességének. Mert amint a folyók mind visszatérnek a tengerbe, úgy az igazak teste, lelke és jótettei is visszatérnek Istenhez, hogy ott éljenek az ő örök nyugalmaiban.

Bár Isten összes kegyelme pusztán az ő bőkezűségén múlik, általában úgy tetszik neki, hogy azok imádságaihoz, útmutatásához és szentségéhez kapcsolja kegyelmét, akikkel együtt vagyunk. Láthatatlan, de erős szálakkal vonz egyes lelkeket a másokkal való kapcsolatuk révén.

A kegyelem által létrejött rokonszenv messze felülmúlja azt, amely a természet által jött létre.

Az igazán istenfélő emberek megmutatják, hogy az érzések ugyanolyan természetesen fakadnak az igaz, mint a hamis szeretetből – annyira érzékenyek azok javára és bajaira, akiket Istenért szeretnek. Ezt azonban csak azok foghatják föl, akik értik a szeretet nyelvét.

A lélek mélye nyugalomban lehet akkor is, ha sok külső nyomorúságban vagyunk; ahogy a tenger mélye is nyugodt, miközben a felszín erősen kavarg.

A kegyelemben való növekedés legjobb ösztönzői a minket érő durva bánásmód, támadások és veszteségek. Teljes hálával kell fogadnunk őket, mint amelyek minden egyébnél kívánatosabbak, amennyiben csak ezért tesszük – vagyis az akaratunk nem játszik szerepet bennük.

A legkönnyebben úgy menekülhetünk meg a szenvedéstől, ha készségesen elfogadjuk, hogy addig tartson, amíg Istennek tetszik.

Ha helyesen szenvedjük el az üldöztetést és a megpróbáltatást, nagyobb mértékben válunk hasonlóvá Krisztushoz

egyetlen ilyen eset miatt bekövetkező növekedés révén, mint ha csupán az ő irgalmát utánoztuk volna sok jó cselekedettel.

Az az egyik legnagyobb bizonyítéka annak, hogy Isten szereti az őt szeretőket, hogy megpróbáltatásokat küld nekik azzal a kegyelemmel együtt, amellyel el tudják viselni őket.

A legnagyobb megpróbáltatások közepette is tanúsítanunk kell Isten előtt, hogy a fájdalom ellenére is örömmel fogadjuk azokat az ő kezéből, mivel attól származnak, aki szeret minket, és akit szeretünk.

Isten úgy vonja magához az embert a legkézenfekvőbb módon, hogy abban teszi próbára, amit a legjobban szeret, még hozzá okkal; s úgy intézi, hogy ez a megpróbáltatás egy tiszta szemmel véghezvitt jótettből adódjon – mivel semmi sem mutathatja meg az embernek világosabban annak ürességét, ami a világ szemében a legkedvesebb és legkíváncsúbb.

(2) Az igazi megnyugvás abban áll, hogy egészen alkalmazkodunk Isten teljes akaratahoz, aki akarja és cselekszi mindazt, ami a világban megtörténik (kivéve a bűnt). Ehhez csupán úgy kell elfogadnunk minden eseményt – jót és rosszat –, mint az ő akaratát.

Az igazak az őket akár a mennyből, akár a földről érő legnagyobb megpróbáltatások közt is megingathatatlanul megmaradnak a békességben, és teljesen alávetik magukat Istennek azáltal, hogy belül szeretettel őrá figyelnek, összpontosítva lelkük minden képességét.

Csendesen szenvedjünk el minden minket érő dolgot, viseljünk el mások és a magunk hibáit, valljuk meg őket Istennek titkos imádságban vagy kimondhatatlan fohászkodásokkal; de soha ne ejtsünk ki éles vagy duzzogó szót, ne zúgolódjunk vagy panaszkodjunk, hanem maradéktalanul legyünk készek arra, hogy Isten úgy bánjon velünk, ahogy neki tetszik. Az ő bárányai vagyunk, ezért készen kell lennünk panasz nélkül szenvedni, akár a halálig.

El kell viselnünk azokat, akiket nem javíthatunk meg, megelégedve azzal, hogy Istennek ajánljuk őket. Ez az igazi

megnyugvás. És mivel ő hordozta gyengeségeinket, mi is nyugodtan hordozhatjuk érte mások gyengeségeit.

Mindent elhagyni, mindentől megfosztani magunkat, hogy mezítelen keressük Jézus Krisztust, és kövessük őt Betlehembe, ahol megszületett; mezítelen a helytartóságra, ahol megkorbácsolták; s mezítelen a Golgotára, ahol meghalt a kereszten – oly nagy kegyelem ez, hogy sem maga a tett, sem annak ismerete nem adatik meg senkinek, csakis az Isten Fiába vetett hit által.

(3) Isten szeretete nem létezik türelem nélkül, s nincs türelem alázatos és szelíd lelkület nélkül.

Az alázat és a türelem a szeretet növekedésének legbiztosabb jele.

Csak az alázat egyesíti a türelmet a szeretettel, s enélkül lehetetlen hasznot nyerni a szenvedésből, sőt elkerülni a panaszkodást, különösen ha úgy véljük, hogy nem adtunk okot a szenvedésre, amelyben az emberek részesítenek minket.

Az igazi alázat egyfajta önmegsemmisítés, és minden erőnyek ez a középpontja.

Az Istenhez tért léleknek figyelnie kell mindenre, amit az üdvösséggel kapcsolatban mondanak neki, arra vágyva, hogy az hasznára legyen.

Az Isten által megbocsátott bűnökből ne maradjon más, csak mélyebb alázat a szívben, valamint szigorúbb fegyelem szavainkban, tetteinkben és szenvedéseinkben.

(4) A keresztyén életnek az a lényege, hogy szelíden és csöndesen elviseljük az embereket és elszenvedjük a bajokat.

A szeretetünk első tárgya Isten, második feladata pedig mások hibáinak elhordozása. S ezt a saját házunk népe között kell elkezdenünk gyakorolni.

Főként azok iránt kell gyakorolnunk a szeretetünket, akik a legjobban megrendítik a gondolkodásmódunkat, a nyugalalmunkat, a tudásunkat vagy azt a vágyunkat, hogy mások is olyan erőnyesek legyenek, mint amilyenek mi szeretnénk lenni.

(5) Isten azoknak sem igen adja Lelkét, akiket megerősített a kegyelemben, ha nem imádkoznak érte minden alkalommal, nemcsak egyszer, hanem sokszor.

Isten minden tette imádságra adott válasz; s mások imái nélkül azok sem tértek volna meg őhozzá, akik maguk nem imádkoztak ezért (ami rendkívül ritka). Minden új győzelem, melyet egy lélek elér, egy új imádság eredménye.

Ha bármikor kellemetlenül érezzük magunkat, térjünk vissza az imádsághoz, hogy helyet adjunk Isten kegyelmének és világosságának, majd hozzuk meg döntéseinket anélkül, hogy a sikerük miatt gyötrődnénk.

A legnagyobb kísértésekben a Krisztusra vetett egyetlen pillantás és az ő nevének pusztá kiejtése elég a gonosz legyőzéséhez, úgyhogy tegyük meg ezt bizalommal és nyugodt lélekkel.

Isten „szüntelenül imádkozzatok” parancsa azon alapul, hogy szükségünk van az ő kegyelmére, amely megőrzi Isten életét a lélekben, mely egy pillanatig sem létezhet nélküle, akár csak a test levegő nélkül.

Akár Istenre gondolunk vagy róla beszélünk, akár érte cselekszünk vagy szenvedünk, minden imádság, ha nincs más célunk, mint az ő szeretete és tetszésének elnyerése.

A keresztyén összes tevékenysége imádság – még az evés és az alvás is –, ha egyszerűen és Isten rendelése szerint végzi anélkül, hogy saját kedve szerint hozzátenne ahhoz vagy elvenne belőle.

Az imádság a szív vágyában folytatódik, bár az értelmet külső dolgok foglalkoztatják.

A szeretettel telt lelkekben az isteni tetszés elnyerésének vágya állandó imádságot jelent.

Ahogy az ördög ellenünk irányuló dühödt gyűlölete az oroszlán ordításához hasonlatos, úgy a mi heves szeretetünket Isten után való kiáltásnak nevezhetjük.

Isten csak azt kívánja felnőtt gyermekeitől, hogy a szívük valóban tiszta legyen, s állandóan elé tárják azokat a kívánságokat és ígéreteket, amelyek természetes módon fakadnak a teljes

szeretetből. Ugyanis ezek a kívánságok – a szeretet igazi gyümölcsei – a legtökéletesebb imádságok, melyek abból fakadhatnak.

(6) Alig fogható fel, milyen egyenes úton vezet Isten az öt követőket; és mennyire tőle kell függünk, hacsak nem hiányos az iránta való hűségünk.

Alig lehet elhinni, milyen súlyos következményük van Isten előtt a legkisebb dolgoknak, s milyen komoly kellemetlenségek származnak néha azokból, amelyek jelentéktelen hibáknak tűnnek.

Amint egy csekély por elrontja az órát, s a legkisebb por-szem elhomályosítja látásunkat, úgy a szívben levő szemernyi bűn is akadályozza annak Istenhez való helyes közeledését.

Olyanok legyünk a gyülekezetben, mint a szentek a mennyben, a házban pedig olyanok, mint a legszentebb emberek a gyülekezetben; úgy végezzük otthoni feladatainkat, ahogy a gyülekezetben imádkozunk – szívünk mélyéből imádvá Istent.

Állandóan azon kell fáradoznunk, hogy megszabaduljunk a minket körülvevő haszontalan dolgoktól; s Isten általában ugyanolyan arányban távolítja el a fölösleges lelki terheinket, ahogy mi távolítjuk el a fölösleges testi terheinket.

Az ördögnek úgy állhatunk ellen a legjobban, hogy elpusztítjuk mindazt, ami a világból bennünk maradt, hogy annak romjain egy új épületet emelhessünk Istennek, csupa szeretetből. Ekkor kezdjük úgy szeretni Istent ebben a mulandó életben, ahogy majd az örökkévalóságban szeretjük őt.

Ritkán fogjuk föl, milyen könnyű megfosztanunk Istent a járandóságától a legerényesebb emberekkel való barátságunk révén, amíg a halál el nem szakítja őket tőlünk. De ha ez a veszteség tartós szomorúságot okoz, az egyértelműen bizonyítja, hogy addig két kincsünk volt, melyek között megosztottuk a szívünket.

(7) Ha azután, hogy lemondtunk mindenről, nem vigyázunk szüntelenül, és nem könyörgünk Istenhez, hogy örökösünket egészítse ki az övével, ismét belebonyolódunk valamibe, és vereséget szenvedünk.

Ahogy kicsiny nyílásokon a legveszélyesebb szelek jöhetnek be, úgy az ördög sem lép be soha veszélyesebb módon, mint apró, észrevétlen események révén, melyek jelentéktelennek tűnnek, ám nagy kísértések előtt nyitják meg a szívet anélkül, hogy észrevennénk.

Időnként jó megújulnunk oly módon, hogy figyelmesen megvizsgáljuk lelkünk állapotát, mintha még soha nem tettük volna; mivel semmi nem visz közelebb a hit teljes bizonyosságához, mint az, ha ezáltal megmaradunk az alázatban és minden jó cselekedet gyakorlásában.

Az állandó éberséghez és imádkozáshoz állandó tevékenységnek kell társulnia. Ugyanis mind a természet, mind a kegyelem menekül az ürességtől, és az ördög betölti mindazt, amit nem Isten tölt be.

Nincs párja annak a hűségnek, amely a lelki vezető és az általa vezetett személy között kell, hogy kialakuljon. Mindig Istenben tekintsenek egymásra, és gondosan vizsgálják meg magukat, hogy minden gondolatuk tiszta-e, és minden szavukat keresztyén megfontoltság irányítja-e. Az egyéb ügyek emberi dolgok, de ezek kiváltképpen Isten dolgai.

(8) Szent Pál szavai – senki sem mondhatja: „Jézus Úr”, csakis a Szentlélek által [1Kor 12,3] – annak szükségességét jelzik, hogy jótetteinkben, sőt a legapróbb gondolatainkban is Istenre figyeljünk; tudva, hogy csak azok kedvesek előtte, amelyeket ő hoz létre bennünk és velünk. Ebből megtanuljuk, hogy csakis akkor szolgálhatjuk őt, ha ő használja a nyelvünket, kezünket és szívünket arra, hogy Lelkével együtt megtegye mindazt, amit akar, hogy cselekedjünk.

Ha nem volnánk teljesen tehetetlenek, a jótetteink a sajátjaink volnának, így azonban teljesen Istenéi, mivel tőle, az ő kegyelméből származnak: miközben létrehozza és egészen istenivé teszi őket, megdicsőíti magát bennünk általuk.

A vallás egyik legfőbb szabálya az, hogy Isten szolgálatának egyetlen alkalmát se szalasszuk el. S mivel ő a szemünk számára láthatatlan, felebarátunkban kell szolgálnunk őt, amit

ő úgy fogad, mintha személyesen neki tennénk, miközben láthatóan előttünk állna.

Isten nem szereti az állhatatlan embereket, sem a félbehagyott jótetteket. Csakis az tetszik neki, ami az ő változhatatlanságához hasonlít.

Ha állandóan figyelünk az Isten által ránk bízott munkára, az a komoly kegyesség jele.

A szeretet amikor és amennyit csak tud, böjtöl. Elvezet Isten összes rendelkezéséhez, és megnyilvánul minden külső cselekedetben, amelyre képes. Úgyszólván repül, mint Illés a síkság fölött, hogy megtalálja Istent az ő szent hegyén.

Isten oly nagy, hogy nagyságában részesíti a legkisebb dolgot is, melyet az ő szolgálatában viszünk véghez.

Boldogok azok, akik betegek vagy elveszítik életüket azért, mert jó munkát végeztek.

Isten gyakran elrejtí az szerepet, amelyet gyermekei játszanak más lelkek megtérésében. Mégis bátran kijelenthetjük, hogy az az ember, aki hosszú időn át fohászkodik Isten előtt valakinek a megtéréseért, az egyik fő oka e lélek megtérésének, amennyiben az bekövetkezik.

A szeretet csakis akkor gyakorolható helyesen, ha egyrészt abban a pillanatban gyakoroljuk, amikor Isten alkalmat ad rá, másrészt a következő pillanatban vissza is vonulunk, hogy alázattal és hálával Istennek ajánljuk fel. Ennek pedig három oka van. Először, hogy neki adjuk át, amit tőle kaptunk. Másodszor, hogy elkerüljük a veszélyes kísértést, amely éppen e cselekedetek jóságából fakad. Harmadszor, hogy egyesüljünk Istennel, akiben a lélek imádságban kitágul, az összes kegyelemmel együtt, amit kaptunk; valamint az általunk véghezvitt jótettekkel, hogy új erőt merítsünk öbelőle a rossz hatásokkal szemben, melyeket éppen ezek a tettek idézhetnek elő bennünk, ha nem élünk azokkal az ellenszerekkel, amelyeket Isten rendelt e mérgek ellen. A kegyelem gazdagságával való újbóli megtelés igazi módja az, hogy ily módon megfosztjuk magunkat tőle; s enélkül

rendkívül nehezen kerülhetjük el, hogy bátortalanná váljunk a jó cselekedetek gyakorlásában.

A jótettek nem nyerik el végső tökéletességüket, amíg úgy szólván el nem veszítik magukat Istenben. Ez egyfajta halálukat jelenti, amely hasonlít a test halálához. Testünk sem éri el legmagasabb szintű életét, halhatatlanságát, amíg el nem veszíti magát lelkünk dicsőségében, vagy inkább Isten dicsőségében, amellyel meg fog telni. A jótettek pedig csak azt veszítik el e lelki halál révén, ami földi és halandó volt bennük.

A tűz a szeretet jelképe; s minden jótettünk forrása és végcélja Isten szeretete. Az igazság azonban felülmúlja a jelképet, s az isteni szeretet tüze rendelkezik azzal az előnnyel a fizikai tűzhöz képest, hogy ismét fölemelkedhet a forrásához, és fölemelheti oda az általa előidézett összes jó cselekedetet. Ezáltal pedig megakadályozza, hogy megrontsa őket a büszkeség, a hiúság vagy bármilyen gonosz keverék. Ez azonban csakis úgy érhető el, ha ezek a jótettek lelki módon meghalnak Istenben a mély hála által, amely mint valami végtelen mélységbe, öbelé meríti a lelket mindenestül, az összes kegyelemmel és cselekedettel együtt, melyeket neki köszönhet. E hála révén a lélek mintegy megüresíti magát azoktól, hogy visszatérhessenek a forrásukhoz, ahogy a folyók is látszólag készek megüresíteni magukat, amint összes vizükkel beleömlenek a tengerbe.

Ha Isten kegyesen bánt velünk, vonuljunk vissza – ha nem is a belső szobánkba – a szívünkbe, és mondjuk: „Jövök, Uram, hogy visszaadjam neked, amit adtál; önként lemondok róla, hogy visszatérjek saját jelentéktelenségemhez. Mert mi más is lehetne a legtökéletesebb mennyei vagy földi teremtmény a te színed előtt, mint üres tér, mely veled és általad tölthető meg; mint ahogy a levegő, amely üres és sötét, megtelhet a nap fényével, melyet az naponként elvesz, hogy másnap visszaadja, és semmi nincs a levegőben, ami átvenné ezt a fényt, vagy ellenállna neki. Ó, add meg nekem is a te kegyelmed és jótetteid elfogadásának és visszaadásának ezt a képességét! A tieidnek

mondom őket, mert elismerem, hogy a gyökér, melyből fakadnak, benned van, nem pedig bennem.”

26. Wesley nézeteinek rövid összeglése

1764-ben ismét megvizsgáltam az egész kérdéskört, és az alábbi rövid állítások formájában összegeztem észrevételeimet:

(1) Létezik tökéletesség, mivel a Szentírás újra meg újra említést tesz róla.

(2) A megigazulás után következik be, mert a megigazult embereknek „törekedniük” kell „a tökéletességre” (Zsid 6,1).

(3) A halál előtt következik be, mert Szent Pál élő embereket nevez tökéletesnek (Fil 3,15).

(4) A tökéletesség nem abszolút. Az abszolút tökéletesség nem az ember tulajdonsága, nem is az angyaloké, hanem egyedül Istené.

(5) A tökéletesség senkit sem tesz tévedhetetlenné; senki sem tévedhetetlen, amíg testben él.

(6) Büntelenséget jelent-e? Nem érdemes egy szón vitatkozni. „A bűntől való szabadulást” jelenti.

(7) „Teljes szeretetet” jelent (1Jn 4,18). Ez a lényege; tulajdonságai vagy tőle elválaszthatatlan gyümölcsei az állandó öröm, a szüntelen imádkozás és a mindenben való hálaadás (1Thessz 5,16kk†).

(8) A tökéletesség javítható. Oly távol áll az oszthatatlan pont fogalmától, a növekedésre való képtelenségtől, hogy a szeretetben teljessé lett ember sokkal gyorsabban növekedhet a kegyelemben, mint ahogy korábban növekedett.

(9) A tökéletesség elveszíthető, amire számos példát látunk. Erről azonban csak öt-hat évvel ezelőtt győződünk meg teljesen.

(10) A tökéletességet állandóan fokozatos munka előzi meg és követi.

(11) De maga a tökéletesség egy pillanat alatt következik-e be? E kérdés megvizsgálásakor haladjunk lépésről lépésre.

Egyes hívőkben azonnali változás ment végbe. Ezt senki sem tagadhatja.

E változás óta teljes szeretetet élveznek; ezt érzik, és csakis ezt; „mindenkor örülnek, szüntelenül imádkoznak, és mindenben hálát adnak”. [1Thessz 5,16kk] Ez minden, amit tökéletességen értek; ők tehát tanúi az általam hirdetett tökéletességnek.

„De egyesekben ez a változás nem volt azonnali.” Nem veték észre azt a pillanatot, amikor bekövetkezett. Gyakran nehéz észrevenni azt a pillanatot, amikor valaki meghal, mégis van egy pillanat, amikor megszűnik az élet. S ha valamikor megszűnik a bűn, akkor kell, hogy legyen létezésének egy utolsó pillanata, valamint a tőle való megszabadulásunknak egy első pillanata.

„De ha most rendelkeznek is ezzel a szeretettel, el fogják veszíteni.” Lehet, hogy elveszítik, de nem feltétlenül. S akár elveszítik, akár nem, most rendelkeznek vele; most tapasztalják azt, amit tanítunk. Most csupa szeretet az életük; most szüntelenül örülnek, imádkoznak és hálát adnak.

„Azonban a bűn csak szünetel bennük, nem semmisült meg.” Ki-ki nevezze úgy, ahogy akarja. Ma csupa szeretet az életük, a holnappal pedig nem gondolnak.

„De ezzel a tannal sokan visszaéltek.” Akárcsak a hit általi megigazulás tanával. Ez azonban nem ok arra, hogy lemondjunk akár erről, akár bármely más bibliai tanról. Ahogy mondani szokás, „a fürdővízzel együtt ne öntsük ki a gyereket is”.

„De akik úgy vélik, hogy megszabadultak a bűntől, azok azt állítják, hogy nincs szükségük Krisztus érdemeire.” Épp az ellenkezőjét állítják. Így beszélnek:

*Minden percben, ó, Uram,
Halálod érdeme kell.*

Sosem voltak oly mélyen, olyan kimondhatatlanul meggyőződve arról, hogy szükségük van Krisztusra minden minőségében, mint most.

Ezért minden prédikátorunk ügyeljen rá, hogy állandóan, erőteljesen és nyíltan hirdesse a hívőknek a tökéletességet; s minden hívő vessé jól az eszébe ezt, és állandóan viaskodjon érte.

27. Kérés a tanítás elfogulatlan megítélésére

Megtettem, amire vállalkoztam. Világosan és egyszerűen leírtam, hogyan kaptam meg először a tökéletesség tanát, milyen értelmű tant kaptam és kapok, s tanítok a mai napig. Teljes egészében és minden részletében elmondtam, mit értek ezen a bibliai kifejezésen. Teljes terjedelmében lefestettem, anélkül hogy bármit eltitkoltam vagy lepleztem volna.

S most megkérdezném minden elfogulatlan embertől: Mi olyan félelmetes ebben? Mi végre ez a nagy felzúdulás, amely az utóbbi több mint húsz évben az egész országban hallható – mintha az egész keresztyénséget tönkretennének, és a vallás egészét gyökerestül kiirtanánk? Mi az oka annak, hogy magát a tökéletesség szót is száműzték a keresztyének szájából; sőt irtózva elvetették, mintha a legártalmasabb eretnekséget hordozná? Miért szórtak szitkokat hirdetőire, mint a veszett kutyákra, istenfélő emberek is, sőt néha a saját gyermekeik is, akiket Isten kegyelméből ők nemzettek az evangélium által? Milyen indok van erre, vagy milyen ürügy? Indok – helytálló indok – egy sincs. Lehetetlen, hogy legyen. Ürügy viszont van, még-hozzá rengeteg. Csakugyan okkal tarthatunk attól, hogy azok egy része esetében, akik így bánnak velünk, ez csupán ürügy – teljes egészében pusztán színlelés. Ürügyet kerestek ellenem, és megtalálták, amit kerestek. „Ez Wesley tana! Ő a tökéletességet hirdeti!” Úgy van, de ez éppúgy nem az ő tana, mint ahogy nem az olvasóé vagy Krisztus bármelyik szolgájáé. Ugyanis ez

az ő tana, sajátságosan és hangsúlyosan az övé, Jézus Krisztus tanítása. Az ő szavai ezek, nem az enyéim: „Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes” [Mt 5,48]. S ki mondja, hogy nem leszünk azok, legalábbis amíg a lelkünk el nem válik a testünktől?

Szent Pál tana ez, Szent Jakab, Szent Péter és Szent János tana; s nem nagyobb mértékben John Wesley-é, mint mindenkié, aki a tiszta és teljes evangéliumot hirdeti. Amilyen világosan csak tudom, megmondom, hol és mikor találtam rá. Isten kijelentéseiben, az Ó- és Újszövetségben találtam rá, amikor azzal az egy szándékkal vagy vággyal olvastam őket, hogy megmentsem a saját lelkem. De bárkinek a tana is ez, könyörgök, milyen kár származik belőle?

Vegyük szemügyre ismét; vizsgáljuk meg minden oldalról a legnagyobb figyelemmel. Bizonyos szempontból a szándék tisztaságát, egész életünk Istennek szentelését jelenti. Azt jelenti, hogy Istennek adjuk egész szívünket; hogy egyetlen vágy és szándék uralja minden indulatunkat. Lelkünket, testünket és lényünket nemcsak részben, hanem teljes egészében odaszánjuk Istennek. Más szempontból azt a teljes lelkiületet jelenti, amely Krisztusban is megvolt, s amely lehetővé teszi, hogy úgy éljünk, ahogyan ő élt. A szív körülmetélése ez, annak megtisztítása minden szennytől, minden külső és belső tisztátalanságtól. A szív megújulása Isten teljes képmására, egészen annak mintájára, aki teremtette. Ismét más szempontból azt jelenti, hogy teljes szívünkből szeretjük Istent, és szeretjük felebarátunkat, mint magunkat. Vizsgáljuk abból a szempontból, amelyikből akarjuk (ugyanis nincs köztük lényeges különbség) – amint azt írások egész sora meggyőzően bizonyítja, ez a teljes és egyetlen tökéletesség, melyet az utóbbi negyven évben, 1725-től 1765-ig hittem és tanítottam.

28. A tan megvédése

Hadd jelenjen hát meg ez a tökéletesség eredeti formájában, s ki szólhat ellene egy szót is? Meri-e valaki ellenezni, hogy teljes szívünkben szeressük az Urat, a mi Istenünket, és szeressük felebarátunkat, mint magunkat; hogy megújuljon a szívünk – nemcsak részben, hanem Isten teljes képmására? Ki az, aki szót emel az ellen, hogy megtisztuljunk minden testi és lelki tisztátalanságtól; hogy egészen az a lelkület legyen bennünk, amely Krisztusban is megvolt, és mindenben úgy éljünk, ahogy ő élt? Melyik az a magát keresztyénnek nevező ember, aki oly vakmerő, hogy ellenzi, ha lelkünket, testünket és lényünket nemcsak részben, hanem teljesen odaszánjuk Istennek? Melyik komoly ember ellenezné, hogy Istennek adjuk egész szívünket, és egyetlen vágy uralja minden indulatunkat? Ismétlem, hadd jelenjen meg ez a keresztyén tökéletesség a saját alakjában, s ki száll szembe vele? Álruhába kell bújtatni, mielőtt ellenezni lehetne. Előbb medvebőrbe kell öltöztetni, különben még az emberek között levő vadállatok sem igen lesznek hajlandók marcangolni.

De bármit tesznek is azok, Isten gyermekei többé ne hadakozzanak Isten képmása ellen. Krisztus tagjai ne szóljanak a teljes lelkület ellen, amely Krisztusban volt. Akik Istennek élnek, azok ne ellenezzék egész életünk neki szentelését. Te, akinek szívébe áradt az ő szeretete, miért állnál ellen annak, hogy egész szíved neki add? Nem kiált-e így egész bensőd: „Elégge mely szív szerethet?”* Milyen kár, hogy azoknak, akiknek az a vágyuk és céljuk, hogy az ő tetszésére legyenek, más céljuk és vágyuk is van! De sokkal nagyobb kár, hogy úgy rettegnek attól, hogy ez az egy vágy és cél uralja minden indulatukat, mint valami végzetes téveszmétől, sőt úgy irtóznak tőle, mint Isten előtt utálatos dologtól!

---

* Clairvaux-i Bernát „Felfoghatatlan szeretet” c. himnuszának utolsó sora. (ford.)

Odaszánt emberek miért félnek odaszánni egész lelküket, testüket és lényüket Istennek? Akik Krisztust szeretik, miért tartják gyalázatos tévedésnek, ha úgy véljük, hogy meg lehet bennünk a teljes lelkület, amely benne megvolt? Elismerjük, kijelentjük, hogy ingyen igazulunk meg Krisztus igazsága és vére által.

S miért támadtok minket oly böszön azért, mert azt is reméljük, hogy teljesen megszentelődünk az ő Lelke által? Nem várunk jóindulatot a bűn nyílt szolgáitól, sem azoktól, akik a vallásnak csak a látszatával rendelkeznek. De ti, akik lélekben imádjátok Istent, akik „nem kézzel végzett körülmetéléssel... vagytok körülmetélve” [Kol 2,11], meddig szálltok harcba azokkal, akik a szív teljes körülmetélésére törekednek, akik arra vágnak, hogy megtisztuljanak „minden testi és lelki tisztátalanságtól”, és „Isten félelmében teljessé tegyék megszentelődésüket” [vö. 2Kor 7,1]?

Talán az ellenségeitek vagyunk azért, mert várjuk, hogy teljesen megszabaduljunk „a test törekvésétől”, amely „el-lenségeskedés Istennel” [Róm 8,7]? Sőt inkább a testvéreitek vagyunk, munkatársaitok Urunk szőlőjében, „társaitok Jézussal a szenvedésben [és] a királyságban” [Jel 1,9]. Bár ezt valljuk (ha esztelenek vagyunk e tekintetben, esztelenként is viseljük el minket), arra számítunk, hogy teljes szívünkben szerethetjük Istent, és szerethetjük felebarátunkat, mint magunkat. Valóban hisszük, hogy ő ebben a világban „Szentlelkének lehelete által megtisztítja szívünk gondolatait, hogy tökéletesen szeressük őt, és méltóképpen magasztaljuk szent nevét.”*

---

* Egy imádság szavai, melyet az anglikánok az úrvacsora és az Úr imádsága („Miatyánk”) előtt mondanak el (ld. *Anglican Book of Common Prayer*, 117. o.). (ford.)

TARTALOM

Előszó.....	5
Előszó a magyar kiadáshoz	6
1. Az írás célja.....	7
2. A teljes odaszánás fontossága	7
3. A szándék egyszerűsége	7
4. Nincsenek félig keresztyének	8
5. A Mesterhez való hasonlóság	8
6. A szív körülmetélése.....	9
7. „Csak a tiszta szereteted”	11
8. A hit teljes bizonyossága	12
9. „Dicséreted legyen egyetlen dolgom”	12
10. A metodista jelleme	14
11. A vallási vezetők ellenállása	18
12. A keresztyén tökéletességre vonatkozó nézetek.....	18
13. A kegyelem két munkája.....	24
14. A ránc váró nyugalom	28
15. Félreértések a tökéletességgel kapcsolatban.....	30
16. Énekek a szentségről	33
17. Kérdések és válaszok a megszentelődés tanával kapcsolatban	37
18. „Énekek és vallásos versek”	43
19. Gondolatok a keresztyén tökéletességről.....	47
20. A fanatizmus veszélye.....	63
21. A kifogástalan élet felelőssége	64
22. Téves elképzelések a második eljövételről	65
23. Kérdések azokhoz, akik tagadják, hogy a keresztyén tökéletesség elérhető ebben az életben.....	66
24. Jane Cooper bizonyoságtétele	68
25. „További gondolatok a keresztyén tökéletességről”	74
26. Wesley nézeteinek rövid összefoglalása.....	110
27. Kérés a tanítás elfogulatlan megítélésére	112
28. A tan megvédése	113

Köszönetet mondunk a World Gospel Mission Hungary
Alapítványnak, hogy a könyv kiadását támogatták.

Linux Libertine G betűtípussal szedve

Kiadja a Názáreti Egyház Alapítvány
Felelős kiadó: Gusztin Imre

Nyomdai munkák: D-Plus Nyomda, Budapest

ISBN: 978-963-88215-8-4

Teljes szívükből szeretni az Urat, a mi Istenünket.

Hadd jelenjen hát meg ez a tökéletesség eredeti formájában, s ki szólhat ellene egy szót is? Meri-e valaki ellenezni, hogy teljes szívükből szeressük az Urat, a mi Istenünket, és szeressük felebarátunkat, mint magunkat; hogy megújuljon a szívünk – nemcsak részben, hanem Isten teljes képására? Ki az, aki szót emel az ellen, hogy megtisztuljunk minden testi és lelki tisztátalanságtól; hogy egészen az a lelkület legyen bennünk, amely Krisztusban is megvolt, és mindenben úgy éljünk, ahogy ő élt? Melyik az a magát keresztyénnek nevező ember, aki oly vakmerő, hogy ellenzi, ha lelkünket, testünket és lényünket nemcsak részben, hanem teljesen odaszánjuk Istennek?

John Wesley

Wesley sehol sem fogalmazta meg átfogóbban vagy hívebben a szentségre vonatkozó nézetét, mint *A keresztyén tökéletesség világos leírása* c. művében, melyet 1777-ben fejezett be. Wesley felhívása, mely arra buzdít, hogy egész lényünkkel szeressük Istent, több mint két évszázad elmúltával is igaznak hangzik.

Az itt található szöveg eredetije teljes egészében Wesley összes művei 1872-es kiadásának XI. kötetéből való.

